

26-iyun,
chorshanba

28-29

(240)

HUQUQ

YURIDIK GAZETA

Gazeta 1997-yil 27-avgustdan chiqq boshlagan

Iyun

D	3	10	17	24
S	4	11	18	25
Ch	5	12	19	26 ✓
P	6	13	20	27
J	7	14	21	28
Sh	1	8	15	22
Y	2	9	16	23

2002

БАЙРАМИНГИЗ МУБОРАК, АЗИЗ ХАМКАСБЛАР!

Чоршанбадан Чоршанбагача

20 июнь

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгашининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Олий Мажлис раиси Э.Халилов олиб борган ушбу йиғилишда Марказий банкнинг 2001 йил юзасидан ҳисоботи тўғрисидаги масала кўриб чиқилди.

21 июнь

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислоҳ Каримов Оксаройда Халқаро валюта жамғармаси (ХВЖ)нинг Ўзбекистон бўйича миссияси раҳбари Эрик Де Врайерни қабул қилди.

Мулоқот чоғида Ўзбекистон билан ХВЖ ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларини янада ривожлантириш, жамғарманинг мамлакатимизга хорижий сармоя жалб этишдаги иштирокини кенгайтириш масалалари муҳокама қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида Ўзбекистон Республикаси ҳукумати билан Иордания Ҳошимийлар Қироллиги ҳукумати ўртасида маданият соҳасида ҳамкорлик тўғрисида Битим имзоланди.

Вазирлар Маҳкамасида Республика Маънавият ва маърифат кенгаши, Маърифий ва мафкуравий тарғибот ишларини мувофиқлаштириш кенгашининг қўшма йиғилиши бўлиб ўтди.

**27 ИЮНЬ —
МАТБУОТ ВА
ОММАВИЙ
АХБОРОТ
ВОСИТАЛАРИ
ХОДИМЛАРИ
КУНИ**

HUQUQ**YURIDIK GAZETA****Ta'sischiilar:**

O'zbekiston Respublikasi

Bosh prokuraturasi,

Toshkent shahar va

Toshkent viloyati

prokuraturalari,

«Qonun himoyasida» jurnali

Bosh muharrir:

Abduxolliq

ABDURAZZOQOV

Tahrir hay'ati:

Mels Naimov,

Dilshod Islomov

(Bosh muharrir o'rinbosari),

Jahongir Sharofboyev

(mas'ul kotib),

Lola Shomurodova,

Muxtor Shodmonov.

Gazeta Davlat matbuot qo'mitasida №00150 raqam bilan ro'yxatga olingan. Nashr ko'rsatkichi - 231, 232.

Manzil: Toshkent shahri, akademik Yahyo G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 133-82-34.**Reklama va e'lonlar:**

133-82-34

E-mail: huquq@infonet.uz

Tahririyatga kelgan qo'ylozma va suratlar egalari qaytarilmaydi.

Mualliflarning fikrlari tahririyat fikridan farqlanishi mumkin. Gazetada bosilgan fakt va dalillar uchun muallif mas'ul.

Nashrimizdan ko'chirib bosilganda «Huquq»dan olinganligi ko'rsatilib shart.

Tijorat ahamiyatiga molik materiallar ** belgisi ostida chop etiladi.

Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va sahifalandi. «Huquq» original-maketi

Gazeta «Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi boshqaruvchisi tomonidan A-3 formatda chop etildi. Korxona manzili: Toshkent shahri, Buyuk Turon ko'chasi, 41.

Buyurtma 7 - 3149
Nusxasi - 24,414

Gazeta haftaning chorshanba kunlari chiqadi

Navbatchi muharrir:

H. NISHONOV

Navbatchi: F.MAMASHARIPOV

Sotuvda erkin narxda

1 2 3 4 5 6 7 8

Bosmaxonaga topshirish vaqti 20.00

Bosmaxonaga topshirish 20.00

● ФАОЛИЯТГА НАЗАР

Тўқсон олтинчи йилнинг баҳорида «Қонун ҳимоясида» журналининг илк сони босмадан чиқди. Аҳолининг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш, ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашга кўмаклашиш, муассиси бўлмиш Республика Бош прокуратураси фаолиятини ёритиш, прокуратура органлари фаолиятига ошкоралик бериш вазифалари зиммасига юклаган журналининг биринчи сонидек кенг жамоатчиликнинг эътиборини қозонди. «Қонун ҳимоясида»нинг биринчи сони билан танишиб улгурган ўқувчилар унинг кейинги сонлари босмадан чиқишини интизорлик билан кута бошладилар.

**ҲУҚУҚИЙ МАЪРИФАТ
ЙЎЛИДА**

Уша вақтда журналнинг бу қадар тез эл назарига тушишининг ўзига хос сабаблари бор эди. Улардан бири одамлар учун фаолияти, олиб бораётган ишлари кўринмас парда ортида турган прокуратура органлари ҳуқуқсиздаги тасаввурларни журналда чоп этилаётган материаллар орқали бойитиш бўлса, яна бир сабаби биринчилар қаторида эндигина тетаюла бўлаётган ўзбек детективи намуналарини журнал саҳифаларида эълон қилиш бўлди. Бу йўлда ўзига хос услуб, ўзига хос йўналиш яратган А.Ибодинович «Қонун ҳимоясида» чоп этилган «Латофат дўконидagi қотиллик» қиссаси ҳам биринчи қисмидан қўқувчиларни ўзига ром этганди. Уша пайтларда қиссасга қизиқиб қолган мухлислар таҳририятга кўнғирок қилиб, журналнинг навбатдаги сони қачон чиқиши билан қизиқар, таҳририят жойлашган бинода ишловчи прокуратура ходимлари эса қиссанинг қўлёмасидан нуска кўчириб, ўқиш учун олиб кетишарди.

Ана шу тарзда матбуотимизга ўз овози, ўз йўналиши билан дадил кириб келган «Қонун ҳимоясида» журнали қисқа фурсатда алоҳида нуфузга эга бўлишга улгурди. Ўқувчиларга ҳам ҳуқуқий наشرларга бўлган қаноқлиги рост экан. Журналда мақоласи, илмий ишлари, ижод намуналари билан қатнашиш истагида бўлганлар сони кун сайин ортиб бораверди. Таҳририят галадонда эса журнал саҳифаларидан жой олиш учун «навбат» кутаётган материаллар кўпайиб кетди. Бир сўз билан айтганда, прокуратура фаолиятини ёритишга, ўқувчилар эътиҳини қондиришга «Қонун ҳимоясида» журнали саҳифалари торлик қилиб қолганди.

Журналимизнинг Бош муҳаррири ижодий жамоамизнинг йиғилишларидан бирида журналга ило-

ва тарзида газета чоп этиш таклифини ўртага ташлади. Таҳририят ходимлари томонидан қизгин кутиб олинган ушбу таклиф билан Бош муҳарриримиз прокуратура раҳбариятига чиқди. Уларга ҳам таклиф маъқул келди.

Буни қарангки, уша пайтда Тошкент шаҳар прокурори Мэлс Нaimov ҳам шаҳар прокуратурасининг газетасини чиқариш тараддудидан юрган экан. Ушбу масалада ёрдам сўраб Бош муҳарриримизга мурожаат қилди. Қисқаси, ташаббус муаллифларининг гапи бир жойдан чиқиб, Республика Бош прокуратураси, Тошкент шаҳар ва вилоят прокуратуралари, «Қонун ҳимоясида» журнали муассислигидан 1997 йилнинг 27 августидан Сиз ҳозирда мурола қилиб турган «Хуқуқ»нинг илк сони чоп этилди.

Уша пайтда газета таҳририяти Тошкент шаҳар прокуратураси биносида жойлашган эди. Шаҳар прокурорининг ҳуқуқ тарғиботи ва қонунларни муассамлаштириш бўйича катта ёрдамчиси Лола Шомуродова ва Бош муҳаррир ўринбосари Бахтиёр Назаров бошчилигидаги таҳририятнинг тўрт нафар ходими битта кабинетда меҳнат қиларди. Газета учун ажратилган ягона компьютерда ҳам материаллар терилар, ҳам тайёр мақолалар саҳифаланарди. Техник ходимларнинг вазифаси ҳам ижодий ходимлар зиммасида эди. Ишларимиз кўпайиб кетган баъзи пайтларда Лола она ҳам энг шимариб ишга киришиб кетар, биз билан тенга-тенг ишимизнинг заҳматли томонларига елка тутиб берадди.

Чоп этила бошланганига беш йил тўлиш арафасида турган «Хуқуқ» газетаси таҳририяти бугунги кунда энг замонавий компьютер техникаларига эга. Ходимларимизнинг барчаси «аклли» машиналар билан бемалол тиллаша олади. Таҳририятнинг ҳар иккита ходимига битта компьютер тўғри келади. Интернет тармоғига уланишимиз эса сайёрамизда рўй бераётган воқеа-ҳодисаларни ўқувчиларимизга тезкорлик билан ет-

казиб беришимизда жуда қўл келмоқда.

Бир сўз билан айтганда, «Хуқуқ» таҳририяти матбуотимиз учун ҳам, журналистларимиз учун ҳам ҳали янгилик бўлган ҳуқуқий йўналиш соҳасида анча тажриба тўплади. Фуқароларнинг ҳақ-ҳуқуқини, қонуний манфаатларини ҳимоя қилувчи минбарга айланди. Таҳририятнинг бу борада амалга оширган ишларининг ўзи ҳақида катта бир мақола ёзиш мумкин.

Бугунги кунда «Хуқуқ» газетасида фаолият кўрсатаётган ходимларимизнинг аксариятини ёшлар ташкил этади. Яна бир эътиборли томони — уларнинг деярли барчаси журналистлик фаолиятларини «Қонун ҳимоясида» таҳририятида бошлаганлар. Бундай ходимларимиз қаторига Ж.Шарофбойев, Ш.Едгоров, Н.Лутфуллаева, Ф.Мамашарипов каби ёшларни қўйиш мумкин.

Ватанимиз демократик, эркин жамият қуриш йўлини танлаган ва ушбу йўлдан дадил олган бормоқда. Шубҳа йўқки, бу жамиятда матбуотнинг тутган маъвои ҳам алоҳида нуфузга эга бўлади. Бугун эркин фуқаролик жамияти ҳақида фуқароларимизда тасаввур ўйғотаётган, уларнинг ҳуқуқий билимларини бойитётган «Хуқуқ» газетаси ҳам ушбу сафда бўлишига ишончимиз қомил.

Дилшод ИСЛОМОВ,
«Хуқуқ» газетаси Бош муҳаррири ўринбосари

Суратда: «Qonun himoyasida» билан таҳририят ижодий жамоаси.

М.НУРИНBOEV олган сурат

... Ҳар қайси онгли инсон, ёши, касб-кори, лавозимидан қатъи назар, ўзига руҳан яқин, қувончу ташвишлари, дарду гамига шерик бўладиган бир суҳбатдош излайди. Менинг назаримда, матбуотни ана шундай суҳбатдошга қийинлаш мумкин. Айни вақтда шунинг яқин онгли оғиш зарурки, бизнинг назорат-таъб, кўпни кўрган, доно халқимизга муносиб суҳбатдош бўлиш осон иш эмас. Бу барчамиз, авваламбор, матбуот заҳматқошлари учун энг муҳим долзарб вазифа бўлиши керак.

Ислом КАРИМОВ

● КУТЛОВ**ЖУРНАЛИСТЛИК
МАСЪУЛИЯТЛИ ИШ**

Республикамизни сиёсий-ишқимой ва қўшмавий ривожлантиришнинг асосий тамойилларидан бири қонун устуворлигидир.

Дарҳақиқат, очик демократик давлат қуриш тамойилини амалга оширишда оммавий ахборот воситаларининг ўрни беқийсдир. Ҳуқуқий наشرлар ичида ўз сўзи, қийёсаси, ўқувчиларига эга бўлган газеталардан бири, ҳеч шубҳасиз, «Хуқуқ» ҳисобланади. Бироқ, менимча ҳали таҳририят амалга ошириш лозим бўлган ишлар жуда кўп. Чунки ҳаётимизга, жамиятимизга, турмушимизга кун сайин янги-янги тамойиллар кириб келмоқда. Уларни ўрганмоқ, ҳаётга татбиқ қилиш учун бузғундан-да кўпроқ меҳнат қилишимиз керак бўлади. Албатта, бу жараёнда биз прокуратура ходимлари журналистлар билан биргаликда ҳаракат қилишимиз, курашимиз лозим.

Оммавий ахборот воситалари ходимлари қуни билан юртимиздаги барча журналистларни табриклайман. Мамлакатимиз равнақи йўлида амалга ошираётган ишларида зафарлар тилайман.

Лола ШОМУРОДОВА,
Тошкент шаҳар прокурорининг катта ёрдамчиси

● ХАБАР**ҲАРБИЙ ИНТИЗОМ —
ЖАНГОВОР ШАЙЛИК ОМИЛИ**

Жорий йилнинг 22 июнь кўни Мудофаа вазирлиги Ҳарбий ҳаво кучлари ва Ҳаво ҳужумидан мудофаа (ХҲК ва ХҲМ) қўшинларининг мажлислар залида ҳарбий интизомни кучайтириш ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш масалаларига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди.

Йиғилишда Мудофаа вазирлиги, ХҲК ва ХҲМ қўшинлари, Республика Ҳарбий прокуратураси раҳбарияти, ҳарбий қисмларда тарбиявий ишлар учун масъул офицерлар иштирок этдилар.

Кун тартибидagi масалалар юзасидан Мудофаа вазирлиги тарбиявий ишлар Бош бошқармаси бошлиғи, полковник С.Мадаминов ва Республика Ҳарбий прокурорининг ўринбосари, адлия подполковниги А.Тарасюкларнинг маърузалари эшитилди. Шунингдек, бир қатор ҳарбий қисм ва муассасалар бошлиқларининг тарбиявий ишлар бўйича ўринбосарлари сўзга чиқдилар.

ХҲК ва ХҲМ қўшинларида жангвор шайлиқни кучайтириш, ҳарбий қисм ва муассасаларда ҳарбий интизом ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашда сезиларли ижобий натижаларга эришилганлиги йиғилишда қайд этилди.

Таъхидланишча, қўмондонлик ва ҳарбий ҳуқуқни муҳофаза этувчи органларнинг ўзаро ҳамкорлиги жорий йилнинг ўтган даврида жангвор шайлиқ ва ҳарбий хизмат нуфузига путур етказувчи жиноятларни қаматириш имконини берди.

Мазкур йиғилишда бир қатор ҳарбий қисм ва муассасалар раҳбарларининг тарбиявий ишлар бўйича ўринбосарлари томонидан тарбиявий ишларни ташкил этишда йўл қўйилган қамчиликлар танқид қилиниб, уларни бартараф қилиш юзасидан аниқ тавсиялар берилди.

Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий прокуратураси матбуот гуруҳи

Ҳозирги кунимизни матбуотсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Зеро, матбуот ахборот етказиб берувчи асосий воситадир. Кишилар оммавий ахборот воситалари тарқатган хабарлар ва маълумотларга асосланиб режалар тузади, фаолият юритади. Уларни ҳам шу воситалар орқали хабар ва маълумотларини тарқатадилар.

Яқин келажакда қарама-қарши кучларнинг бир-бирига нисбатан турли оммавий қирғин қуролларини ишлатишига ҳам эҳтиёж қолмаса керак. Чунки ахборот ҳужуми ҳар қандай кучли рақибни қон-қақшатиши, ҳеч бўлмаганда, маълум муддат давомида фалаж қилиб қўйиши мумкин.

ТҮРТИНЧИ ҲОКИМИЯТ

«Оммавий ахборот воситалари эркиндир ва қонунга мувофиқ ишлайди. Улар ахборотнинг турлилиги учун белгиланган тартибда жавобгардирлар.

Цензурага йўл қўйилмайди».

Кўриниб турибдики, Конституциямизнинг ушбу боби шаклан жуда қисқа, бор-йўғи биттагина моддадан иборат. Аммо бу модданинг мазмунини жуда чуқур, у Конституциямизнинг демократик ҳусусиятини намойиш этади.

Маълумки, демократик жамиятда ОАВ жуда муҳим ўрин тутаяди, чунки уларда фаолият кўрсатадиган журналистлар давлат ҳокимияти билан халқ оммаси ўртасида алоқа боғловчи асосий бўғин сифатида майдонга чиқади. Жамият аъзоларини қундалик ижтимоий-сиёсий воқеалардан тезкор, мунтазам ва рўй-роҳат хабардор қилиб туриш уларнинг устувор вазифасидир. Шуларни назарда тутган ҳолда, 1992 йил 14 июнда «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги Қонун қабул қилинган эди.

Бу қонунда «оммавий ахборот воситалари» тушунчаси, уларнинг ҳуқуқи ва эркинликлари, ҳар бир фуқарога берилган сўз эркинлиги, ОАВ орқали чиқиш, ўз фикрини ва эътиқодини ошқора айтиш ҳуқуқи кафолатланган.

ОАВнинг Конституцияда эълон қилинган асосий принципларини инобатга олган ҳолда фаолият кўрсатиши муаммоси фуқаролик жамияти ҳамда ҳуқуқий демократик давлат қуриш йўлидан шахдам қадамлар билан бораётган мамлакатимиз учун алоҳида аҳамият касб этади. Шу сабабдан, бу муаммо Ўзбекистон Республикасининг бир қатор бошқа қонунларида ҳам ўз ифодасини топган. «Ноширлик фаолияти тўғрисида»ги (1996 йил, август), «Муаллифлик ҳуқуқи ва тўрдош ҳуқуқлар тўғрисида»ги (1996 йил, сентябрь), «Ахборот олиш кафолатлари ва эркинлиги тўғрисида»ги (1997 йил, апрель), «Журналистлик фаолиятини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги (1997 йил, апрель) қонунлар ҳамда Ўзбекистон Президентининг «Телевидение ва радионинг Ўзбекистоннинг ижтимоий ривожланишидаги аҳамиятини ошириш чоралари тўғрисида»ги Фармони ва бошқа бир қатор норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар шулар жумласидандир.

1997 йил 26 декабрда янги таҳрирда қабул қилинган «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги Қонуннинг 3-моддасида сўз эркинлиги ҳуқуқи қуйидагича кафолатланган:

«Ҳар ким оммавий ахборот воситаларида чиқиш, ўз фикри ва эътиқодини ошқора баён қилиш ҳуқуқига эгадир».

Демократик давлатларда ОАВ эркинлигини таъминлаш билан бирга, бу эркинликларнинг суистеъмол қилинишига йўл қўйилмайди. Биринчи навбатда ОАВ ва журна-

листлар берилаётган ахборотнинг турлилиги учун жавобгардирлар. Иккинчидан, Ўзбекистон Республикасининг мавжуд конституциявий тузумини, ҳудудий яхлитлигини зўрлик билан ўзгартиришга даъват қилиш, уруш ва зўравонликни, шафқатсизликни, миллий, irqий ва диний адоватни тарғиб этиш, давлат сирини ёки қонун билан қўриқланадиган бошқа сирларни ошқор этишга рухсат берилмайди. Учинчидан, фуқароларнинг шаъни ва қадр-қимматини таҳқирлаш, уларнинг шахсий ҳаётига аралашмиш ҳам таъқиқланади. Ушбу чеклашлар яна бир маротаба ҳуқуқий давлатда сўз эркинлиги, ОАВ эркинлиги исталган фикр ёки қарашни ифода этишга йўл қўймаслигидан, лекин бу чеклашлар кичик ва аниқ бўлишдан далолат беради. Демократик ҳуқуқий давлатнинг мавжуд бўлиши, қўлга киритилаётган муваффақиятларни асраб-ардоқлаш учун сўз эркинлиги ҳуқуқининг кичик бир қисmini чеклаш талаб қилинади. Бу ҳол ривожланган мамлакатларда ҳам мавжуд.

ОАВ энг биринчи навбатда оммага Ўзбекистон ва жаҳонда юз бераётган воқеалар ҳақидаги хабарларни тарқатиш билан шуғулланади. Бундай шароитда ҳар бир инсоннинг шахс сифатида шаклланишига кўмак берадиган матбуот нашрларига эҳтиёж пайдо бўлиши табиий. Ва шу тариқа мамлакатимизда «Хуррият», «Адолат», «Инсон ва қонун», «Ҳуқуқ», «Қонун ҳимоясида», «Ҳаёт ва қонун» сингари қонунчилик ва тарғибот руҳидаги бир қатор газета ва журналлар чоп этила бошлади. Айниқса Республика Бош прокуратураси муассислигида чоп этилаётган «Қонун ҳимоясида» журнали ва «Ҳуқуқ» газетаси бугунги кунда оммавий нашрлардан бирига айланганлиги бежиз эмас. Шу ўринда вилоятларда чоп этилаётган «Адолат йўли» (Фарғона), «Адолат тарозиси» (Сурхондарё), «Қўсарой» (Самарқанд) газеталари аҳоли қувонч-таъвишларини бир-

барларни ҳолис равишда етказишлари керак.

Бу борада Германия Федератив Республикасидаги тақриб диктатга сазовор. У ерда телевидение, радио ва матбуот фаолият юрти-шининг асосий тамойилларидан бири ахборотни шарҳланган ёки таҳлил қилинган ҳолда эмас, балки у қандай бўлса шундай етказишдир. Агар олиб берилаётган фикр

ституциявий тузумга қарши қаратилган ахборот ва қонун билан белгиланган бошқа чеклашлар бундан мустаснодир.

Фикр юртиш ва уни ифодалаш эркинлиги фақат давлат сирини ва бошқа сирларга тааллуқли бўлган тақдирдагина қонун билан чекланиши мумкин».

Бу нормалар, сўзининг эгаси ким бўлишидан қатъи назар, барчага тааллуқлидир. Бизнинг фикримизча, конституциялардаги сўз эркинлиги ҳуқуқи нормасининг мазмунини англаш учун, биринчи навбатда унинг қандай ифода этилганлигига эътибор қаратиш лозим. Сўз эркинлиги ҳуқуқи нормаси фақат цензурага қарши бўлса унда цензурага йўл қўйилмаслиги аниқ айтилиши лозим. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси бунга яққол мисол бўла олади. Асосий Қонуни-мизнинг 29-моддасида сўз эркинлиги ҳуқуқи аниқ кафолатлаб қўйилган, аммо шу билан бирга қайси ҳолларда сўз эркинлигини чеклаш мумкинлиги аниқ баён қилинган. 67-моддада эса цензурага йўл қўйилмаслиги аниқ айтиб ўтилган.

Ўзбекистонда демократия ва сўз эркинлиги ҳуқуқини таъминлашга қиртилган аниқликлардан ана бири шуки, шикоятни кўриб чиқаётган орган ёки мансабдор шахс шикоятни хатти-ҳаракатлари устидан шикоят қилинаётган органга ёки мансабдор шахсларга кўриб чиқиш учун жўнатиши таъқиқланади. Бу билан қонунда фуқароннинг бузилган ҳуқуқини уни бузган орган ёки шахс тиклаши мумкин эмас, деган янги бир норма белгиланган бўлади.

Радио, телевидение ва матбуот жамият ҳаётининг барча жабҳаларини камраб олганлиги учун америкалик журналист Дуглас Кейтер оммавий ахборот воситаларини «тўртинчи ҳокимият», деб атаган эди. Бизда ҳам «тўртинчи ҳокимият» фаолиятининг ҳуқуқий асосларини тўлиқ яратилган. Энди уларни янада такомиллаштириш бориш зарур. ОАВ журналистлардан чоп этилаётган хабарлар ва материалларни олдиндан келишиб олишни, шунингдек, материал ва хабарнинг матнини ўзгартиришни ёхуд уларни бутунлай чоп этмаслигини (эфирага бермаслигини) талаб этишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ. Шундоқ экан, ОАВ ҳамда журналистларимиз мамлакатимизда амалга оширилаётган демократик ўзгаришларни ҳолис қилиш билан, пухта ва ҳаққоний таҳлил этишлари, халал бераётган иллатларни эса вазирилик ҳамда зукколик билан фож қилишлари ҳам қарз, ҳам фарздор.

Садриддин ХИДИРОВ,
ТДЮИ Давлат қурилиш ва
бошқаруви кафедраси ўқитувчиси

● КУТЛОВ

ЭРКИНЛИК МИНБАРИ

Конституциямизнинг 29-моддасида ҳар ким фикрлаш, сўз ва эътиқод эркинлиги ҳуқуқига эга эканлиги белгиланган. Фикрлаш, сўз ва эътиқод — бу инсоннинг табиий фазилати ва қобилиятларидир. Фақат эркинлик тўғрисида ушбу фазилат ва қобилиятлар ривожланади. Натижада мустақил фикрлайдиган, иродали, Ватани ва халқида садоқатли шахс шаклланади.

Маълумки, фикрлаш, сўз ва эътиқод эркинлиги асосан оммавий ахборот воситалари орқали амалга оширилади. Фуқароларимизнинг бу шахсий эркинликларига эса Конституциямизнинг 57-моддаси билан кафолатланган.

Жамият фикрини шакллантириш, одамларни дунё воқеалари ва давлатимиз ҳаёти билан таништириш, фуқароларнинг ҳуқуқий онини ошириш, жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларга қарши курашиш ҳамда уларнинг олдини олишга йўналтирилган профилактика ва бошқа қатор ишларни амалга оширишда ҳам оммавий ахборот воситаларининг аҳамияти катта.

Шу ўринда, нафақат прокуратура органлари ходимлари, балким халқ ўртасида омыбон ва сезилми бўлган «Қонун ҳимоясида» журналист ва «Ҳуқуқ» газетамизни алоҳида таъкидлаш зарур.

Қонунийликни мустаҳкамлаш ва тарғиб қилиш, прокуратуранинг қўқирғили фаолиятини ёритиш билан бир қаторда ҳуқуқни ҳимоя қилувчи бошқа органлар ходимлари, одамларнинг турли мазоуддаги мақолалари чоп этилиши билан ушбу матбуот кундан-кунга сермазун ва қизиқарли бўлиб бормоқда.

Фурсатдан фойдаланиб, «Қонун ҳимоясида» нашрлари бирлашган таҳририят ходимларини ва мамлакатимизнинг барча журналистларини Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари қули билан табриклаб, сиҳат-саломатлик, ишларига ривож тилайман.

И.ЖАСИМОВ,
Республика Бош прокуратураси
бўлим бошлиғи

Гапнинг индаллосидан бошлайдиган бўлсам, ҳамду саноларга тўла матбуот нашрларининг даври ўтди. Замон ўзгарди, дунёқарашлар ўзгарди. Тарихан қисқа муддат — ўтган ўн йил мобайнида жамиятга соғлом нигоҳ билан қарайдиган янги авлод воғга етди. Уларни алдашга уринган, алдган матбуот нашри эндиликда ҳеч ким ўқимайдиган, тузсиз газета ёки журналга айланди. Мамлакатимизда барча йўналишларда олиб борилаётган ислохотлар, ҳуқуқий, демократик ва адолатли давлат барпо қилиш йўлидаги саъйи-ҳаракатлар боқимандалик кайфиятига барҳам бериб, одамлар онгида, дунёқарашда ишбилармонлик, тадбиркорлик ҳусусиятларини қарор топтиради.

● ФИКР

Бундай шароитда ҳар бир инсоннинг шахс сифатида шаклланишига кўмак берадиган матбуот нашрларига эҳтиёж пайдо бўлиши табиий. Ва шу тариқа мамлакатимизда «Хуррият», «Адолат», «Инсон ва қонун», «Ҳуқуқ», «Қонун ҳимоясида», «Ҳаёт ва қонун» сингари қонунчилик ва тарғибот руҳидаги бир қатор газета ва журналлар чоп этила бошлади. Айниқса Республика Бош прокуратураси муассислигида чоп этилаётган «Қонун ҳимоясида» журнали ва «Ҳуқуқ» газетаси бугунги кунда оммавий нашрлардан бирига айланганлиги бежиз эмас. Шу ўринда вилоятларда чоп этилаётган «Адолат йўли» (Фарғона), «Адолат тарозиси» (Сурхондарё), «Қўсарой» (Самарқанд) газеталари аҳоли қувонч-таъвишларини бир-

ҲУҚУҚИЙ МАТБУОТ — ХАЛҚ ТАЯНЧИ

Ҳалқда баҳам кўрган ҳолда уларнинг сезилми матбуот нашрига айланиб бораётганлигини таъкидлашни истардим.

Бундан беш йил муқаддам 27 август кунини илк сони чиққан «Ҳуқуқ» газетасининг адади бир неча минг ҳиссадан қариб 25 минг ҳиссага чиққанлиги ҳам газета ҳақидаги тасаввурларимизни ойдинлаштиради. Айниқса, газетанинг «Ҳуқуқий маслаҳатхона», «Ҳуқуқ» почта-сидан», «Бир жиноят тафсилоти» сингари руҳларидеда берилаётган материалларнинг ранг-баранглиги, ҳаётийлиги ўқувчини уйлашга, мушоҳада этишга

Чунки умумхалқ муҳокамаси асосида Олий Мажлис депутатлари томонидан янги таҳрирда қабул қилинган «Прокуратура тўғрисида»ги Қонун асосан прокуратура органларини демократлаштириш, ҳуқуқий мақомини ислох қилишга қаратилган бўлиб, газета ана шу қонун асосида жойларда қандай амалий ишлар олиб борилаётганлигини мунтазам ёритиб бормоқда. Зеро, Республика Бош прокуратура таъкидлагандай, «прокурор — қонун ҳимоячиси, халқ маслаҳатчиси», деган тушунча бугунги кунда ҳар биримиз учун бош мезон бўлиши

лозим.

Қадимги Рим файласуфи ва сиёсий арбоби Цицерон «Қонунлар иллатларга барҳам бериб, яхшиликка йўл очмоғи керак», деган эди. Дунё мамлакатлари таърибларини асосида қабул қилинган янги таҳрирдаги «Прокуратура тўғрисида»ги Қонун мустабид тузум давридан қолган барча иллатларга барҳам бериб, яхшиликка, қонунийликнинг мустаҳкамланишига кенг йўл очиб берди ва бунда шубҳасиз, «Ҳуқуқ» газетаси-

нинг ҳам ўз ўрни ва айтар сўзи борлиги қувончларидир.

Бугун шундай кунки, матбуот заҳматқашларини шаънига фақат илиқ гаплар айтиш келадди. Чунки мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохотлар моҳиятини халққа етказишда, одамларнинг шуурига сингдиришда ана шу соҳа мутахассисларининг хизмати беизирбдир. Урни келганда уларга барча муҳлислар қатори яхши тилаклар билдириб, «Байрамнинг муборак бўлсин, азизлар», деймиз.

Исмаилов ИЙДОШЕВ

Оммавий ахборот воситалари халқ минбари саналади. Зеро, бу минбар орқали ижтимоий-сиёсий, ҳуқуқий соҳалардаги хайрли ишлар, мавжуд иллат ва муаммоларнинг асл сабаблари атрофлича таҳлил қилинади. Бу минбарда нафақат ижодкорлар, балки бошқа касб эгалари ҳам ўз сўзи, фикри-қарашини баён этади. Ана шу жиҳатдан сўз юритганда, прокуратура органларининг ОАВ билан ҳамкорлигига ҳам тўхталиш ўринлидир. Бугун прокуратура том маънода оммавий ахборот воситаларининг ҳаммуаллифига айланади, десак хато қилмаймиз. Деярли ҳар кунги газета, телевидение ёки радио орқали тизим ходимларининг қонунийликни мустаҳкамлаш борасида амалга ошираётган ишлари ҳақидаги чиқишларга дуч келамиз. Бу чиқишлар халқимизнинг ҳуқуқий маданиятини шакллантиришга ижобий таъсир кўрсатиши билан бирга, мамлакатимиздаги қонунийлик аҳволи ҳақида оммага кенг маълумот беради.

Хайрли ишларнинг давомийлиги ўлароқ 2000 йилнинг май ойида Республика Бош прокуратураси раҳбариятининг ташаббуси ҳамда «Қонун ҳимоясида» бирлашган таҳририятнинг қўллаб-қувватлаши билан мамлакатимиз ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ичида биринчилардан бўлиб прокуратура тизимида телегуруҳ ташкил этилди. «Қонун ҳимоясида» номи билан иш бошлаган телегуруҳ, фаолиятга янада кенгрок ошқоралик бериш, прокуратура органлари амалга ошираётган ишларни халққа етказиш, ҳуқуқий маданиятни шакллантириш мақсадида ўз ТВ канали орқали махсус кўрсатув ташкил этишни белгилаб олди. Кези келганда шунини айтиш керакки, қонун устуворлигини кафолатловчи прокуратура органларининг бунга қадар махсус кўрсатув ташкил этилма-

тириш мақсадида ўз ТВ канали орқали махсус кўрсатув ташкил этишни белгилаб олди. Кези келганда шунини айтиш керакки, қонун устуворлигини кафолатловчи прокуратура органларининг бунга қадар махсус кўрсатув ташкил этилма-

бу албатта кўрсатувнинг ютуғидир. Бундай мисолларни деярли ҳар бир кўрсатувдан келтириш мумкин. Бугунча кўрсатувда 40 дан ортиқ мавзулар ёритилди. Бундан ташқари телегуруҳ Бош прокуратурада бўлиб ўтадиган йилги ишлар мавзуси бўйича ҳам фильмлар тайёрлади. Ўз ТВ инфор-мацион дас-

турларида долзарб лавҳалар бўйича чиқишлар қилияпти. — Амалга оширилган бу ишлар имконият тўла ишга солинаяпти, деган хулоса бермайди, албатта. Тизим ичида чуқурроқ киришимиз билан прокуратуранинг ҳали кенг

кўламли фаолиятида ёритилиши лозим бўлган мавзулар кўп эканлигига дуч келаямиз. Шу боис ҳам, галдаги вазифа кўрсатув таъсирчанлигини ошириш, янги-янги мавзуларни ёритиш, шу орқали ҳуқуқий тарғибот ишини шакллантиришга муносиб ҳисса қўшишдан иборатдир, — дейди телегуруҳ раҳбари Тоҳир Саидбобоев.

Келгусида телегуруҳ тайёрланадиган кўрсатувларни алоҳида мавзулар бўйича ишлаб чиқишни белгилаб олган, томошабинлардан келган хатларга асосий эътибор қаратилади. Бундан ташқари хорижий давлатлар прокуратуралари фаолияти ҳақида томошабинларга кенгрок маълумот бериш ҳам галдаги дастурларнинг мавзусидир.

Фозил МАМАШАРИПОВ,
«Хуқук» мухбири

● ДИЛ СЌЗИ

ЖУРЪАТ

Ҳар бир инсоннинг ўз ички дунёси бўлади. Унинг қўлидаги ҳиссиётлари, ҳақсонлиги ҳеч бир техника таълими қилиб бери алмайди. Инсон истаг ижод қилади? Ижодга ундовчи куч нима? Бу саволга ҳар бир ижодкор ўзича жавоб беради. Бу сўзларни қўлга қалам олган ижодкор муҳим сифатида айтаман.

Назаримда лаҳза, очерк, мақола ёзаётган ҳар бир журналистнинг қалбида ҳам юқоридагидек ҳолат юз берса керак. Ижод қилиш ҳам-манинг қўлидан келаярмайди. Оллоҳнинг сўйган бандасигагина бу бахт насиб этади. Улуғ ижодкорлар бу йўлга кирмоқ бор, чикмоқ йўқ дейишади.

Мендан «Журналист ким?», — деб сўраса, «Мустақиллигимизнинг фидойилари», деб жавоб берган бўлур эди. Чунки журналистлар Мустақилликнинг биринчи қўлидананок юртимизнинг тинчлиги ва осойишталигини ўз қаламлари билан ҳимоя қилиб келмоқда.

Республика Бош прокуратураси муассислигида «Қонун ҳимоясида» журнали ва «Хуқук» газетасининг чоп этилиши биз прокуратура ходимларини журналистикага янада яқинлаштирди. Ушбу наирларнинг ҳар бир сониди 4-5 нафар тажрибали прокурорларнинг мақолалари чоп этилади. Улар ҳаётнинг тажрибалар асосида ёзилганини тўғрисида ёш мутохассисларимизга асқолмоқда.

Юртимиздаги барча ОАВ ходимларини, журналистларни эртанги касб байрамлари билан чин дийдан қутлайман. Ижод қувончи қалбингизни ҳеч қачон тарк этмасин.

Ғ.ШУКУРОВ,
Республика Бош прокуратураси
бошқарма бошлигининг
ўринбосари

ЗЕРИР ВАКТИ

ган эди. Шундай қилиб, прокуратура, таҳририят раҳбарлигида ЎзТВ билан «Қонун ҳимоясида» деб номланган махсус кўрсатув лойиҳаси, дастури ҳамда йўналиши ишлаб чиқилди. Илк кўрсатувнинг сценарийси ҳам тайёрланди. Ушайилнинг 17 июнь кунги ЎзТВ-1 дастури орқали прокуратура органларининг махсус кўрсатувига эфирга узатилди.

ЎзТВ «Ахборот» кўрсатувига фаолият кўрсатиб, бирлашган таҳририятда ўриндошлик асосида ишлаган телегуруҳ ижодкорлари, ҳуқуқий мавзуга қизиқишининг устунлиги боис, тизим қошида тўла меҳнат қила бошлади. Сал вақт ўтмай, бирлашган таҳририят телегуруҳ фаолиятини қўллаб-қувватлаш мақсадида видеокамера ҳам харид қилди. Энди кўрсатувлар ранг-баранглигини ошириш, прокуратуранинг кенг қамровли фаолиятини халққа очик-ошқора кўрсатиш вазифаси белгилаб олинди. Ишлаб чиқилган дастур асосида ўтган 2 йилга яқин вақт оралигида Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар прокуратура органлари фаолияти махсус кўрсатувларда кенг ёритилди.

бу кўрсатувлардан сўнг айрим соҳалардаги муаммоларни бартараф этиш имконияти яратилган бўлса, камчилигини экран орқали кўрган баъзи фуқаролар ижтимоий ҳаётда ўз ўрнини топиб олди. Келинг, шу ўринда кичик бир мисол келтирайлик. Хотинининг вафотидан сўнг ичкиликка ружу қўйиб вояга етмаган фарзанди тарбиясига этиборсиз қараган яккасаройлик фуқаронининг салбий хатти-ҳаракати кўрсатув орқали таъсирчан лавҳада намоиш этилди. Ана шу кўрсатувдан сўнг орадан ўтган қарийб 3 ой вақт оралигида «қажрамониимиз» ёмон одатларини ташлаган. Бугун фарзанди боғчага қатнаётти, бир дақиқа бўлса ҳам ундан узоқлашишни хаёлига келтирмайди. Қўниқўшини, маҳалла унинг хулқ-атворидан мамнун. Ҳаётда ҳеч бўлмаса бир кишининг ўз ўрнини топиб олишга тўғри йўл кўрсатилган экан,

● КАСБИМ — ФАХРИМ

Сурхондарё вилоят прокуратураси муассислигидаги «Адолат» ҳуқуқий телевиденисининг дастурлари кўпчиликлари манзур бўлмоқда. Бунда диктор Дилфуза Дўстбоевнинг ҳам ўзига яраша хизмати бор. Шунининбатта олиб, у билан суҳбатлашдик.

Дилфуза ДЎСТБОЕВА:

«ДИКТОРЛИКДАН ВОЗ КЕЧОЛМАЙМАН»

— Дилфузахон, сизда бу соҳага қизиқиш пайдо бўлишига нима туртки бўлган?

— Мақтабда она тили ва адабиётдан яхши ўқирдим. Шу фанлар бўйича олимпиада синаовларида қатнашганман. Ҳар хил маданий-муносиқ тадбирларда фаол иштирок этардим.

Телевидение кўрсатувларини томоша қилишга қизиқардим. Айниқса, Насиба Қамбарова, Дилором Умарова каби дикторларга ҳавасим келарди. «Кани эди мен ҳам шуларга ўхшаб суҳандон бўлсам», дея орзу қилардим.

1996 йилда университетга ўқишга киридим. Ўша кезларда «Кўзгу» жамоатчилик телевидениеси ташкил этилди. Онамдан «Дикторлик қилсам нима дейсиз?», дея маслаҳат сўрадим. У киши «Майли, болам, бир уриниб кўр-чи», дедилар. Шу тариқа жамоатчи диктор сифатида фаолият кўрсата бошладим. Тўрт йилдан буён «Адолат» телеви-

дениесида ишлаб келаямман.

— Ишангиз осон бўлмасе керак?

— Баъзан «Дикторлик осон иш. Тайёр матнни ўқиб, маошини олиб юраверишади», деган галларни эшитиб қоламан. Аслида, ундай эмас. Тўртта жумлани ўқиган билан ҳамма ҳам диктор бўлиб қолавермайди-ку, ахир.

Матнни қайта-қайта синчиклаб ўқиб чиқаман. Нераки, битта ҳам сўз нотўғри кетмаслиги керак. Бундан ташқари, диктор ҳар бир жумланинг маъзини қақиб, юрагидан ўтказиб ўқиши лозим. Шундагина сўз одамларнинг қалбига етиб боради.

Энди иш бошлаган йилларимда соатлаб тошойна олдида ўтириб, маромига етказиб ўқишни машқ қилардим. Ҳозир ҳам кўпроқ ўқишга, ўз устимда ишлашга ҳаракат қиламан.

— Сиз «солиқ ва солиқ солиш» мутахассисига бўйича бакалавр дипломига эга экансиз. Бу соҳада

ишлагани кўпчилик ҳавас қилади. Мабодо касбингизни ўзгартириш ниятигиз йўқми?

— Солиқ идорасида ишлаганман. Балки бундан кейин ҳам ишларман. Лекин дикторликдан воз кечолмасам керак...

— Байрам арасида ҳамкасбларингизга тилакларингиз?

— Америкалик ёзувчи Артур Хейлинг «Оқшом хабарлари» номли романини кўп жуда таъсирланган эдим. Унда бир журналистнинг ўз касбига ҳар қандай шароитда ҳам содиқ қолиши ҳақида ҳикоя қилинган эди.

Аслини олганда, журналиста ҳеч қачон осон бўлмаган. Мен ҳам юртимизда мана шундай жасур, ҳар доим ҳақ сўзини айта оладиган ҳамкасбларимиз кўпайишини истар эдим.

Байрам барчага муборак бўлсин!

Қурбон ЖЎНАЗАРОВ,
«Хуқук» мухбири

● ХАМКАСБ ҲАҚИДА СЌЗ

ИНТИЛИШНИ АНЛАШ

Қисқагина фаолиятим давомида шунга амин бўлаяманки, чинакам ўқилиш асар кўз нури, қалб кўри билангина яратилар экан. Бунинг учун ижодкор ҳаётни чуқур ҳис қилиши, яратган асарларидан бошқалар баҳраманд бўлишида фидокорлик, поёнсиз чидам, кунт билан қобилиятини кўрсатмоғи лозим бўларкан.

Қўлгина касбдошларим қатори Мансур ака Аловуддинов сиймосида ҳам касбга бўлган чинакам талабчанлиқни кўраман. Гоҳида у киши билан ижодий режалар ёки чоп этилаётган мақолалар борасида суҳбатлашиб қоламиз. Фурсатдан фойдаланиб худудий мухбиримизнинг яқин йиллар ичидида ижод йўли ҳақида сўз очсам...

Мансур ака 1993 йилда Анқара шаҳрида бўлиб ўтган «Ипак йўли» мамлакатлари халқаро адабиёт симпозиумида иштирок этган омадди қаламқашлардан. Ижодкорнинг шундан кейинги биткиларида жилодорлик ахилт тус ола бошлади. «Ой қўнган оқшом», «25 ёшли пахлавон», «Қалбимдаги қўшиқ», «Дарёи азиям», «Сизни соғиндим» сингари қатор рисолалари бетиним интилишлар самарасидир.

Қалбим қучиб фироқ тунар, Умид дилда ёнар, сўнар. Ул юлдузим кўкдан кулар Изсиз қаён ўчмиш яна?

Гувоҳи бўлганингиздек ижодкор қалбиди нур таратаётган умидлар оз эмас. Ҳаёт шуниси билан ҳаётки, унор оқими мудоим бир маромада бўлмайди. Қарама-қаршиликлар билан бир қаторда, ён-атрофдагилар, яқинларинг руҳиятидаги ўзгаришчанлиқни кузатасан киши. Мансур аканинг ижодида ҳам ана шундай ҳолатлар таъсири сезилиб туради.

Ҳамкасбимиз таҳририятимизда ишлаб бошлаган давр мобайнида юртимиз ва халқимиз ҳаётининг турли жаҳаллари акс этирилган қўллаб мақола, ҳикоя ва очерклар яратди. Журналистнинг 5-сониди унинг «Гаровга тикилган ҳаёт» номли детектив қиссасини журналонлар самийи кутуб олганидан барчамиз қувондик.

Яқинда Мансур ака дўстлари, фарзандлари, ёр-биродарлари билан таваллудининг 50 йиллигини нишонлади. Ўйлашимизки, бу ижодкор учун айни ишлаб чарчамайдиган палладир. Биз бундан кейин ҳам бирлашган таҳририятимизнинг Самарқанд ва Навоий вилоятларидаги мухбири, Ўзбекистон ёзувчилар уюмчаси аъзоси Мансур Аловуддиновдан янги-янги халқчил асарлар кутиб қоламиз.

Н. ФАТХУЛЛАЕВА,
«Хуқук» мухбири

Хайда ҳар бир инсоннинг бирон касбни танлашига қимдир сабабчи бўлади. Журналист бўлишимга раҳматли Абдуазиз тоғам сабабчи бўлган. Тракторчи бўлишига қарамай, жуда кўп китоб ўқирди. Кундалик газеталарни қанда қилмасди. Рус тилидаги нашрларни ҳам кўп ўқирди. Баъзан даладан чарчаб келганида: — Агар сенинг ёшингда бўлиб қолсам, албатта журналист бўлардим. Журналистлик менинг орзум. Аммо ёлғиз онамни ташлаб қаерга ҳам борардим, — дерди. Ёттинчи синфда ўқиб юганимда туманимизнинг «Меҳнат байроғи» газетасида хабарларим чиқа бошлади. 1974 йилнинг қиш кунларидан берида отам раҳматли мени «Меҳнат байроғи» газетаси бош муҳаррири Алибек Эргашевнинг ҳузурига олиб борди. Бош муҳаррир биз билан анча гаплашди. У пайтлар туман газеталари ҳафтада 3 марта чоп этилар, журналистларнинг қўли қўлига тегмасди. Бу воқеага ҳам салкам 30 йил бўлибди. Шунча вақтдан буён ижодкорлар орасидан.

Уша давр журналистикаси билан бугунги журналистиканинг ер билан осмончалик фарқи бор. Илгари тахриратда ишлайдиган журналистнинг анчагина вақти шовқин-суронли босмахонада ўтарди. Энди бутунлай бошқача. XX асрнинг охири журналистикада бурилиш йиллари бўлди. Бугун ўзбек журналисти ишлатаётган техника газета ёки журнални сифатли ва мазмунли чиқариш учун кенг имконият беради. Бироқ бугунги журналистларда озгина дидиллик етишмайди. Бунинг турли сабаблари бор. Бугунга келиб журналистикамиз тазйиклардан қутулган бўлса-да, аммо айрим ҳамкасбларисиздаги ички «цензура»нинг излари йўқолгани йўқ.

Ўзбек журналистикаси ҳам Мустанқиллик йиллари тобланди. Яқинда Олий Мажлисининг Матбуот ва ахборот қўмитаси ҳамда Оила ва аёллар муаммолари комиссияси ҳамкорлигида матбуотимизда маънавият ва кадрлар мавзулари қай тарзда ёритилаётганлиги таҳлил қилинди. Анжуманда таъкидланганидек, матбуотимизда ана шу мавзулар буйича бир қатор жиддий ва салмоқли мақолалар чоп этилгани эътироф этилди. Телевидение ва радиода бериб борилаётган кўрсатув ва эшиттиришлар ҳамда газеталардаги мақолаларда «Қарияларни кадрлаш йили»нинг ахлоқий, тарбиявий ва маънавий мазмун-моҳияти кенг ёритилаётганлиги таъкидланди.

Аммо бу ҳаммаси жойида, дегани эмас. Пойтахтда йўлаб газеталар чоп этилади. Энг ажабланилиси, ҳатто «отахон газета»ларимиз ҳам одамлар излаб ўқийдиган таҳлилий мақола чоп эта олмапти. Бугунги журналистикамизда соқинлик ҳукм сурмоқда (балки мен хато айтаётгандирман). Газета-журналларда сийқаси чиқиб кетган «сайёр» сарлавҳа ва руқнлар кўплаб учрайди. Шу ўринда айтиш жоизки, Америкада чоп этиладиган «Ист валле трибюн» газетасидаги 135 ҳодимнинг 26 нафари сарлавҳа топиш ва таҳрир ишлари билан банд бўларкан.

Матбуотимизда соқинчи сақлаш соҳасидаги муаммолар, иш ҳақи ва ишсизлик каби огрикли мавзуларда чуқур таҳлилий мақолалар чоп этилмаяпти. Чиққанлари ҳам газетхонни ўзинга жалб қилмайди. Мақолалар журналистлар тили билан айтганда, «газетада берса ҳам бўлади, бермаса ҳам».

Яқинда журналистика соҳасида 40 йил ишлаб нафақага чиққан ҳамкасбимизни кўриб қолди.

— Сизлар бахтли авлодсизлар. Бугун журналистика учун ёқилган «яшил чироқ»ни 40 йил қутибманми, — дейди қўлиб. Журналистиканинг нонини еган ҳар бир киши бу сўзларнинг маъносини изохсиз тушунади.

Журналистика — бу фикрлар курашидан майдон. Майдондаги ҳақиқий баҳони эса ҳалқ беради. Ҳалқ ҳақ сўзини ёқтиради. Ҳақ сўзини айтиш учун юракда жасорат бўлиши керак. Жасорат — фидойилиқдир.

Утган асрда турк шоири Нозим Ҳикматнинг машҳур «Мен ёнмасам, сен ёнмасанг...» деган сатрлари миллионларни уйқудан уйғотди. Бугун журналистларимиз учун ана шундай руҳият билан ижод қиладиган давр келди.

Ҳар бир соҳадаги муаммони етакчи мутахассислар ҳал қилади. Шу кунларда мамлакатимизда 550 дан ортиқ газета, 165 номда журнал чоп этилмоқда. 4 та телерадиокорпорация, 53 та телекомпания ва радиостудия, 6 та радиостанция, 3 та ахборот агентлиги мавжуд. Телерадио ташкилотларининг 25 таси давлатга қарашли бўлса, 26 таси тижорат ташкилотларига тегишлидир. Телерадио тижорат ташкилотларининг 14 таси хусусийдир («Инсон ва қонун» газетаси, 26 июнь

2001 йил). Ана шу ташкилотлар учун асосан Ўзбекистон Миллий университетиди, Маннон Уйғур номиди Тошкент давлат санъат институти ва Тошкент давлат жаҳон тиллари университетиди журналист кадрлар тайёрланади. Бироқ, уларнинг кўпчилиги талабга жавоб беради, дея олмайдими. Тахриратга

учун фақат журналист бўлиш лозим.

Ишчи 8 соат станокда ишлаб, уйига келиб тинчгина ухлаши мумкин. Ҳақиқий журналист ёзадиган мавзусини тунда ҳам, кунда ҳам уйлайди. Юраги уриб турган журналист ижоддан тўхташи мумкин эмас. Журналистлик — бедорликдир.

Матбуотнинг вазифаси мамлакатда ва хорижда юз бераётган воқеалар тўғрисидаги хабарларни халққа етказиш, шу билан бирга муаммоларни очик-ойдин ёритишдир. «Мен журналистлардан миннатдорман — деган эди АҚШ Президенти катта Ж.Буш. — Чунки улар Америкадаги муаммо ва камчиликлар ҳақида очик ёздилар. Мен эса ана шу камчиликларни тузатавердим. Америка ана шу йўл билан юксаликка кўтарилаверди». Бу сўзларга изох шарт эмас.

АҚШда бўлиб қайтган ҳамкасбимиз Тошпўлат Раҳматуллаев океан орти матбуоти ҳақида шундай дейди:

● ДИЛДАГИ ГАПЛАР

иш ўргангани келган айрим талабалар оддий хабарни элаб ёза олишмайди. Албатта, бунинг учун талабаларни айблаш инсофдан эмас. ТошМИ талабаси дарсни асосан клиникаларда олади. Журналистика факультетларининг дарсларини ҳам газета, журнал, телевидение ва радиода кўчириш керак. Бўлғуси журналистлар «журналистиканинг қозони»да қайнаши зарур.

Журналистика факультетлари дарс ўтишлари учун тажрибали журналистлар ва бош муҳаррирларни маъруза ва амалий дарсларга жалб қилиши керак.

Кейинги пайтларда оммавий ахборот воситаларида журналистларни соҳалар бўйича ихтисослаштириш ҳақида турли фикрлар билдирилмоқда. Бугунга келиб ҳуқуқшунос журналист, иқтисодчи-журналист, санъатшунос-журналист каби терминлар пайдо бўлди. Соҳа журналистлари шаклланимоқда. Аммо бу борада қилиниши керак бўлган ишлар кўп.

«Чалмаган бастакор, скалпил ушламаган жарроҳ соҳасининг тирик мурдасидир», деган эди машҳур бастакор Бетховен. Қанчалик аччиқ, аммо очик гаплар. Бу гаплар журналистиканинг «арава»сига минган ижодкорларга ҳам тааллуқли. Журналистиканинг нони қаттиқ, аммо жуда ширин бўлади, дейишди устозларимиз. Ҳақ гап. Аммо газета ёки журналда мақола олиш чикқан журналистнинг ички қувончи ва ҳаяжонини ҳис қилиш

— Журналистлар матбуот ва ҳукумат ўртасидаги муносабатга доимий эътибор қаратиб келади. Айримлар матбуотни ҳукуматнинг маслаҳатчиси деб билса, бошқалар унинг вазифаси ҳукуматнинг ҳисоботини сайловчиларга етказиб туришдан иборат деб тушунади. Кўпчилик, ҳукумат яхши бўлса, уни мактаб ёзиш керак, агар унинг фаолиятида салбий ҳолатлар кузатилса, уларни очик-часига танқид қилиш керак, деган фикрда.

Ҳар бир сайлаб қўйилган мансабдор шахс, қайси лавозимини эгаллашдан қатъи назар, халқнинг фикрига қўлоқ солишга, уни инобатга олишга мажбур, деган ақида америкаликларнинг онгу шуурида мустаҳкам ўрнашиб олган. Акс ҳолда, яъни сайловчиларнинг ҳақли талабини назар-писанд қилмасдан, уни эътиборсиз қолдирганда, амалдордан зудлик билан истеъфога чиқиш талаб этилади.

«Ист валле трибюн» газетаси муҳаррирларидан бири бу ҳақда шундай дейди: «Ҳар сафар шахар маъмурияти танқид қилинган мақолани чоп этганимиздан сўнг бизга дўкўпписа қилиб сим қоқишади. Бундан кейин газетангизга ҳеч қачон ахборот бермаймиз, деган гаплар ҳам бўлади. Лекин тез орада ҳаммаси изга тушиб кетади. Чунки ҳар қандай вазиятда ҳам биз уларга керакмиз. Чунки шахар ҳукуматининг барча аъзолари сайлаб қўйиладиган вазифаларда ишлайди. Улар ўз фаолиятдан сайловчилари хабардор бўлишдан жуда манфаатдор. Шунинг учун газетамиз ёқадими-йўқми, амалдорлар биз

билан ҳамкорлик қилаверади. Чунки биз улар билан халқ ўртасидаги воситачилармиз. Қолаверса, қонунга биноан, ҳокимият вакиллари бизга ахборот беришга мажбурдир».

Ривожланган мамлакатларда журналистларни жамиятнинг докторлари, дейишади. Докторнинг вазифаси беморнинг касалини даволаш бўлса, журналистнинг вазифаси жамиятнинг «огриғи»га малҳам бўлиш.

Чет элларда бир кунда миллион-миллион нусхада эрталабки ва кечки газеталар чоп этилади. Шунинг учун хорижда газетанинг умрини қалапак умрига қийёс қилишди. Даврдан орқда қолган матбуотнинг ҳеч қимга кераги йўқ. Америка оммавий ахборот воситалари халқро масалаларга нисбатан кам ўрин беради. Биздагидек, асосий эътибор ички воқеа ва ҳодисаларни ёритишга, аҳолини мамлакатдаги жараёнлар билан таништиришга қаратилган. Лекин бунда ҳам чекланиш бор. Чунки аҳолини кўпроқ маҳаллий англичанлар — ўзи яшаётган штат ёки шахар ҳудудида оид ахборотлар қизиқтиради. АҚШнинг 6500 та шахрида нашр этилаётган 10 мингдан зиёд газета ана шу эҳтиёжни қондиришга хизмат қилмоқда. Бу ерда кундалик газеталар сонининг ўзиёқ 1500 тадан ортиқ бўлиб, улар 60 миллион нусхада чоп этилади. Биргина яқшанба кунининг ўзида чиқадиган қарийб 900 та газетанинг нусхаси 62 миллионни ташкил этади. 550 дан ортиқ номда газета чиқадиган юртимизда эса биронта ҳам кундалик газета йўқ. Яқшанба ва душанба кунлари биронта ҳам газета чоп этилмайди. Халқ шу кунги асосий хабарларни телевидение ва радиодан олишга мажбур бўлмоқда.

Олий Мажлисининг 8-сессиясида «Резолюция ёқунлари ҳамда давлат ҳокимияти ташкил этилишининг принциплари тўғрисида»ги Конституциявий Қонун қабул қилинди. Бу қонунчилигимизда тарихий воқеа бўлди, десак хато қилмаймиз. Унда кўпдан орзу қилганимиз — ҳуқуқий очик демократик давлат барпо этишда жамоатчилик назоратининг муҳим ўрни ҳақида сўз боради. Президентимиз Исро Каримов «Қучли давлатдан қучли жамият сари» госясини олға сурмоқда: «...Жамиятимиз ривожлангани, юксак босқичларга кўтарилгани сари давлатнинг кўпгина вазифалари, шу жумладан назорат вазифаси ҳам, унинг роли ва аҳамияти ҳам тобора камайиб, у ўз ўрнини жамоат ва нодавлат ташкилотларига, фуқаролар уюмалари ва идораларига бериши, бу жараён тўхтовсиз қучайиб бориши лозим». Бу катта ишларнинг амалга ошишида матбуотнинг ўрни беқиёс. Яхши нотик нари борса 100-200 одамга ваъз ўқизи мумкин. Матбуотнинг минглаб хонадонларга кириб боришини ҳисобга олсак, ОАВ кучини ҳеч бир нарсга билан қийёслаб бўлмайди.

«Газеталар шарҳи» кўрсатувининг бошловчиси, ҳамкасбимиз Аҳрор Аҳмедов яқинда:

— Сиз эрта тонгда пойтахт қўчаларини кезганмисиз? Агар кезган бўлсангиз биринчи бўлиб «Нон» ва «Почта» деб ёзилган автомашиналарга қўзингиз тушади, — деди.

«Нон» машиналари халқимизга тансиқ нонни улашса, «Почта» машинаси буёқ ҳиди анқиб турган газеталарни муштариоларга етказди. Бири жисмоний эҳтиёжимизни қондирса, бири бизга беқиёс маънавий озиқ беради.

Ҳар кун эрталаб ишга келаётганимда 3-4 та газета дўконларининг ёнидан ўтаман. Турнақатор одамларни кўриб кўнглим тоғдай қўтарилади. Шуурида ёқин фикр пайдо бўлади: «Одамлар газета ўқияпти». Журналистлар учун бундан-да улуг эътироф йўқ. Эътироф ҳамкасбларимизнинг бедор тунларига берилган баҳодир.

мазмунли, ранг-баранг бўлишидир. Бугунги газетхонни ҳамма нарса қизиқтиради. У эса қўлига етиб борган газетадан ўзига руҳий озик, керакли маълумотни олиши зарур.

Маълумки, Навоий вилояти республикаимизнинг кўп миллатли ҳудудларидан бири ҳисобланади. Ана шундан келиб чиқиб, 2000 йил августидан бошлаб вилоятда рус тилида ҳуқуқни муҳофаза этувчи органларнинг наشريни чиқариш лозим топилди. Бугун «Фемида» ўз ўқувчиларига эга. Айтиш жоизки,

САМАРАДОРЛИК ОМИЛЛАРИ

Навоий вилоятида бугунги кунда 20 га яқин оммавий ахборот воситалари фаолият кўрсатмоқда. Хар бирининг ўз мухлислари бор. Бу борада вилоят ҳуқуқни муҳофаза этувчи органларнинг «Қонун кучи» ва «Фемида» газеталарининг ўрни бошқача.

1997 йилда «Қонун кучи» газетасининг дунё юзини кўришига, вилоят прокуратурасига икки конституциявий муддат раҳбарлик қилган аҳойиб инсон Ботир Калоновнинг жуда кўп хизматлари сингган. Ушанда Ботир аканинг ташаббуси билан бўлажак газетга ном қўйиш бўйича муассислар ўртасида танлов эълон қилинди. Кўпчиликка маъқул тушгани — «Қонун кучи» бўлди. Ана шу ном билан газета мана беш йилдан бери вилоят прокуратураси раҳбарлигида фаолият кўрсатиб келмоқда.

Вилоят прокурорининг ўринбосари Бахриддин Эргашев, вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси Хамза Бобомуродов деярли хар кунги газета иши билан қизиқиб, мақолалар мазмунини, руҳини, долзарблигини бўйича маслаҳатлар беришади. Газетанинг хар бир сони муассислар билан бирга муҳокима этилади.

Газетхонлар фикрини билиш, уларнинг муаммоларини эшитиш мақсадида қорхона, ташкилотларда учрашув ва суҳбатлар ташкил этиб

ЁКИ ҚАНДАЙ ҚИЛИБ ГАЗЕТХОНЛАР ИШОНЧНИ ҚОЗОНИШ ХУСУСИДА

борилмоқда. Бундан ташқари, вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлари билан ҳамкорликда телефон орқали бевосита мулоқотлар ҳам уюштирилмоқда. Масалан, «Навоийазот» ишлаб чиқариш биришмасида ўтказилган учрашувда вилоят прокурорининг ўринбосари Б.Эргашев ҳам иштирок этиб, ишчиларнинг ўндан ортиқ саволларига батафсил жавоб қайтарди. Телефон орқали ўтказилган бевосита мулоқотда ҳам Навоий шаҳар прокурори Б.Норов, ИИБ бошлиғи Р.Элов ва жиноят ишлари бўйича шаҳар суди раиси Қ.Нурматов фуқаролардан тушган саволларга жавоб бердилар. Ана шу савол ва жавоблар асосида газетда бир саҳифа материал эълон қилинди.

Буларнинг барчаси фуқароларнинг ҳуқуқий саводхонлигини оширишга хизмат қилади.

Қўлига учрашувларда газета тиражини кўпайтириш бўйича, тахририятларни тўлқинлантирадиган мулоҳазалар билдирилади.

Менимча, газетхонни жалб этиш, тиражни кўпайтиришнинг бирдан-бир йўли бу — маҳсулотнинг сифатли,

уларнинг сафи тобора кенгайиб бормоқда.

Газетхонлар билан алоқаларни, ижодий ҳамкорликни кучайтириш учун ҳаракат қилаёмиш.

Маълумки, газета жамоа меҳнати маҳсули; у фикрлар ранг-баранглигини таққозо этади. Ўрни келганда А.Рўзиев, И.Баталова, Ҳ.Ботиралиев жонқуяр ҳамкасбларимиз Н.Раҳимова, В.Ашуров, Г.Ўринбоева сингари жамоатчи мухбирларимиз наشرларимизни мухлислар дидига мос қилиб чиқаришга муносиб ҳисса қўшиб келаётганлигини айтиб ўтмоқчиман.

Байрам арафасида барча ҳамкасбларимни чин юракдан қўлайман. Янги мавзулар устида изланиш сизни ҳеч қачон толиқтирма-син.

Тошпўлат ФАЙЗУЛЛАЕВ,
Навоий вилоят ҳуқуқни
муҳофаза этувчи
органларининг «Қонун кучи» ва
«Фемида»
газеталари бош муҳаррири

ЖУРНАЛИСТИК — ТАҚДИРИМ МЕНИНГ

Андижон вилояти прокуратураси ва ИИБ нашри «Қонун йўлида» газетаси Мустақиллик билан деярли тенгдошдир. Газетани ташкил этишда бош-қош бўлган, елиб-югуриб меҳнат қилган журналистлардан бири унинг бугунги кундаги муҳаррири Саида Аҳмад-жоновадир. Касб байрамимиз баҳонасида ҳамкасбимизни суҳбатга қорладик.

— Саида опа, бу касбнинг машаққатига чидамай ўзини тижоратга ёки бошқа «ёғлироқ» ишларга уриб кетган журналистларни биламан. Сиз бу касбда ишлашда давом этаётганлигиниздан афсусланмайсизми?

— Заррача афсусланмайман. Чунки журналистлик — менинг тақдирим, менинг бахтим. Инсон ҳақида, унинг кечинмалари, шодлик ва изтироблари ҳақида ёзиш мен учун бахтиёрликдир. Турфа тақдирлар билан учрашиб, дилдан мулоқотда бўлиш, уларни ўрганиш — ҳаётимнинг мазмунини.

Ҳаёт сингари газета ишининг чеки-чегараси йўқ. Шоир айтганидек, бу ишнинг ташвишларида ҳаловат бордек. Мақолангиз газетда чиққанда кимдир табриклар қўйса, қанчалик шодланасиз. Бунини тушунган тушунади, тушунмаган шунчаки бир дард-да, деб қўя қолади.

— «Қонун йўлида» бу йил 12 ёшга тўлади. Газетани ташкил этишда кимлар бош-қош бўлган эди?

— Эсимда, газетанинг нишона сони 1990 йил 13 августда чиққан. Ушбу сонда ҳозирги кунда Ички Ишлар Вазирлиги фахрийлар кенгаши етакчиси Ғофуржон Раҳимов ишимизга оқ йўл тиллаган эди. Ҳуқуқий нашрни хар томонлама қўллаб-қувватлаган Қобилжон Қирғизалиев, Ботир Партиева, Баҳодир Зоҳидов, Алишер Ҳусанов каби инсонларнинг номларини ҳурмат билан тилга оламиз.

Шуни алоҳида таъкидламоқчиманки, газета мунтазам чиқиб турган 1993 йил бошида Ўртбошимиз ташаббуси билан жиноятчиликка, айниқса унинг уюшган кўринишларига қарши муросасиз кураш бошланганида матбуотнинг роли янада кучайди. Шу даврдан бошлаб ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг саёй-ҳаракатлари билан вилоятда ҳам уюшган жиноятчилик илдизига кескин зарба берилди. Уларнинг фаолияти газетамиз саҳифаларида маълум даражада ўз аксини топди.

Бугунги кунда ҳам газета ижодий жамоаси вилоят прокуратураси

Инсоф билан
айтганда, «Адолат
кўзгуси» ёмон чиқмаяпти.

Ундан муштарийлар мамнун. Аммо бош муҳаррир бундан хотиржам бўлолмайди. Давр ўзгаришти, одамлар ўзгаришти. Бугунги яшаш иш эртага ўртача, индинга эътиборсиз бўлиб қолиши мумкин. Бунинг устига, янги-янги наشرлар пайдо бўляпти, газеталарда ўзаро мусобақа сезиляпти. Бундай шароитда хотиржамлик — орқага кетиш билан баробар. Бутун жамоа шуни хис қилиб турибди. Аммо янги мавзуларни қаердан олиш керак? Муҳаррир мавзуларни теша тегмаган услубда ёзишни талаб қиляпти, бунини қандай уйдлаш лозим?

Бу саволларга тезу саз жавоб топиш ҳатто тажрибали, қобилиятли журналистга ҳам осон эмас. Ҳаммаимизнинг дилимиздан шу фикрлар кечарди. Муҳаррир бунини сездими, гап бошлади:

БОШ МУҲАРРИР — ЖАМОАНИНГ ЙЎЛЧИ ЮЛДУЗИ

Сирдарё вилояти прокуратурасининг наشري — «Адолат кўзгуси»нинг навбатдаги йиғилишида бош муҳаррир сўради:

— Айтинглари-чи, ўтган ойда муштарийлар излаб ўқийдиган нечта мақола чиқди?

— Битта, — деди бош муҳаррир ўринбосари Бахтиёр Ўтанов.

— Нега 4 та эмас, ақир ўтган ойда 4 та газета чиқди-ку?

Бу хитобдан ходимларнинг бошлари эгилди. Муҳаррир ҳақ. Чунки газета ҳозир фақат Сирдарё вилоятида эмас, республиканинг кўпгина ҳудудларида ўқилмоқда.

— Айтинглари-чи, нега газетамизда суд залидан репортажлар кўринмаяпти? Муҳим жиноий ишлар ҳақида терговчи хонасидан суҳбат ёки репортаж уюштириш мумкин эмасми? Айрим туманларда ичимлик суви катта муаммо бўлиб турибди. Мана, бугдўй ўрими борапти. Айрим раҳбарлар фермернинг ҳуқуқини оёқости қилиб, ғалласини олиб қўймоқда. Иш ҳақларини бир неча ойдан бери ололмаётган жамоалар бор. Бориб ўргансак, шундай жамоаларга ҳам банкдан пул берилмаётгани, раҳбарлар иш ҳақларини хар ойда олишаётгани маълум бўлади. Нега шулар ҳақида ёзмаймиз?

Мана, ўтган чоракда «Аҳвол қалай, муаллим?», «Бойваччаларнинг эркатойлари», «Қариялар бўйнидаги оғир юк», «Уч» мақолалари шов-шувга сабаб бўлди.

Демак, ёзиш қўлимиздан келади. Лекин...

Анча гаплар бўлди. Сусткашликка йўл қўйган журналистлар улардан хулоса чиқариб олдилар. Навбатдаги сондаёқ бунинг самараси кўзга ташланди.

Муҳаррир талабчан бўлмаса, ходимлар бўшашиб кетишди, ижодий кайфият йўқолади. Бу аввалдан маълум бўлган ҳақиқат. «Адолат кўзгуси»нинг бош муҳаррири Фарҳод Норматов шу ҳақиқатга амал қилади. Биз журналистлар баъзан унинг талаблари қаттиқлигидан хафа бўламиз. Лекин газетамиз ҳақида муштарийларнинг мактовини эшитганимизда, фаолиятимизнинг йўлни юлдузи бўлиб турган шундай муҳаррир билан ишлаётганимиздан фахрланамиз.

Саминжон СУЛТОНОВ,
журналист

ва ИИБ органлари билан мустақам ҳамкорликда фаолият кўрсатмоқда. Вилоят прокурори У.Шамсиев, вилоят ИИБ бошлиғи Д.Оқмирзаев газета фаолиятини янада яхшилаш юзасидан амалий ёрдам кўрсатишяпти. Фаол жамоатчи мухбирларимиз орасида прокуратура ходимлари ҳам талайгина. Уларнинг чиқишларини газетхонларимиз муштоклик билан кутадиغان бўлиб қолишди.

— Бугунги журналистлар қандай фазилатларга эга бўлиши керак?

— Сўз масъулиятини ҳис қилиш энг зарур фазилат деб ўйлайман. Айниқса ҳуқуқий мавзуда ёзиш қийин. Қонун тили шундай тил эканки, бу мавзуда хар бир сўзни чуқур мулоҳаза қилиб, ўз ўрнида ишлатмасангиз, материал мазмунини ва мақсадига путур етди. Иккинчи муҳим фазилат — холислик. Учинчиси эса журналистнинг хар бир мақоласида самимият кўзга ташланиб туриши керак.

Адолатли ҳуқуқий демократик жамият қураёلمиз. Демак, адолат йўлида хизмат қилиш, биз, журналистларнинг энг биринчи вазифамиз ва бурчимиздир. Бугун сафимизда ана шундай фазилатларни эъозлаб келаётган ҳамкасбларимиз тобора кўпайиб бораётганлиги мени жуда қувонтиради. Газетда прокуратура ва ички ишлар ходимларининг жиноятчиликка қарши ва қонунийликни таъминлаш йўлидаги фаолиятини баҳоли қудрат ёритишга интилаётган Саминжон Ҳусанзода, Азизхон Бузқуров, Зарифа Усмонова, жамоатчи мухбирларимиз Тўхтасин Раҳматуллаев, Умида Юсупова, Шаҳзода Каримова, Тўлқин Сиддиқ ва бошқа ҳамкасбларимни улар қаторига қўша оламан.

Суҳбатдош: Б.НАЗАРОВ

Суратда: «Қонун йўлида» газетаси муҳаррири С.Аҳмаджонов, ходимлар А.Бузруков, З.Усмонова, С.Ҳусанзода ижоддан нарчашмайди.

Бизга истиклол инъом этган имкониятларнинг санаб саногига етиш кийин.

Ўзбекистон Мустақиллигининг 5 йиллиги арафасида ташкил этилган ва «Адам ҳам нызам» («Инсон ва қонун») номи билан чоп этила бошлаган газетамиз буюк бобоқалонимиз Амир Темурнинг «Куч — адолатда», деган доно сўзларини ўзига шior этиб фаолият кўрсата бошлашига ҳам эркинлик сабаб бўлган бўлса ажаб эмас.

1996 йилнинг 1 сентябрь куни Қорақалпоғистон Республикаси ҳуқуқни муҳофаза этувчи идораларининг ҳуқуқий нашри бўлмиш «Адам ҳам нызам» газетасининг дастлабки сони қорақалпоқ ҳамда ўзбек тилларида чоп этилди.

ИСТИҚЛОЛ МЕВАСИ

Қорақалпоғистон тарихида биринчи мартаба чоп этила бошлаган бу газета дастлаб 2000 нусхада нашр этилди. Газета фаолиятини бошлаган биринчи кунлардан ҳуқуқий тарғиботи кучайтириш, омманинг ҳуқуқий маданиятини ва савиясини оширишга хизмат қилувчи турли мавзулардаги мақолалар, суд очерклари, ҳуқуқни муҳофаза этувчи идоралар ходимларининг жиноятчиликка қарши олиб бораётган мурасасиз кураши ҳақидаги лавҳалари билан муштарийларнинг эътиборини қозонди.

Дастлаб газета босмаҳонада эски усулда босиларди. Бу, ўз навбатида, кўп вақт ва меҳнати талаб этар эди. Аста-секин босмаҳона ҳам, тахририятимиз ҳам замонавий асбоб-ускуналар ва компьютерлар билан жиҳозланди. Бугунги кунга келиб газетамиз ўзининг 17 мингдан ортиқ обунчилигига эга.

Энг катта ютуқларимиздан яна бири — 1999 йилнинг 1 сентябидан бошлаб тахририятимиз қoшида ташкил қилинган ва ойига 2 мартаба Қорақалпоғистон телевидениеси орқали қорақалпоқ ва ўзбек тилларида «Эдиллик айнаси» («Адолат кўзгуси») телекўрсатувининг намойиш этилиши бўлди.

Бу махсус кўрсатув ҳомийларимиз ҳамда газета жамоасининг фидокорона меҳнати самарасидир. Бугунги кунда ижодий жамоамиз газетани янада мазмунли ва сифатли чиқариш ниятида тинимсиз изланмоқда.

Сўнгги пайтларда тахририятимизга фуқаролардан кўплаб ариза ва шикоятлар келиб тушаяпти. Бу эса зиммамизга яна бир масъулиятли вазифани қўяди. Фуқаролардан келиб тушаётган хат ва аризаларнинг ечимига оид мақолаларни мунтазам бериб бормоқдамиз.

«Мактуб йўлга қорлайди», «Редакция почтасидан», «Прокуратура ёрдам берди» рубрикларидидаги материаллар шулар жумласидандир. Шунингдек, тахририятимиз ўқувчиларни ўзига кўпроқ жалб қилиш мақсадида юртимизда рўй бераётган катта ўзгаришлар, муаммолар ҳамда ҳар хил жиноятларнинг аниқ тафсилоти баён этилган газета сонларини белгиланганидан ортиқроқ нусхада чоп этиб, уларни олий ҳамда ўрта-махсус ўқув юрларида таълим олаётган ёшларга, турли қорхона ва ташкилот ишчиларига бепул тарқатишдек савобли ишни амалга оширмоқда.

Иш бор жойда қийинчилик бўлади. Тахририятимиз олдида турган муаммолар ҳам бисёр. Аммо газетамиз жамоаси уларни ўз матонати, тинимсиз меҳнатлари, ижодий изланишлари орқали муваффақиятли ҳал қилишига ишончим комил.

Фурсатдан фойдаланиб «Ҳуқуқ» газетаси жамоасини ҳамда барча ҳамкасбларимни миллий матбуотимиз байрами билан қизгин табриклайман. Эзгу ишларида доим зафар ёр бўлсин!

З. БЕКМУРАТОВ,
«Адам ҳам нызам» («Инсон ва қонун») газетаси бош муҳаррири

Сочлари толим-толим...

ХИЁНАТДАН САҚЛАГИН

Имону эътиқод фаришта каби
Бизни ёмонликдан қилар ҳимоят.
Дўстликнинг муқаддас қонунлари бор —
Уларни бузишлик оғир жиноят.

Минг йилки, аслида жиноят эмас,
Хиёнат кемирар инсон бағрини.
Энг оғир жиноят — ишонч қозониб,
Сўнгга топтасалар инсон қадрини.

Кимнингдир дилига бердингми озор,
Жазоинг тайиндир, энди ҳушёр бўл.
Бир гўдак жилмайиб таппинса сенга,
Энг оғир жиноят узатмасан қўл.

Севгилинг умид-ла жавдираб қарар,
Эсингдами ўшал ваъдалар дея.
Аслида жиноят дамин кесмоққа
Бир оғиз ширин сўз эрур қиёя.

Жиноят қилмоқ-чун ўткир тиг олиб,
Шарт эмас бировнинг кўксига санчиш.
Минглаб зарбалардан дахшатлироқдир
Инсонлар кўнглини ноҳақ ранжитиш.

Қонун китоблари семирар ҳар кун
Инсонлар кашф этган жиноятлардан.
Соғ-омон сақлагин бизни, эй тангирим,
Қонунга бўйсунмас хиёнатлардан.

Исматулло ЙЎЛДОШЕВ

МУҲАББАТ

Хаёл суриб сен хонангда ўтирибсан эҳтимол,
Ё онангдан ўзга ҳеч ким йўқ уйингда ушбу пайт.
Мен кўчангда ёлғиз ўзим кезмоқдаман, ойжамол,
Юрагимда ёш навиҳол муҳаббат бор, муҳаббат.

Сирли қулиб қараб ўтар, кўшнларинг мен томон.
Ёш болалар савол бериб этар мени имтиҳон,
Дуч келганда акаларинг ўқрайишар кўп ёмон.
Билмас улар, юрагимда муҳаббат бор, муҳаббат.

Чикмасанг ҳам ташқарига деразадан қоқиб қўй,
Уйда бўлсанг белги қилиб, ойнага гул тақиб қўй.
Кечкурунлар ўчирмагин, чироғингни ёқиб қўй,
Шундан билай, юрагингда муҳаббат бор, муҳаббат.

Йўлдош ПАРДА

АГАР ОМОН БЎЛСАК...

Гоҳида яхшимиз, гоҳида ёмон,
Гоҳида тикилдиқ шайтонга томон.
Тақдирда неки бор, бир-бир кўрармиз,
Агар омон бўлсак, азизим, омон.

Дунёда жон талаш, жаҳолат талаш,
Омонат дунёда сомонмиз, сомон.
Гоҳи маломатмиз, гоҳи омонат —
Агар омон бўлсак, азизим, омон.

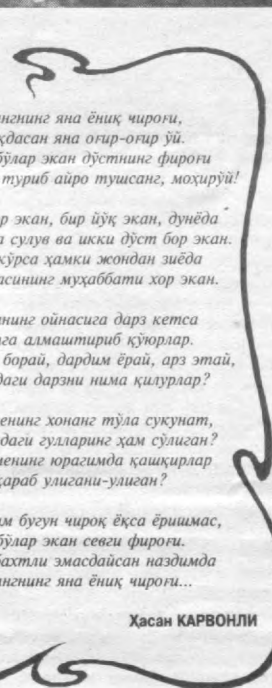
Истадик... Гоҳ етдик, гоҳи қоқилдик,
Яхшимиз, ёмонми, юрибмиз ҳамон.

Дунёнинг бири кам, бир кам кўрармиз,
Агар омон бўлсак, азизим, омон.

Кўрдикки, жон танқис,
Ҳаловат танқис,
Гоҳи ўзимизни санадик осмон.
Дунёда осмон кўп, бир-бир кўрармиз,
Агар омон бўлсак, азизим, омон.

Гоҳи хор дунё бу, хорга тўлармиз,
Гоҳи бахтиёрмиз, гоҳи кемтик жон.
Биз БАҲОР дунёда бирга ўлармиз,
Агар омон бўлсак, азизим, омон.

ШАВҚИДДИН

Деразнинг яна ёниқ чироғи,
Сурмоқдасан яна оғир-оғир ўй.
Ёмон бўлар экан дўстнинг фироғи
Тирик туриб айро тушсанг, моҳирўй!

Бир бор экан, бир йўқ экан, дунёда
Битта сулув ва икки дўст бор экан.
Яхши кўрса ҳамки жондан зиёда
Биттасининг муҳаббати хор экан.

Деразнинг ойнасига дарз кетса
Янғисига алмаштириб қўйлар.
Кимга борай, дардим ёрай, арз этай,
Юракдаги дарзни нима қилурлар?

Нега сенинг хонанг тўла сукунат,
Гулдондаги гулларинг ҳам сўлиган?
Нега менинг юрагимда қашқирлар
Ойга қараб улигани-улиган?

Кўнглим бугун чироқ ёқса ёришмас,
Ёмон бўлар экан севги фироғи.
Нега бахтли эмасдасан наздимда
Деразнинг яна ёниқ чироғи...

Ҳасан ҚАРВОНЛИ

АРМОҲ

Кўз ёшлари маржон севгилим,
Муштоқлигим билмадинг, гулим.
«Севаман»га айланмас тилим,
О, жонгинам айлангин гулга.
Мен айланай ошқ булбулга,
Кўз ёшлари маржон севгилим.

Саҳарларда исмингни айтиб,
Гоҳ боғ бориб, гоҳида қайтиб,
Чувалашиб кетади байтим.
Шеър ярмида синиб қаламим,
Оқ қоғоздан олдим аламим,
Кўз ёшлари маржон севгилим.

Ишқда энди сенга етган пайт,
Кўз ёшларим сел бўлди-ку, қайт,
Езолмасан ҳатто кичик байт.
Муҳаббат-ла суйдирдинг ўзинг,
Сўнгга ўтда куйдирдинг ўзинг,
Кўз ёшлари маржон севгилим.

Гулим, ўзинг танҳо чаманда,
Сен боғ аро сайр айлаганда
Қизғалдоқлар қилурлар ханда.
Ҳофиз бўлиб чертсам агар тор,
Фақат сени қуйлардим, дилдор,
Кўз ёшлари маржон севгилим.
Муштоқлигим билмадинг, гулим.

Жаҳонгир ШАРОФБОВ

Дунё харитасида Ўзбекистон деган давлат пайдо бўлганидан бугун орадан ҳеч қанча вақт ўтгани йўқ. Ўн бир йил қўна тарих учун йил этган учкундек гап. Бироқ, шу қисқа давр мобайнида мустақил Ўзбекистонда амалга оширилган залворли сай-ҳаракатлар асрларга татигулик десак, муболага бўлмас. Шаҳар ва қишлоқларимиз кун сайин чирой очиб, обод бўлиб бораётгани, барча жойларда улкан бунёдкорлик ишлари давом этаётгани бор гап. Пойтахт Тошкентга ташриф буюрган одам орадан маълум муддат ўтгач қайта келса таниқилмаслиги аниқ, Республикаимизнинг чекка-чекка ҳудудларида ҳам барча соҳаларда жадал кечаётган ислохотлар ўз самарасини бераётганини ҳаммамиз кўриб, билиб турибмиз.

Ўзоққа бормайлик, жаннатга монанд диёримизнинг ажралмас бўлаги ҳисобланган Наманган вилоятини олайлик. Кейинги йилларда вилоят маркази — Наманган шаҳри аиникса таниб бўлмас даражада ўзгарди. Туман ва қишлоқлар ҳам кундан-кунга кўркам кифё касб этиб бормоқда. Наманганликлар тинч ва осуда турмуш кечириб, яратиш, яшатиш ишқи ила бандлар. Шу боис қўлга киритилаётган ютуқларнинг салмоғи баланд.

ОГОХЛИККА ДАЪВАТ

содир этганларнинг суд жараёнлари таҳлили шуни кўрсатадики, «Хизбут-таҳрир» норасмий партиясининг асосий мақсади мавжуд Конституциявий тузумни ўзгартириш ва «халифалик» шаклидаги ислом давлатини барпо этишдан иборат. Ваҳоланки, имом Термизий ва имом Аҳмад ибн Ханбал

ўзларининг адашганликларини тан олишни истамас эдилар.

«Хизбут-таҳрир»чиларнинг «намоён»лари ўз ёвуз мақсадлари йўлида халқимизнинг соддалиги, ишонувчанлиги, очик кўнгиллиги, бағрикенглигини ҳам устамонлик билан фойдаланишга ҳаракат қилмоқдалар. Хали гўр ёшларимизни тўғри йўлдан чапга ташлаш, уларнинг миясини заҳарлаш, мафкура-сини бузиш, муқаддас динимизнинг мазмун-моҳиятини бутунлай тескари талқин этиш, фарзандларимизни ўз Ватанига, халқига, ота-онасига қарши қилиб қўйишга уриндилар.

Хайриятки, ўз вақтида қўрилган чора-

юзасидан тегишли прокуратура таъсир чоралари кўриб борилмоқда.

Диний экстремизмнинг зарарли оқибатлари, реакция моҳияти, турли оқимларга аъзо бўлганларнинг асл башарасини очиб ташлаш борасида вилоятдаги ОАВ, радио, телевидение имкониятларидан кенг фойдаланилган. Шунингдек, шаҳар ва қишлоқлар, маҳаллалар, корхона-ташкilotлар, ўқув юрларида фуқаролар билан мунтазам равишда учрашувлар, очик мулоқотлар ташкил этилмоқда. Жойларда янги таҳрирдаги «Виджон эркинлиги ва диний ташкilotлар тўғрисида»ги Қонуннинг ижроси доимий равишда назоратга олинган.

Бироқ, бу билан асло хотиржамликка берилиб бўлмайди. Юртбошимиз шу йилнинг 26 апрель кuni Эрон Ислам Республикаси Президенти Сайид Мухаммад Хотамийнинг Ўзбекистонга ташрифи муносабати билан ўтказилган матбуот анжуманида журналистларни қизиқтирган саволларга жавоб бера экан, «Хизбут-таҳрир» диний-экстремистик оқимининг нафакат Ўзбекистон, балки бошқа тинчликпарвар мамлакатлар учун ҳам жиддий хавф эканини таъкидлаб ўтдилар. Дарҳақиқат, яқин-

вати билан боши берк қўчага кириб қолишган. Улар ҳам ўз тарафдорлари сафини кенгайтириш мақсадида «халқ» ташкил этиб, қишлоқдаги ёшларни «Хизбут-таҳрир»га жалб этишга ҳаракат қилганлар. Шунингдек, партиянинг фаол аъзолари А.Тошматов, И.Умаров, Б.Йўлдошев, Б.Рўзиматов сингари адашган ёшлар ҳам конституцион тузумга қарши иш олиб борганликлари учун қонуний жазоларини олишди.

Дарҳақиқат, бугунги шиддаткор замонда диний экстремизм ва терроризм жаҳон афкор оммасига жиддий хавф туғдирмоқда. Бу иллат қўллаб-ривожланган мамлакатларнинг, жумладан, АҚШ каби дунё сиёсатида муҳим ўрин тутадиган, қучли салоҳиятга эга давлатнинг ҳам қўзини очди. Ўтган йилнинг 11 сентябрда Америкада юз берган ҳунрезликлардан сўнг бутун инсоният халқаро терроризм бошга қўлга солувчи ёвуз қуч эканини, миллат, ҳудуд, ирқ танлашмаслигини, унга қарши бир-халқда курашиш вақти келганини, бу курашдан ҳеч ким четда туриши мумкин эмаслигини англаб етди. Шундай экан, диний ақидаларистика қарши курашни фақатгина ҳуқуқий муҳофаза қилувчи органлар ходимлари зиммаси-

ТИНЧЛИКНИНГ ҚАДРИ УЛУФ

Аммо, шולי қурмакисз бўлмаганидек, кенг қамровли зғу ишлар, яратувчилик салоҳияти юрагида фиксу-фасод уруғлари ниш урган баъзи бир кимсаларга ёқмаётганлиги ҳам сир эмас. Орамизда кимларнингдир ногорасига ўйнаб, ёлғону алдовларга лаққа тушиб, кўнори хаёлга берилиб юрган, киндик қони томган Ватанга хиёнат йўлига кирган кимсалар оз бўлса-да, бор эканлигидан кўз юмолмаймиз. Ва бу бизни доимо хушёр, огоҳ яшава ундайди. Бугунги кунда бошқа норасмий гуруҳларга нисбатан фаолроқ бўлган «Хизбут-таҳрир» диний-экстремистик оқими ҳам хавфсизлигимизга жиддий таҳдид солмоқда. Шу боис мақсадимиз мазкур оқим тарафдорларининг жирканч башараларини очиб ташлаш, уларнинг разилона мақсадларини фож этишга қаратилган.

«Афсуски, мана шу омилардан, яъни бизнинг муқаддас динимизга бўлган муносабатимиздан нопок мақсадларда фойдаланиш, динимизни сиёсатга айлантириш ҳаракатлари оқибатида юртимизда ваҳобийлик, «Хизбут-таҳрир» каби турли зарарли оқимларга қўшилган кимсалар ҳам пайдо бўлди.

Бу хатар бизнинг бугунги кунимиз ва эртанги истиқболимиз учун нақадар хавфли эканини сезишга, англаб етишга, унга қарши чоралар қўришга ҳаётининг ўзи ҳар бир онгли инсонни даъват этмоқда».

Мамлакатимиз Президентининг 2000 йил 29 августда бўлиб ўтган Олий Махлисининг иккинчи қаҳирқ III-сессиясида сўзлаган нутқидан олинган юрисдидаги фикрлар дарахқиқат, бугун ҳар биримизнинг қалб ширимизга айлалмоғи даркор. Чиндан ҳам, дин инсоннинг ахлоқий қамолоти ва маънавий етулиқига хизмат қилади. Агар у сиёсийлаштирилса, унга ҳар хил оқим-у партиялар аралаштирилса, ўта мутаассибликка йўл очиб берилса, унда дин зғулиқка эмас, аксинча, жаҳоллатга етаклайди. Ўз қадр-қимматини, нуфузини йўқотди.

Афсуски, мана шу содда ҳақиқатни айрим ақидаларистика берилган шахслар тушуниб етмагачлиги ёки тушунишни хоҳламагачлиги. Ана шундай адашган кимсалардан бир гуруҳ «Хизбут-таҳрир» диний-экстремистик оқими аъзоларидир. Бу «партия»га ўтган асрнинг 50-йиллари бошларида шайх Тақийиддин Набхоний томонидан асос солинганлиги турли манбалардан бизга маълум. Бу оқим дунёнинг барча давлатларида расман ноқонуний ҳисобланиб, унинг тарафдорлари таъқиб остига олинган.

Республикаимизда ноқонуний диний-экстремистик оқимга аъзо бўлиб кириб, Ўзбекистоннинг конституциявий давлат тузумига қарши жиноятларни

риноватларида келтирилишича, пайғамбаримиз Мухаммад алайҳиссаломнинг: «Менинг вафотимдан кейин халифалик ўттиз йил давом этади. Ундан кейин амирлик ва подшоҳликлар бошланади», — деган васиятлари мавжуд. Дин никоби остидаги динбузарлар эса, исломни байроқ қилиб олган ҳолда Аллоҳ расулининг гапларини ёки ҳаётий ҳақиқатни инкор этмоқдалар. Кўриниб турибдики, бу ерда ҳеч қандай мантик йўқ. Зеро, ҳақиқий ислом халифалиги ўз даврини пайғамбар вафотидан сўнг ўттиз йил давомида ўтаб бўлганига тарих шоҳид.

Энг ачинарлиси, бу оқим тарафдорлари онги бўш, иродаси заиф ёшларни катта пул эвазига ўзларига огдириб олиб, улардан гаразли ниятлари йўлида фойдаланиб келмоқдалар.

Хўш, юқоридagi воқеага қандай муносабат билдириш мумкин?

Биринчидан, бу ёшларнинг «рахамолари уларни моддий жиҳатдан таъминлаш, яъни пул бериш йўли билан ўзларига тобе қилиб олганлар.

Иккинчидан, исломни ўргатиш, диний таълим бериш баҳонасида ҳали динимизнинг асл мазмун-моҳиятидан беҳабар ёшларга ўз ақидаларини сингдириб улгурганлар.

Учинчидан, бу йўлдан қайтишнинг оқир-оқибати яхши бўлмаслигини, «қасамни бузиш жазосиз қолмаслигини айтиб, қўқув ва таълиқга солганлар.

Хуллас, улар қилмишларидан пушаймон бўлиб, «Хизбут-таҳрир»нинг сароб эканлигини англаб етган бўлсалар-да,

тадбирлар туфайли бу ёвуз иллат газак олиб кетмади. Наманган вилоятда ҳам вилоят прокуратураси, бошқа ҳуқуқий муҳофаза қилиш органлари билан ҳамкорликда, кенг жамоатчиликка таянган ҳолда ноқонуний гуруҳларни фож этиш, уларга қарши кескин кураш олиб бориш, ижтимоий-сиёсий ва криминоген вазиятни барқарор сақлаш борасида бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Бу йўлда Президент фармонлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ҳамда республика Бош прокуратурининг «Терроризм ва диний экстремизмга қарши курашга қаратилган қонунлар ижроси устидан прокуратура назоратини қўлайтириш тўғрисида»ги буйруғи, 2000 йилнинг 6 июлида қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасида диний экстремизм ва терроризмга қарши курашни қўлайтиришга қаратилган тадбирлар Да-стур»дан самарали фойдаланилмоқда-ми. Юқоридагилардан келиб чиққан ҳолда кенг қамровли ташкилий ва амалий тадбирлар натижасида 2001 йил давомида 2000 йилга нисбатан диний-экстремистик мазмундаги адабиётлар ва арақаларнинг ноқонуний равишда тарқатилиши сезиларли қамайди. Шу даврда жиноий гуруҳ аъзолари томонидан қонунга зид равишда сақланаётган қурол ва ўқ-дорилар олиб қўйилди. Таъқиқланган адабиётларни чоп этиш, қўлайтириш ва тарқатишнинг олдини олиш мақсадида босмаҳоналар, ҳужжатларни қўлайтириш масканлари, китоб дўконлари ва бошқа жойларда бир қатор текширишлар ўтказилди. Аниқланган ҳар бир қонунбузиш ҳолатлари

да имзолаган Америка-Россия давлатларининг қўшма баёнотида ҳам «Хизбут-таҳрир» диний-экстремистик руҳдаги ташкилот эканлиги эътироф этилган, унга қарши биргаликда кураш олиб боришга келишилган. Ушбу оқимнинг радикал-экстремистик характерда эканлигига Ўзбекистон раҳбарияти олдин-қўриқ баҳо берган эди ва бу оқим амалдаги қонунларга биноан кескин таъқиб остига олинган.

Дарҳақиқат, «Хизбут-таҳрир»нинг Ўзбекистон ҳудудига тарқалиши, фаолият юритиши қонун билан таъқиқланади. Бу оқим тарғиботчиларига эса, амалдаги қонунларимизда белгиланган жазо муқаррар эканини ана бир бор таъкидлаш жоиз. Бинобарин, бошқа оқимларга нисбатан бугун фаолроқ бўлган «Хизбут-таҳрир» партияси гаразли гоялари билан ёшларимизни ўз тузоғига илинтиришга йўл қўймазликкимиз лозим. Президентимиз шу йилнинг 9 майда, Хитри ва қадрлаш қунда пойтахтимиз марказидаги муқаддас зиёратгоҳдаги муражаотида халқимизни ана бир бор ўзларини ҳар хил «оқим», «партия»лар деб эълол қилаётган гараз ниятли кимсалардан огоҳ бўлишга даъват этгани ҳам беҳиз эмас.

Ёшлар-ку, майли, оқ-қорани таниган айрим шахсларнинг ҳам бу оқим таъсирига тушиб қолгани ачинарли ҳолдир. 1961 йилда туғилган Илҳом Нўрмонов Наманган шаҳридаги 2-ўрта мактабда ўқитувчи бўлиб ишларди. У 2000 йилнинг ёз ойларида собиқ ўқувчиси Илҳом Умаровнинг даъвати билан «Хизбут-таҳрир»га аъзо бўлиб кирган. Бир йил мобайнида «мушриф» лавозимига фаолият кўрсатиб, бошқаларни ҳам партияга киришга даъват этиб, уларни «ўқитган». Шаҳар қўчаларида таъқиқланган арақаларни яширишда тарқатиб юрган И.Нўрмонов ҳуқуқий муҳофаза қилиш органлари ходимлари томонидан қўлга олиниб, жиноятига яраша жазога тортилди.

Наманган туманидаги Гирвон қишлоғида яшаган ака-ука Ҳасан ва Ҳусан Гафуровлар ҳам кимларнингдир даъ-

га юклаб қўйиш хато бўларди. Бу борада жойларда фуқаролар йиғинлари, жамоатчилик ташкилотларининг фаолиятини янада жонлантириш лозим. Доимий равишда ота-онаси, маҳалла-қўйнинг назоратида бўлган бола фойдали машғулот билан шуғулланса, он-гиди бўшлиқ пайдо бўлмайди ва боши берк қўчага кириб қолмайди. Шунингдек, ёшларнинг буш вақтларини қўнғили-ўтказишларида «Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати ташаббуси қўлга олмоғи даркор. Турли қўзғалғин тадбирлар, кечалар, беллашувлар, учрашувлар, виқториналар ташкил этишни мунтазам равишда йўлга қўйиб, уларга ёшларни фаол жалб этиб бориш ҳам ўз самарасини бериши, шубҳасиз. Бошқа қўллаб-надават ташкилотлари, халқ таълими муассасалари ҳам бу хайрли ишдан четда турмасликларини истар-ди. Бинобарин, ёшлар бизнинг келажикимиз, эртанги кунимиз эгалари экан, бунинг учун барчамиз бир тан, бир жон бўлиб, ҳамжиҳатлик ила ҳаракат қилмоғимиз лозим. Бир сўз билан айтганда, исломни ўз гаразли мақсадлари йўлида сохта талқин этиб, дин никоби остида ҳар қандай пасташкилдан қайтмайдиган экстремистик оқимларнинг жирканч башарасини очиб ташлаш, уларга қарши тарғибот-ташвиқот, тарбиявий ҳақиқиятга молик ишларни ўз-луксиз равишда давом эттиришимиз зарур.

Юртбошимиз таъкидлаганидек, дин бизнинг қон-қонимизга, онгу шууримизга шу қадар теран сингиб кетганики, уни ҳеч қандай қуч, ҳеч қандай ташвиқот билан чиқариб бўлмайди.

Юқоридагилардан мутасар хулоса шуки, фуқароларимиз онига салбий таъсир кўрсатишга уринаётган галамизларга гоя билан зарба берайлик. Ўғил-қизларимизни дунёвий илмларнинг чўқур билимдонли, Ватанига, элига, ота-онасига содиқ, қомил инсонлар қилиб тарбияласак, қўлаган азгул ниятимизга, албатта, эришамиз. Зеро, бу барчамизнинг биринчи галдаги вазифамиз, инсоний бурчимиз, ҳам қарзимиз, ҳам фарзимиздир.

Фафур БАРНОЕВ,
Наманган вилояти прокурори,
адлия қатта маслаҳатчиси.
(«Халқ сўзи»дан олинди)

«ХУҚУҚ» почтасидан

Республикамизнинг деярли барча газета ва журналларида фуқаролардан келаётган шикоят-аризалар, миннатдорчилик хатлари чоп этилаётганини кузатиш мумкин. Кимдир дардига малҳам излаб, бошқа бирлари муаммосини бартараф этишда кўмак сўраб хат юборар экан, биз ҳам қўлимиздан келганча ёрдам қўлимизни чўзишимиз керак.

ТАХРИРИЯТ КЎЗТУСИ

Тахририятимиз хатлар бўлимининг асосий вазифаси ҳам «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги Қонун талаблари доирасида иш олиб боришдан иборатдир. Ҳар бир хатга масъулият билан ёндошиб, уларда баён этилган муаммоларни ҳал этишга ҳаракат қилаёلمиз.

Хатлар бўлими 2002 йилнинг ўтган олти ойи мобайнида газетасидан жами 228 та мактуб олди. Уларнинг аксарияти турли мавзулардаги шикоят-аризалардир. Барча хатлар атрофлича ўрганилиб, тегишли тақрилотларга масалани ойдинлаштириш учун жўнатилиб ва ўз вақтида жавоб хатлари олинди.

Республика Бош прокуратураси ва унинг жойлардаги органла-

ри кўмағида аксарият ҳолларда тахририятимизга келаётган ариза-шикоятлардаги муаммолар ижобий ҳал этилишини ўқувчиларимиз яхши билишади.

Чироқчи туманидаги «Уйшун» фуқаролар йиғинида яшовчи Т. Гафоров иморат солиш учун ер майдони ололмаётганлиги, айни пайтда бошқа фуқароларга қонунсиз равишда ер участкалари сотилаётганлиги ҳақида шикоят хати ёзган эди. Биз ушбу шикоятни туман прокуратурасига йўллаб, масалани ойдинлаштиришни сўрадик. Чироқчи туман прокурори Б.Анваров имзоси билан олинган жавоб хатида Т.Гафоровга «Уйшун» қишлоқ фуқаролар йиғинининг 1999 йил 15 июль кундаги қарорига асосан берилиши керак бўлган,

лекин шу вақтгача пайсалга солиниб келинаётган 0,12 сотих ер майдони Марказ қишлоғидан ажратилганлиги маълум қилинган.

Шунга ўхшаш фуқаролардан келаётган хатларда баён этилган камчиликларни бартараф этиш,

«Фуқароларнинг оммавий ахборот воситаларига йўллаган мурожаатларидан жамоат фикрини ўрганиш ва матбуотда ақс эттириш учун фойдаланилади. Ҳал этилиши оммавий ахборот воситаларининг ваколатига тааллуқли масалаларга доир фуқароларнинг мурожаатлари ушбу Қонунга мувофиқ қўриб чиқиши лозим»

(«Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунидан)

Яқинда Чирчиқ шаҳар прокуратураси «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги Қонун талаблари шаҳар ҳокимлигида қандай бажарилаётганини ўрганиб чиқди. Маълум бўлишича, шаҳар ҳокимлигига жами 103 та ариза ва шикоят келиб тушган. Ҳар уч шикоятнинг

уларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш юзасидан олиб бораётган ишларимиз мобайнида кўплаб миннатдорчилик мактублари ҳам оламиз.

«Жумабозор» пахта қабул қилиш пунктида ишлаб, иш

ҳақимизни ўз вақтида ололмаётганлигимиз сабабини аниқлаштириш учун «Қонун ҳимоясида» журналига хат ёзган эдик. Тахририят аралашуви билан иш ҳақимизни тўлиқ ундириб олди. Шу сабабли сизларга миннатдорчилик билдирамиз» дея мактубларини тугаллашади Юқоричирчиқ туманидаги «Ўзбекистон» пахта тозалаш заводида ишловчи бир гуруҳ фуқаролар.

2002 йилнинг биринчи ярмида 357 та мақола қабул қилиб олди. Улардан 200 дан кўпроғи газета ва журналларимиз саҳифаларида эълон қилинди.

Бундан кейин ҳам тахририятимизга йўлланган ҳеч бир мактуб эътиборсиз қолдирилмайди.

Наврўза ЛУТФУЛЛАЕВА,
Хатлар бўлими муҳаррири

ЭЪТИРОФ

ҚИЗИҚИБ ЎҚИЙМАН

Ҳурматли тахририят ходимлари!

Аввало барчангизни яқинлашиб келаётган касб байрамларингиз билан чин дилдан табриклайман.

Мен «Қонун ҳимоясида» журнали ва «Хуқуқ» газетасининг ашаддий мухлисиман. Бошқа газета ва журналлар қатори ҳар йили уларга ҳам обуна бўламан. Асли касбим иқтисодчи бўлганлиги билан ҳуқуқшуносликка ҳам жуда қизиқаман. Шу боис газетангиз саҳифаларида чоп этилаётган турли мавзулардаги соҳага оид материалларни жуда қизиқиб ўқийман. Айниқса, «Прокурор бонг уради», «Хуқуқий маслаҳатхона», «Прокурор назорати», «Хуқим ўқилди», «Хуқуқ почтасидан» рубрикалари остида берилаётган мақолалар, савол-жавоблар, айниқса, қизиқarli чикмоқда.

Ўйлайманки, ана шундай мақолаларни ўқиган газетасини ўзига қандайдир бир маънавий озуқа олади, тарбия топади.

Шуни ҳам айтмоқчиманки, «Хуқуқ»қа юборилган ҳар қандай мактуб эътиборсиз қолмаслиги фуқароларни ҳушнуд этмоқда. Қўл идораларда ҳал этилиши чўзилиб кетган муаммолар тахририятингиз аралашуви билан ижобий натижага етмоқда.

Яна бир бор қийин, лекин масъулиятли ишларингизда доимо одам ёр бўлишини истаб қоламан.

Н.ХАБИБУЛЛАЕВА,
Тошкент шаҳар

● ХУҚУҚИЙ МАТБУОТИМИЗГА БИР НАЗАР

МАЪНАВИЙ УЙФОҚЛИККА ДАЪВАТ

Кўз ўнгимда газетамизнинг минглаб муштарийлари. Улар билан диллашши мақсадида қўлимга қалам олдим. Йил давомида ўзимиз ҳақимизда кўнгилдаги гапларни айтиш учун бир мартагина имконият берилади. Бу билан мен қалам ахлини кўқларга кўтариб мақташ фикридан мутлақо йироқман...

Давр тақозоси сифатида дунёга келган Бухоро вилояти прокуратурасининг наشري — «Адолат нури» газетаси бугунги кунда прокуратура идораларини халқ билан боғловчи кўприк ролини ўтамоқда. Газетамиз ҳуқуқий тарбияни яхшилаш, қонун устуворлиги тамойилини тарғиб қилиш, жиноятчиликнинг олдини олиш, яхшилик ва эзгуликни қадрлаш йўлида ҳаммаша ўзини сафарбар, деб ҳис этмоқда.

«Адолат нури» муштарийлари билан 242-урашишимиз касб байрами кунига тўғри келди. Дарвоқе, бу кун нафақат матбаачи ва журналистлар, балки матбуотнинг ўрни ва мавқеини эътироф этадиган ва қадрлайдиган юртдошларимиз учун ҳам мўътабардир.

Халқимизни буюк келажакка, адолат ва ҳақиқат галабасига ишонтириш — бош мақсадимиз. Бирок, фуқаролар қонуннинг кучи ва ҳимоясини ҳуқуқлари поймол этилган пайтдагина эмас, ҳар кун, ҳар соатда англаб туришлари керак. Хулоса шуки, прокуратура ва бошқа ҳуқуқ-тартибот идоралари билан ҳамкорликда бу йўналишда қиладиган ишларимиз кўлами гоятда кенг. Шундагина муштарийларнинг ҳаққоний баҳосини оламиз, эътиборига, ишончига сазовор бўлаемиз. «Адолат нури» маълум маънода бундай эътирофга муносиб бўлди, десам муболага бўлмайди.

Тўрт йилдирки, ҳуқуқий мавзуда ижод қилувчи журналистлар ва тахририятларнинг ҳўжалик қўнунчилигини кенг ва таъсирчан тарғиб қилиш бўйича Олий ҳўжалик суди ва Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси ҳамкорлигида ўтказилаётган «Хуқуқ ва бурч» танловида «Адолат нури» ҳам иштирок этиб келмоқда. Ушбу танловларда тахририятимиз икки марта биринчи ўринни олишга муваффақ бўлди.

Дардлашиш, диллашиш, доимий ҳамроҳ излаш, қувончу ташвишларга шерик бўлиш, сўхбатдошга айланиш... Менимча муштарийлар газетамиз ана шундай эътиқод билан ёндошадилар. Гап муносиб ҳамроҳ ва сўхбатдош бўлишда. Муштарий ишончини оқлаб, қалбига йўл топишда. Рост сўзини қадрлай билишда. Давр журналисти кечанинг сабоғи, бугуннинг шижоати, эртангнинг умиди билан қанбаётда эмас, балки халқ ичида яшади, ижод қиладди.

Белли маҳкамроқ боғлайлик, азиз ҳамкасблар. Муштарийлар бизга ишонаяпти. Шу ишончини оқлайлик. Юртбошимиз бизга тоғдай суянч бўлаяптилар. Шунини унутмайлик.

Валижон ЮСУПОВ,
«Адолат нури» газетаси муҳаррири

Шикоят хати ёзувчи фуқароларни айримлар ёктиришмайди.

Баъзилари эса бундай кимсаларни «ёзувчи» дейишади. Аслида шундайми? Тўғри, қўштирноқ ичидаги «ёзувчи»лар борки, улар баъзи раҳбарларга юқорига ёзаман, деб қўрқитмоқчи бўлишади. Ўз ҳақ-ҳуқуқини талаб қиладиганларни «ёзувчилар» гуруҳига қиритиб бўлмайди.

Ҳақида ариза билан мурожаат қилганлар. Ажабланарлиси, бу шикоят хатига ҳокимлик мутасаддилари 6 ойдан сўнг жавоб беришган.

Кўпгина корхоналар раҳбарлари қонун ва қонуний

протест киритди. Айрим масъул шахсларнинг лоқайдиқлари туфайли шахримиздаги баъзи йирик корхоналарнинг ишчилари маошларини ўз вақтида олмаёпти. Масалан, «Электр-

ШИКОЯТЧИНИНГ ҲАМ ДАРДИ БОР

биттаси коммунал ҳўжалик соҳасига тааллуқли.

Қолганлари уй-ҳой шароитларини яхшилаш ва квартира билан таъминлаш, моддий ёрдам ташкил этиш, иш ҳақи ва меҳнат низолири ҳақида.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 35-моддасида ҳамда «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги Қонуннинг 11-моддасида ариза, шикоят ва мурожаатлар қонунда белгиланган тартибда ҳал этилиб, натижаси тегишли фуқарога хабар қилиниши белгилаб қўйилган. Лекин шаҳар ҳокимлигининг шу соҳага мутасадди ходимлари ўз вазифасига совуққонлик қилган. Масалан, шахримиздаги Саодат кўчасининг 32-уй, 34-хонадонда яшовчи Н.Пўлатова ўзи яшаётган уйнинг ертўласида антисанитария ҳолати юзга келгани

актларнинг мазмун ва моҳиятларини яхши билмасликлари маълум бўлди.

Масалан, «Чирчиқ» автобус-такси саройи жамияти бошқаруви раиси меҳнат интизоми-ни бузган фуқаро Э.Жимилов, И.Пантохова ва Р.Скрипкиналарга нисбатан ойлик маошларидан 40 фоизини ушлаб жазо белгиланган. Ваҳоланки, амалдаги қонунчи-ликда бундай ҳолларда иш ҳақидан ушлаб қолиш чегараси ўртача ойлик иш ҳақидан келиб чиққан ҳолда белгила-ниши лозим. «Прокуратура тўғрисида»ги Қонуннинг 38-моддасига асосан шаҳар прокуратураси мазкур буйруқ-ни бекор қилиш тўғрисида

кимёсаноат», «93-МКС», «Чирчиқшинам» каби ташкилотларда ишчилар бир неча ойлаб ўз иш ҳақлари олмаган. Прокуратура айбдорларга нисбатан қонуний чоралар кўрди.

Шаҳар прокуратураси фуқароларнинг ариза-шикоятлари эътиборсиз қолдирилмаслиги учун бундан кейин ҳам илчил кураш олиб бораверди.

Азизжон ҲАКИМОВ,
Чирчиқ шаҳар прокурори

Суратда: Шаҳар прокурори ҳузурида тезкор йиғилиш.

Ўтган йилнинг 20 сентябрь кuni туман прокуратурасига Кармана шаҳрида яшовчи М.Қурбонова ариза билан мурожаат қилиб, турмуш ўртоғи Дилшод Қурбонов 16 сентябрь кuni соат 7-00 атрофида Навоий шаҳридаги марказий деҳқон бозорига тижорат ишлари билан кетиб, уйига қайтиб келмаганлигини билдирган.

Мазкур ҳолат юзасидан Кармана тумани прокуратураси ва ИИБ ходимлари ҳамкорлигида олиб борилган тезкор-қидирув ҳаракатлари давомида Д.Қурбоновни 16 сентябрь кuni таҳминан соат 23 ларда Навоий тумани Қ.Раҳимов номли жамоа ҳўжалигида яшовчи Собир Чўлиев ўзаро жанжал оқибатида қасддан тош билан уриб ўлдирилганлиги аниқланди...

ОИЛАВИЙ ФИРИБГАРЛАР

Собир меҳнат қилиб кун кечириш, рўзгор тебратишга бўйин бермади. Жиноят йўли билан пул топиш, бойлик орттиришга интилди. Оқибатда икки марта қамалиб чиқди. Аммо ўзига берилган жазолардан тегишли ҳулоса чиқармади. Хавфли рецидивистга айланди. Кунлардан бирида Собир уйига турли тилла тақинчоқларни олиб келади. Хотини Гулнозга қўзқўз қилади.

— Мана буларни энди пул қиламиз, бойиб кетамиз, — дейди у тақинчоқларни хотинининг қўлига тутқазиб. — Биласанми, бунинг баҳоси қанча? Бир ярим миллион сўмга бориб қолади. — Қандай қилиб сотамиз уларни? — сўради Гулноз. — Билиб қолишса-чи? — Анонимсан? — уни жеркиб ташлади эри. — Буларни гаровга қолдириб, эвазига муллажирингларни олиб, кейин гойиб бўламиз. Бунақа зебу зийнат бизга керак эмас. Қолганини кейин билиб оласан...

Эр-хотин гараз ниятни кўнглига тугиб ўтган йилнинг апрель ойи ўрталарида Кармана туманида яшовчи Дилшод Қурбоновнинг уйига келишади. Ҳол-аҳвол сўраб бўлингандан кейин Собир тилла тақинчоқларни чўнтагидан чиқариб Дилшоднинг олдига қўяди. — Пул зарур бўлиб қолди. Бир ойда қайтариб бераман. Мана буларни гаров сифатида олиб қўйсангиз, — деди Собир бошини куйи солиб. — Гулноз билан майда-чуйда олиб сотмоқчимиз. — Майли, — деди уй эгаси меҳмонларнинг кўнглини олиб. — Сизларни биламан, кийин аҳволдасизлар, фақат вақтида қайтарсангизлар бўлган.

Собир билан Гулноз Дилшоддан 800 минг сўм пулни олиб кетишади. Шундан кейин улар қораларини ҳам кўрсатмайди. Пулни совириб бўлгач, яна фирибгарлик режасини ишлаб чиқишади. Бу гал уларнинг қармоғига С.Ҳайдарова тушиб қолади. Эр-хотин бу раҳмдил аёлга ўзларини бечорахал қилиб кўрсатиб,

пулни қаерига солган экан?

— Мана, етиб келдик, — деди Собир пахтазор бошланган майдон ёқасида тўхтаб, кейин улар оқова ариқ ўтган томонга сакраб ўтишди. — Мана шу ерда ҳисоб-китоб қиламиз. Охири нуқтани шу еда қўямиз.

— Э, қўйсанг-чи биродар, — деди диққати ошиб Дилшод. — Пулни уйингда ҳам беришинг мумкин эди-ку? Нега бундай қидинг, мақсадингни тушунмадим? Шунча овора-

● БИР ЖИНОЯТ ТАФСИЛОТИ

ҚУДУҚҚА ТАШЛАНГАН ЖАСАД

унга фуқаролик паспорти ҳамда уй-жой қуришга оид ҳужжатларни қолдириб, унинг 600 минг сўмини қўлга киритишади.

Келишилган муддат ўтгач, Дилшод бир неча бор Собирни учратиб, олган пулни қайтаришни сўрайди. Аммо фирибгар куюк ваъдалардан нарига ўтмасди.

— Пулингни қайтараман, ошна. Ҳозир топширган товарларни пулни йиғаяпман, бир оз сабр қил...

ОХИРГИ УЧРАШУВ

Орадан икки-уч ой ўтган бўлса-да Собир ваъдасининг устидан чиқмади. Дилшод уни икки кун оёқдан қолиб қидириб, охири эрта азонда бориб уйдан топди.

— Пулни бугун қайтармасанг бўлмайди, — деди Дилшод гўёки у Собирдан қарздордек мулоийм оҳангда. — Анча-мунча товар олиб қўйганман, пулни етказишим керак.

— Бўлди, пулингни бугуноқ қайтариб бераман, — деди Собир кўзларини ишқаб. — Иккаламиз бир жойга борамиз, ўша ерда оласан пулинг-ни. Фақат кечкурун.

Дилшод бу гал ҳам унга ишонди ва изига қайтди. Лекин, бўладиган учрашув охиригиси, фожияли тугашини ҳаёлига келтирмаганди.

Улар Собир танлаган манзилга кечаси соат ўн бирларда етиб келишди. Унинг қўлида ҳеч нима йўқ эди. Дилшод хайрон бўлди,

гарчилик кимга керак эди?

— Пулни-ку энди умуман ололмайсан, — дея Собир Дилшодни бир мушт уриб ерга йиқитиб олди. — Жонингдан ҳам умидингни узиш вақти етди. Мана сенга пул, мана сенга тилла тақинчоқлар...

У Дилшоднинг бошига қўлидаги тош билан уч марта қаттиқ-қаттиқ урди. Кейин жони узилган жасадни судраб қудуқ олдига келди. Қудуқнинг чўян қопқоғини очиб, жасадни ташлаб юборди. Тани-жонига жирканчлик, ёвузлик сингиб кетган қотил эрталабга яқин уйига кириб келди.

— Ҳаммаси тугади, — деди у хотинига. — Олдинда сароблик, жер. Ўзингни шунга тайёрла...

Тергов давомида экспертиза хулосасига асосан эр-хотин фирибгарлар Д.Қурбоновга гаров тариқасида қолдирган тилла тақинчоқларнинг ҳақиқий эмаслиги, оддий металлдан ишланганлиги аниқланди.

Эрининг жиноий шериги Г.Чўлиева амнистия туфайли жавобгарликдан қўтилиб қолди. Ёвузликни касб этган С.Чўлиев эса умрининг 20 йилини қаттиқ тартибли жазони ўташ жойида ўтказди.

«Дили-нияти қоранинг қилмиши фақат қийиклик», деганлари худди шу бўлади. Бундайлардан худо асрасин.

● ЖИНОЯТГА ЖАЗО МУҚАРРАР

«БУ СЕНГА, ҚОЛГАНИ МЕНГА»

Сарлавҳани ўқиб машҳур ҳинд фильми «Гул ва тош»даги ўғрини ҳаёлингизга келтирган бўлишингиз шубҳасиз. Лекин биз ҳикоя қилмоқчи бўлган «ўғри» ундан бутунлай фарқ қилади. У шунчаки «ўтганнинг ўроғини, кетганнинг кетмонини ўмарадиган» ўғрилардан эмас, балки ёрдамга муҳтож, ногирон кишиларга давлат томонидан берилаётган нафақа пуллари

рини ўмарадиганлар хилидан.

Ўқувчини зериктирмаслик учун муддаога ўтиб кўя қолайлик.

Миробод тумани «Меҳрибонлик» ногиронлар жамияти раиси Эркин Содиков даволанишга муҳтож иккинчи гуруҳ ногиронлари Х.Аҳмедов ва А.Аҳмедовларга 15000 сўмдан моддий ёрдам берилиши тўғрисида буйруқ чиқаради. Вақти-соати етиб, давлат томонидан ажратилган ёрдам пулларини олишга келган Аҳмедовлар жамият раисига учрашишади. Содиковнинг кўзига улар ёрдам пулларини эмас, балки қарз сўраб келган нотавон кишилардек кўриниб, «ойнинг ўрталарида келинлар», — деб қайтариб юборади. Орадан ўн беш кун ўтиб Аҳмедовлар яна келишади. Раис бу сафар ҳам уларни хушламай қабул қилиб, бу масалада муовинига учрашиш зарурлигини ўқтиради.

Аҳмедовлар ўзларига бириктирилган ёрдам пулларини олишади. Фақат... фақат 15 минг сўмдан эмас, балки 1200 сўмдан. Қолгани қабққа кетди? Унга-бунга деб қайтариб қолгандаям бунчалик бўлиши мумкин эмас-ку. Масалага ойдинлик киритиш мақсадида Аҳмедовлар яна раиснинг ҳузурига киришди.

— Эркин Содикович, ахир ведомостда 15000 сўм кўрсатилган. Биз қўл қўйдигу, лекин қўлимизга атиги 1200 сўмдан тегди. Нимага унақа?

Аҳмедовларнинг саволидан кейин Содиковнинг ҳақиқий башараси намоён бўлди.

— Қанча хоҳласам шунча бераман, хоҳласам бир тийин ҳам бермайман.

Аҳмедовлар бундай жавобдан танг аҳволга тушиб, жамият раисининг ноқонуний хатти-ҳаракатлари юзасидан туман прокуратурасига ариза билан мурожаат қилишди. Ариза юзасидан текшириш ўтказилганда Э.Содиковнинг барча кирдиқорлари ўз тасдиғини топди.

Одатда «Меҳрибонлик» ногиронлар жамияти туман ҳудудидаги ногиронларга моддий ёрдам кўрсатиши, ишга лаёқати борларни иш билан таъминлаши, етиб қолган ногиронларга йилига икки марта моддий ёрдам бериши лозим эди. Лекин Содиков бу тартиб-қоидадан ўз манфати йўлида фойдаланиб, моддий ёрдам тариқасида ажратилган маблағларни ўзлаштириб юборади. Жумладан, давлат томонидан ногиронларга ажратилган кассадаги 150 минг сўмга яқин пулни растрата қилиб, ўз жигилдонидида «омонат касса»да сақлайди. «Эчкига қарамни ишониб топшириб», — деганлари шу бўлса керак. Қонунга зид қилмиш учун эса жавоб беришга тўғри келади.

М.УМАРОВ,
Кармана туман прокурори,
адлия кичик маслаҳатчиси

Р.РАХИМОВ,
Миробод тумани
прокурорининг ўринбосари

Прокуратура идоралари томонидан бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида тadbиркорлар, деҳқон ва фермер хўжаликларининг ҳақ-ҳуқуқларини қонуний ҳимоя қилиш борасида қатор ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, прокурорлар тadbиркорларнинг бузилган ҳуқуқларини тиклаш ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида хўжалик судларига даъво аризаларини киритиш ваколатларидан самарали фойдаланилмоқда.

ТАДБИРКОРЛАР МАНФААТИ ҚОНУН ҲИМОЯСИДА

ТАДБИРКОРЛАР МАНФААТИНИ КЎЗЛАБ

Масалан, 2001 йил давомида прокуратура идоралари томонидан тadbиркорлар, деҳқон ва фермер хўжаликлари ҳамда кичик ва ўрта бизнес субъектларининг манфаатлари ҳимоя қилиниб, хўжалик судларига жами 412 та даъво аризалари киритилиб, улардан бугунги кунга қадар 386 таси қаноатлантирилган.

Шунингдек, жорий йилнинг 1 қорағи давомида мазкур масалалар доир 167 та 208 млн. сўмлик даъво аризалари киритилиб, улардан 99 млн. сўмлик яъни 105 таси судлар томонидан қаноатлантирилган.

Даъво аризаларининг судда муҳокама этиш натижалари шунини кўрсатмоқдаки, жойларда айрим мансабдор шахслар томонидан қайд этилган субъектлар манфаатларини бузиш, хусусан шартномавий муносабатлардан келиб чиқувчи мажбурийатларни бажармасдан улар манфаатларига зиён етказиш ҳолатларига йўл қўйиб келинмоқда.

Масалан, фарғоналик хусусий тadbиркор Р.Йўлдошев билан «Қўқонспирт» акциядорлик жамияти ўртасида шартнома тузилиб, унга кўра тadbиркор Р.Йўлдошев акциядорлик жамиятига 10 млн. 500 минг сўмлик янги йил совғаларини етказиб берган.

Бироқ, жамият томонидан шартнома шартлари тўлиқ бажарилмасдан маҳсулот қийматининг 7,2 млн. сўми орадан икки йилдан ортиқ вақт ўтса-да тўланмасдан келинб, тadbиркор ҳуқуқлари поймол қилинган.

Ушбу ҳолат бўйича Фарғона вилояти прокурори томонидан киритилган даъво аризаси хўжалик судида кўриб чиқилиб, етказилган зарарларнинг тўлиқ ундирилиши таъминланган.

Сурхондарё вилоятининг Ўзун туманидаги «Жаҳонгир» фермер хўжалиги ва «Боботог» ширкат хўжалиги ўртасида 1999 йил 25 март куни ер участкасини ижарага бериш ҳақида шартнома тузилиб, унинг шартларига кўра ширкат хўжалиги фермер хўжалигини ажратилган экин майдонлари миқдоридан сув билан таъминлаш мажбурийатини олган.

Бироқ, ширкат хўжалиги ўзининг шартномавий мажбурийатларини сурўнкали равишда бузиб келиб, фермер хўжалигига 1999, 2000, 2001 йил галла ҳосили учун белгиланган лимитга мувофиқ сув етказиб берилишини таъминламасдан, галла ҳосили нобуд бўлишига ва фермер манфаатларига 3,5 млн. сўмлик моддий зарар етказилишига сабабчи бўлган.

Мазкур ҳолат бўйича Сурхондарё вилояти прокуратураси томонидан хўжалик судига даъво аризаси киритилиб, етказилган зарар тўлиқ ундирилган.

Қайд этилган йўналишда корхоналар, ташкилотлар ва мансабдор шахслар томонидан қонунарга риоя қилиниши прокуратура идораларининг доимий назоратига олинган.

Э.ҲОСИЛОВ,

Республика прокуратурасининг

Судларда хўжалик ишлари кўрилишида

прокурор ваколатини таъминлаш бўлими прокурори

Эркин Хурсандов Бойсун туман ижтимоий таъминот бўлимида пенсия тайинлаш секторига назоратчи вазифасида ишлаб келарди. Дастлабки ойларда ишлари яхши эди. Бироқ кейинчалик кингир йўллар билан пул топишга киришиб кетди. Бошқача айтадиган бўлсак, ижтимоий таъминот бўлими билан «Сурхондарё почтаси» ҳиссадорлик жамиятининг тумандаги бўлимлари ўртасида «пулкўприк»ка асос эди. Дастлаб «Хўжабулгон» почта алоқа бўлими бошлиғи Тўрақул Тўропов билан тил топишди.

Э.Хурсандов Бойсун туман давлат архиви томонидан 1998 йил 1 декабрдаги номаълум шахсга берилган иш ҳақи маълумотномасига «Рўзихамадова Рўзихол» дея сохта маълумот киритди. Сўнг ана шу қалбаки маълумотномага асосан 1999 йил 1 августдан қайта пенсия ҳисоблаб, 63 минг 15 сўм 90 тийинлик тўлов топириқномасини қўлтигига уриб, «Хўжабулгон» почта бўлими бошлиғи Т.Тўропов ҳузурда пайдо бўлди.

— Жўражон, мана бу тўловномага бир жимжимдор имзо чексанг. Гўё мен уни сенга топириганман-у, сен уни қабул қилгансан. Бу ёғи... ҳалигидай бўлади.

Почта бўлими бошлиғи Т.Тўропов бу пуллиқ илтимосга қон-дили билан рози бўлди ва «яна бўлса олиб келаверинг» дея мулоззат қилди. Шеригининг мумолиси Эркинга маълум тушди. Орадан бир ой ўтди, 2000 йил декабр ойида 1971-1975 йилларда Денов туманидаги собик Жданов номи совхозда меҳнат қилган Аллаёр Турдимуродовни қаҳрамонимиз бир айлантириб, гўё у «Дарбанд» жамоа хўжалигининг 3-бўлимида тракторчи бўлиб ишлаган, дея сохта ҳужжат тўлдирди. Сўнг 1998 йил 1 июнь куниндаги нафақани қайта ҳисоблаб, олдинги тўлов топириқномасини тўхтатиш хабарномасини бер-

масдан яна Хўжабулгон почта бўлими бошлиғи ҳузурда пайдо бўлди:

— Мана, акамиз А.Турдимуродовнинг ўтган йилги тўловномаси. Бир имзо чекиб юборсанг.

Тўловномага назар ташлаган почта бошлиғи Тўроповнинг ҳам қўзлари чакнаб кетди. Ҳужжатда 84 минг 134 сўмлик нафақа суммаси кўрсатилган эди. Тиркичилик шерни ҳам тулки қилади қабилда шартта имзо қўйди...

Э.Хурсандов қараса, ишлари ёмон эмас. Қалбаки ҳужжатлар орқали унаётган мўмай пуллар унинг нафсини ҳақалаб олтириб юборди. Бу сафар Хўжабулгон қишлоғида яшовчи Холмурод Ашулов номига сохта ҳужжат тўрилади, унга 67 минг 212 сўмлик тўловнома ёзилди ва почта бўлими бошлиғи Т.Тўропов билан «келишиб» изига қайтди. Атрофдаги қорли тоғларга нигоҳ ташлаб бо-

Ҳозирги кунда «тadbиркор», «бизнес», «кредит» деган сўзлар ҳеч ким учун янгилик эмас. Агар бирон-бир ёш боладан катта бўлганимда ким бўласан деб сўралса, «ўқитувчи ёки инженер» эмас, балки «тadbиркор» ёки «бизнесмен» бўламан деган жавобни олсак, бунга ҳам ажабланишнинг кераги йўқ. Чунки биз яшаб турган муҳит кичик ва ўрта бизнес тармоғининг кенг қулоқ ёйишига, тadbиркорликнинг ривожланишига замин яратмоқда.

КРЕДИТ АТРОФИДАТИ ҲИЙИЧЛАР

Тadbиркор — бир сўз билан айтганда, фойда олишни кўзлаб, таваккалчилик билан фаолият юритувчи шахс. Албатта фаолият ўз-ўзидан бўлмайди. Бунинг учун маблағ керак, жой керак... «Керак-керак»ларнинг ҳаммаси яна маблағга бориб тақалаёпти. Бу борада банклар тadbиркорлар жониға ора кириб, муаммолар ечимини топаёпти десак хато қилмаган бўламиз. Банклар кредит бераёпти, фақат ўз вақтида ва фоизи билан қайтаришнинг улдасидан чиқсангиз бас.

Биз ҳиқояқилмоқчи бўлган «тadbиркор» эса шунчаки тadbиркорлардан эмас, балки ҳеч ким ишлатмаган «тadbир»ларни кўлаб фаолият юритиб келган тadbиркорлардандир. «Тadbиркор» — «Жамшид Файз» ХК раҳбари Ф.Халимов нима бўлди-ю, товуқ гўштига қўнгли кетди. Пул бўлса чангалда шўрва деганларидай товуқ гўшти учун пул керак. Пул эса банкда. Банк пулни кредитга беради. Хуллас, Ф.Халимов «Асакабанк»нинг Тошкент вилояти бўлимига ҳалимдек бўлиб кредит сўраб борди. Аризага мувофиқ кредит маблағлари товуқ гўшти сотиб олишга мўлжалланган эди. Сўралган маблағ оз эмас — кўп эмас 15 млн. сўм. Охир-оқибат 2000 йил 15 декабр куни 4 ой муддатда, яъни 2001 йил 14 апрель кунига қадар қайтариш шарти билан 15 млн. сўм унинг ҳисоб рақамига ўтказилди. Шу кундан бошлаб Ф.Халимов «Асакабанк»нинг Тошкент вилояти бўлимидаги ҳамма қилма қилма ишларига қайтириш шартини қўйиб берди. Кела солиб ишга шўнғиб кетди. 2000 йилнинг декабр ойида Хўжабулгон қишлоғида истиқомат қилувчи Шодмон Қўчаров томонидан тақдим этилган 1971-74 йиллардаги иш ҳақи тўғрисидаги маълумотнома қалбақлашти-

лимов ўзининг тadbиркорлик фаолиятида янги саҳифани кашф қилди. Орадан 3 кун ўтиб Ф.Халимов ҳисоб рақамиди 15 млн. сўмин «Quyu» МЧЖга 11 тоннага яқин товуқ гўшти учун ўтказди. «Quyu» МЧЖ бу гўштни хусусий тadbиркор «Халимов Ф» дан олади ва бу учун унинг ҳисоб рақамига 14679550 сўмини ўтказди. Орада йўқолган 320450 сўм «Quyu» МЧЖнинг воситачилик хизматига ўшлаб қолинади.

Ўқувчи юқоридаги жумлалардан англашилмоқчиликни ҳис қилган бўлиши мумкин. Йўқ, бу ерда англашилмоқчилик бўлмаяпти. Юқорида биз зикр этган «Жамшид Файз» хусусий корхонаси раҳбари Ф.Халимов билан хусусий тadbиркор «Халимов Ф» битта шахс, фақат бошқа-бошқа иш юритувчи, банкда алоҳида ҳисоб рақамларига эга бўлган тadbиркор. Бу ерда Ф.Халимовнинг «тadbир»ига қойил қолмай илож йўқ. У ўзида бўлган 11 тоннага яқин товуқ гўштини воситачи «Quyu» МЧЖ орқали «Жамшид Файз» хусусий корхонасига, яъни ўзига «пуллаб», 14679550 сўмга эга чиқади. Бу билан Ф.Халимов бир ўқ билан икки қуёни уриб, «сўхиям, кабобиям қуйдирмайди».

Ф.Халимов «тadbир»ларини давом эттириб, ҳисоб рақамиди маблағларни қуйидагиларга, жумладан: парранда гўшти учун 5940710 сўм, пойафзал учун 750000 сўм, халқ истеъмоли моллари учун 1 млн сўм, жалюз учун 69835 сўм сарфлайди. Бундан ташқари Ф.Халимов «Жамшид Файз» хусусий корхонаси томонидан озиқ-овқат ва халқ истеъмоли моллари харид қилиб олиб, уларни «Қамола-ниҳол» МЧЖдан ижарага олинган озиқ-овқат дўкони орқали сотади. Лекин банкдан олган кредит маблағларини қайтаришни ҳаёлига келтирмайди. Охир-оқибат муддат тугаб ҳисоб-китоб қилинадиган пайт келганда Ф.Халимовнинг «тadbир»лари иш бермай қолди.

Наҳора, кредит олгандан кейин уни қайтаришни ҳам ўйлаш керак. Қонун талаби шундай. Ахир кредит маблағлари еб кетарга берилмайдик-ку.

Улғубек АНВАРОВ,
Яқкасарой тумани
прокуратураси терговчиси

ҚИНФИР ИШНИНГ ҚИЙИГИ...

— Ҳадеб ҳаёл суриш билан кун ўтмайди. Пул топа билиш керак, укажон! — Ўша сиз айтган пул қаерда? Бори олиб келай, — аччиқланган бўлди почта бошлиғи Холмуродов. — Пул дегани кўчада ётмайди, мени

45436 сўмлик, Зулайро Ҳасанова номига ёзилган 68543 сўмлик пенсиялар ўз эгаларига етиб бормасдан, «пулкўприк» ишхоричилари томонидан ўзлаштириб юборилди. Нафақаларга кўз олайтирганлар орасида туман ижтимоий таъминот бўлимининг инспектори Зиёдулла Холмаҳмадов ҳам бор. У дарбандлик Уғил Мухаммадиевага билдирмасдан 2000 йил 7 декабр куниндаги тўловномани 42 минг 320 сўм миқдорда «қайта» ҳисоблаб, «Дарбанд» почта бўлими бошлиғи С.Мухаммадиев билан келишиб, гўмдон қилишга эришган.

Почта бўлими билан ўрнатилган «пулкўприк»дан туман ижтимоий таъминот бўлимининг пенсия тайинлаш сектори мудири Файзулло Қосимов ҳам ўтиб турди. Жумладан, у ўз хизмат маъқедадан фойдаланиб, онаси Момогул Қосимовани имтиёзли пенсияга чиқариш мақсадида волидаси «Бойсун» совхозидан умуман ишламаган бўлса-да, тоза меҳнат дафтарчасига «Бойсун» совхозининг 3-бўлимига 3 январь 1972 йилда 3-сонли буйруқ билан ишга қабул қилинди ва 1990 йилда 11-буйруқ билан ўз аризасига кўра бўйлатилди» дея сохта ёзув киритиб, давлат хазинасидан 49996 сўмлик нафақани ўзлаштириб юборди.

Юқорида тилга олинган ҳолатлар бўйича барча иштирокчилар ўз қилмишлари учун суд олдида жавоб беришиб, тегишли жазони олишди. Давлатга етказилган моддий зарар юз фоиз ундирилди. Айбдорларнинг ҳаммаси ўз лавозимларидан ажратилди.

Нурулла БОБОЖОНОВ,
Бойсун тумани прокурори

«ПУЛКЎПРИК»

ЁКИ БИРОВЛАР ҲАҚИНИ «ТУЯ» ҚИЛМОҚЧИ БЎЛГАНЛАР ХУСУСИДА

рилий, 1999 йил 1 августдан қайта пенсия миқдори ҳисоблаб чиқилди ва 32 минг 165 сўм Хўжабулгон почта бўлими бошлиғи Т.Тўропов билан ўзаро бўлишиб олинди.

Энди Хўжабулгон почта бўлимида нафақаси «олган» пенсионерларнинг сафи ой сайин кенгайиб бораверди. Нафс қурсан-а, нафс...

Қалбақлаштириш қизгин паллага кириб бораверди. Эркин Хурсандов энди «пулкўприк»ни Хўжабулгондан ўн километр узоқликдаги «Сайроб» почта бўлими томон қўшиб борди. Бўлим бошлиғи Абдуқарим Холмуродовнинг йиллик ченорлар тағида ҳаёл суриб ўтирган эди.

— Ишлар қалай, жўрагиман? — деб сўрашган бўлди Хурсандов.

— Ўртача, — жавоб қайтарди зринбигна почта бошлиғи.

олиб кет деб. Изланиш, интилиш керак, — деди Эркинбой «Сайроб» почта бўлими бошлиғига. Сўнг Мунчок қишлоғида яшовчи нафақахўр Х.Абдиева номига берилган 1982-86 йилги иш ҳақи тўғрисидаги маълумотномага асосланиб қалбақлаштирилган 39246 сўмлик тўлов топириқномасини қўлга тутқазди.

— Қабул қилдим, деб имзо чексанг, орамиздаги «пулкўприк» бузилмайди, аксинча мустаҳкамланиб бораверди, — деди мўғомбирлик билан А. Холмуродов ҳам «бармогини босиб» берди. Улар орасидаги «ҳамкорлик» ҳам ривожланиб кетди.

Нафақа пулларини ўзлаштириш «операция»сига кейинчалик «Дарбанд» почта бўлими бошлиғи Салим Мухаммадиев ҳам қўшилди. Ана шу почта бўлими орқали қалбаки ҳужжатлар асосида Майрам Ҳотамова номига ёзилган

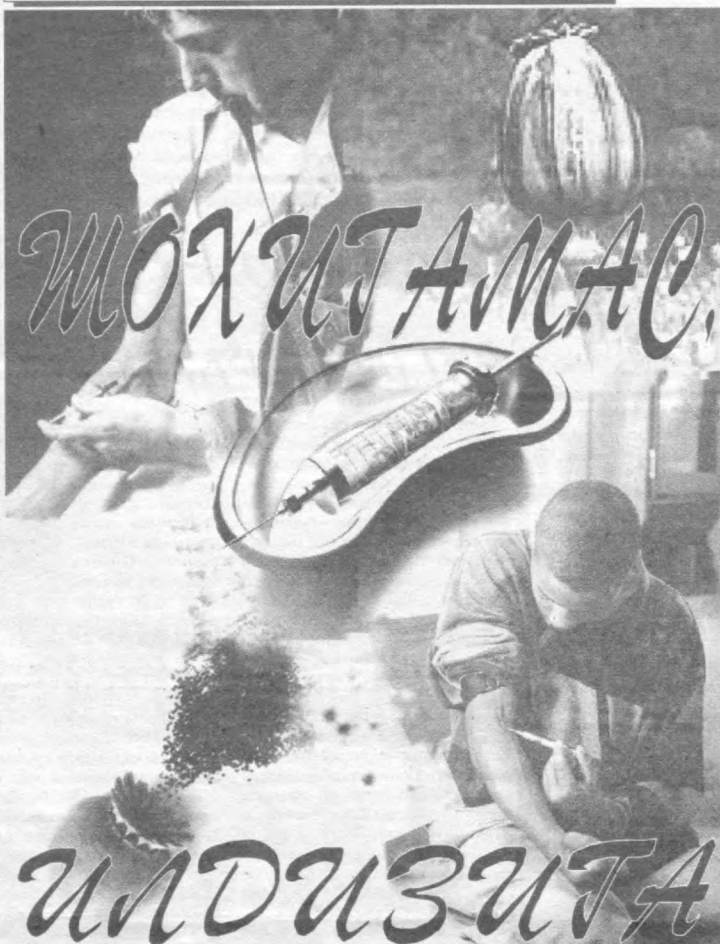
Ҳаётимиз йилдан-йилга ўзгариб бормоқда. Мустақиллик шарофати билан кўлга киритаётган ютуқларимиз яққол намоён бўлгани сари эзгу ишлар йўлидаги ғовлар, муаммолар тобора аниқроқ кўзга ташланмоқда. Ўзбекис-тоннинг жаҳон ҳамжамиятида ўз ўрнини топиш йўлидаги интилишлари халқнинг битмас-туганмас куч-қудратга эга эканлигини рўй-рост кўрсатаётир. Президент раҳнамолигида обод ва озод Ватан қуриш йўлидаги интилишлар кўнгилдаги самараларни бермоқда. Яшириб нима қиламиз, мамлакатнинг шах-дам одимлар билан илгарилар бораётганлиги ҳаммани ҳам бирдай хурсанд қилаётгани йўқ.

Шу нуқтани назардан қараганда хорижий мамлакатлардан бизга келаётган офат — гиёҳвандлик балосига қарши кураш ҳуқуқ-тартибот идоралари фаолиятининг йўналишларидан бирига айланиб қолди. Хоразм вилоят прокуратурасида бизга қуйидаги рақамларни тақдим этишди. 1995-2000 йиллар мобайнида гиёҳвандлик билан боғлиқ жиноятлар сони кескин ошган, яъни, 1999-2000 йиллар ичда олдинги йилларга нисбатан 3 мартага ошиб, умумий жиноятлар таркибидagi улуши 22 фоиздан 32 фоизга кўтарилган.

Албатта, ҳар қандай рақам замирида ҳаётини муаммолар ётади. Шу маънода, юқоридаги кўрсаткичларда ноҳус ҳолатлар намоён бўлиши билан бирга ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларда гиёҳвандлик жиноятларини аниқлаш ва фош этиш самарадорлиги ошганлиги ҳам ўз ифодасини топан. Яна бир тақдос: 1997 йилда вилоятга 484 грамм миқдорда героин олиб кirilган бўлса, 2000 йилда бу рақам 12,6 килограммга етганлиги қайд этилган.

Хўш, Хоразмда нега бундай ҳолат кўзга ташланяпти? Гап шундаки, ушбу вилоят мамлакатимиз марказидан минг қақирим нарида жойлашган бўлиб, бу муайян мураккабликлар келтириб чиқариши табиий, албатта. Биз Хоразмнинг Туркменистонга қўшни эканлигини ҳам эътибордан қочирмаслигимиз керак. Зеро, мустақилликнинг ўзига хос йўлидан бораётган бу ўлкада шундай қонун-қоидалар жорий этилмоқдаки, уларни бизнинг мамлакатимизда тасаввурга ҳам сиғдириб бўлмайди. Хусусан, 2000 йил май ойида эълон қилинган Туркменистонда яшовчи одамларнинг уйларида тинтув ўтказишни таъқиқлаш тўғрисидаги Конституцион қонуннинг 2-бандида тинтув ўтказишга фавқулодда ҳолларда: турар-жой биноларида қурол, ўқ-дори, портлов-

● 26 ИЮНЬ — ХАЛҚАРО ГИЁҲВАНДЛИККА ҚАРШИ КУРАШ КУНИ

ХОРАЗМ ВИЛОЯТИ ПРОКУРАТУРАСИ ХОДИМЛАРИ ЗАҲРИ ҚОТИЛГА ҚАРШИ КУРАШНИНГ ТАЪСИРЧАН ВА САМАРАЛИ ЙЎЛЛАРИНИ ИШГА СОЛИШЯПТИ

чи моддалар, шунингдек, **ўта йирик ҳажмда (5 кг.) гиёҳванд моддалар** (таъкид бизники - Ш.Ж.) асралган ҳоллардагина йўл қўйлади, дейилган. Ўзга мамлакатнинг ички тартибларини тафтиш этишдан сақланган ҳолда шундай ҳолатнинг чегарага туташ ҳудудларга таъсири бўлмайди деб ким айта олади?

Кузатишларнинг кўрсатишича, 2001 йилда вилоятга героиннинг 80 фоизи Сурхондарё ва Самарқанд вилоятларидан олиб келинган. Яна чуқурроқ назар ташласак, «оқ ажал»нинг асл манбаи Афғонистон ҳудудига бориб тақалади. Маълум бўлишича, гиёҳвандлик моддалари вилоятнинг шарқий тумани — Ҳазорасп орқали келтирилиб, ғарбий тумани — Шовот орқали Туркменистонга олиб чиқилмоқда. Хоразм вилоятининг героинни Афғонистондан Россия Федерацияси орқали Европага етказишда наркотрафик ўтган.

Гиёҳвандликка қарши курашишда аниқ мўлжални белгилаб олишнинг аҳамияти бекиёсдир. Асосий эътибор наркотик моддаларни истеъмол қилаётган бағиларни кўлга олиш, уларни фош этишгагина эмас, бу моддалар қаерда ва ким орқали пулланаётганлигига ҳам қаратилиши зарур. Тергов излари наркочуруерларга раҳнамолик қилаётган ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимларига ҳам бориб тақалди. Хусусан, Хоразм вилояти Миллий хавфсизлик хизмати томонидан Сурхондарё вилояти Ички ишлар бошқармаси жиноят қидирув бўлими бошлиғи Ш.Олимов ва тезкор ходимлар Ш.Қиёмов, Э.Худойшукуров ҳамда Сарисий туман ИИБ жиноят қидирув бўлими бошлиғи А.Исмоилов Сурхондарё ва Хоразм вилоятларида яшовчи фуқароларга героин

олиб келишда пора эвазига раҳнамолик қилиб келганликлари аниқланиб, суд ҳукми билан узоқ муддатга озодликдан маҳрум этилдилар. Хоразмлик прокуратура ходимлари гиёҳвандликка қарши кураш ва унинг олдини олиш бўйича аниқ дастур билан ишга киришдилар. Натижада гиёҳвандлик воситалари тарқатилиши тизимининг асосий поғонаси бўлмиш ташувчи ва сотувчи шахсларни аниқлаш, уларни фош қилиш юзасидан тезкор-тергов ишлари кучайтирилди. Вилоят Миллий хавфсизлик хизмати ва Ички ишлар бошқармаси билан ҳамкорликда гиёҳвандлик воситаларини олиб келувчи, сотувчи шахсларга ҳомийлик қилиб келган ҳуқуқ-тартибот идоралар ходимларини аниқлаб жавобгарликка тортиш чоралари кўрилди.

Лекин бу ишларнинг ўзи кифоя қилмасди. Шунга эришиш керакки, гиёҳвандлик қандай аянчли ва жирканч оқибатларга олиб келиши мумкинлигини ҳар бир одам юракдан англасин. Худди шу мақсадни дилга тугиб, Ўзбекистон телевидениеси ижодий ходимлари билан ҳамкорликда «Гиёҳвандлик — аср балоси» деган фильм яратилди.

Мазкур фильмнинг илк кадрларида Урганчдаги Жалолиддин Мангуберди ҳайкали пойига гуллар қўяётган бахтиёр ёшларнинг гулгун чехраси намоён бўлади. Худди шу манзарага қарама-қарши қилиб норасо туғилган болаларнинг аянчли ҳолати кўрсатилади. Ўзбекистоннинг жаҳондаги мана-ман деган университетларда таълим олаётган ёшлари бизга ҳамнафас бўлган бир даврда нега энди ногирон болалар туғилмоқда? Бунинг сабаби ўша «оқ ажал» — гиёҳвандликнинг хуружидир. Фильм давомда боши берк

кўчага кирган гиёҳванднинг афсус-надоматга тўла тазарруси томошабин туйғусини жунбушга келтиради. Шундай гиёҳвандлардан бирининг умр йўлдоши ўз эрига қараб «Агар чекишни ташласангиз бирга яшаймиз» деган шартни айтади. Юзини сочиқ билан бекитган бағиларга қараб фильм ижодкорлари «Сен уят нималиги биласанми?» дея нидо қилади. Экранда шприц ниналаридан оёқлари моматалоқ бўлиб кетган кимсанинг ночор ҳолатини кўрсатилади. Унинг қон томирлари заҳарга тўлган. Нега бундай йўлга кирдинг, деган саволга «Бошланишда кайф учун ургандик. Мана энди, бу офат одамни бола-чақадан ҳам айирар экан» дейди пушаймонлик билан.

Фильмни ҳаяжонсиз кўролмайсиз, боши берк кўчага кирган, ҳаёт мазмунини йўқотган кимсаларга нафратингиз ошади. Айниқса, шифокорнинг шарҳи вужудингизни титроққа солмай қўймайди. «Қайси ота-она ўз боласига ўлим тилайди?» Гиёҳванд боланинг падари ўз жигар-ғўшасига шундай ниятни раво кўрганлигини эшитиш нақадар огир. Фарзанд доғида ёнган онаизорнинг мурожаати вужудингизни ҳаяжонга солади: «Илоҳим, шу «оқ ажал» юртимиздан таг-тўби билан йўқолиб кетсин, ҳеч қайси она боласи бахтсизлиги учун мен каби йиғламасин». Ҳали 20 ёшга тўлмаган, аммо ахлоқсизлик кўчасига кириб улгурган қизларнинг бир-бирларига шприц санчиш манзараси томошабини жунбушга келтиради. Экранда ақли заиф болалар шифохонасидаги юзининг ярми пешонадан иборат бадбахт гўдакни кўрсатилади. «Мана шу мажруҳ бола — сенинг пешонангга битилган таъқи ланят эмасми?» деган сўзлар янграйди. Фильм ижодкорлари бундай офатга қарши фақат мутасаддиларгина эмас, балки ҳар бир фуқаро курашиши лозимлигини ўқтиради. Шу тариқа ҳар биримизни ҳушёрликка ундайди.

Мазкур фильм вилоятнинг барча туманларидаги иш жойлари ва ўқув муассасаларида намоёиш этилди. Фақат шу билан чегараланмасдан тезкор ходимлар мазкур мавзу юзасидан фикр алмашдилар. Бундан ташқари, ана шу томошаларда қатнашган фуқароларга сўровномалар тарқатилди, аноним тарзида фикр-мулоҳазалар олинди. Одамлар фильмдаги манзаралар жуда кучли таассурот қолдирганлигини, гиёҳвандликнинг аянчли оқибатларини энди тўлиқ тушуниб етганликларини баён этишди. Натижа узоқ куттирмади, 2001 йилда умумий гиёҳвандлик жиноятлари аввалги йил даражасида қолиб, 2000 йилда гиёҳвандлик воситаларини сотиш билан боғлиқ жиноятлар умумий гиёҳвандлик жиноятларининг бешдан бир қисмини ташкил қилган бўлса, 2001 йилда учдан бир қисмини, 2002 йилнинг ўтган даврида деярли ярмини ташкил этди.

— Ҳали ишимизда муаммолар жуда кўп, — дейди вилоят прокурори Дилшод Исроилов. — Худудда гиёҳвандлик жиноятларининг пайдо бўлишига сабаб бўлган шарт-шароитлар тўлиқ ўрганилиши керак. Шунингдек, вилоятда наркология хизмати етарли даражада ташкил этилмаган. Хуллас, ҳамма ишлар комплекс ҳал этилсагина мақсадга тез эришиш мумкин.

Ҳа, Хоразмда гиёҳвандлик балосига қарши катта кураш бошланган. Соғлом авлодни воёга етказиш, унинг қудрати билан буюк давлат қуришга чоғланган халқимиз бу йўлда янги манзилларга етиб боргусидир.

Шухрат ЖАББОРОВ,
Ўзбекистонда
хизмат кўрсатган журналист

— Азамат Усмонович, аввало ўзбекистонлик қонун ҳимоячиларининг АҚШга сафаридан қўзлаган мақсад ҳақида тўхталсангиз.

— Сўзимнинг аввалида мустақиллигимиз туфайлигина шундай кенг имкониятларга эга бўлганлигимизни айтиб ўтмоқчи эдим. Дарҳақиқат, истиқлол туфайли Ўзбекистонни жаҳон таниди, тан олди. Юртимизда ҳурилик насилими эса бошлаганига эндиgina 11 йил бўляпти. Мана шу давр мобайнида диверсияда асрларга татигулик ишлар қилинди.

Энди бевоқиф сафаримиздан қўзлаган мақсад ҳусусида тўхталдиган бўлсам, АҚШ давлат департаментининг «АТАТ» дастурига мувофиқ биз, бир гуруҳ ўзбекистонлик ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ходимлари ўқув машғулотларида қатнашиш учун маъруза мамлакатга таълиф қилинди. Шу йилнинг 3-14 июнь кунлари Луизиана штатининг Батон-Руш шаҳрида жойлашган олий полиция академиясида «Терроризмга қарши кураш ва фақуллода вазиятларни бартараф қилиш» мавзусида ўқув-амалий машғулотларда иштирок этдик.

— Семинар машғулоти қандай ташкил этилди?

— Аъло даражада. Машғулотлар бошланишидан аввал тантанали очилиш маросими бўлди. Унга Батон-Руш шаҳар мэри ҳам таъриф буюрди. У бизнинг Ватанимизда терроризмга қарши кураш борасида олиб борилаётган ишларни ниҳоятда юксак баҳолади. Мамлакатимиз раҳбарининг бу жиддий хавфдан бутун жаҳон афкор оммасини бир неча йил олдин қўл бор оғохлан-тирганиклирини, ҳақиқатдан ҳам бу даҳшатли офатга қарши барча халқлар биргаликда, ҳамжиҳатликдан кураш олиб боришлари лозимлигини америкаликлар ҳам ниҳоят тушуниб етганликларини эътироф этди.

— Маълумки, ўтган йилининг 11 сентябрийда АҚШда юз берган ҳурурликлар нафақат Америка халқини, балки бутун дунё аҳлини

Мамлакатимиз мустақилликка эришганидан сўнг ҳуқуқий-демократик, эркин фуқаролик жамияти қуриш йўлидан бормоқда. Қонун устуворлигини таъминлаш борасида катта ишлар қилиняпти. Суд-ҳуқуқ тизимида кечаятган туб ислохотлар ҳам диққатга сазовор. Барча соҳаларда бўлгани каби прокуратура тизимида амалга оширилаётган янгиланиш ва ўзгаришлар ҳам инсон манфаатларига хизмат қилиши шубҳасиз. Албатта, тобора ривожланиб бораётган давлатимиз қонунларини жаҳон андозалари даражасига олиб чиқишда хориж тажрибаси муҳим ўрин тутати. Шу маънода юртимиздаги қўллаб ҳуқуқшуносларнинг тараққий этган мамлакатларга бориб малака оширишлари, тажриба ортиришлари аниъанага айланиб бормоқда.

Чуст туман прокурори Азамат Икромов ҳам яқинда ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимларидан ташкил топган Ўзбекистон делегацияси таркибида Америка Қўшма Штатларида бўлиб қайтди. Жамоатчи муҳбиримиз прокурор билан сафар таассуротлари ҳақида сўхбатлашди.

Азамат ИКРОМОВ:

«АҚШ САФАРИ — МУСТАҚИЛЛИК ШАРОФАТИ»

хушёр торттирди...

— Гапингиз тўғри. Биз ҳамкасбларимиз билан ҳам, оддий одамлар билан ҳам бу тўғрида қўл сўхбатлашдик. Улар мана шу фожеадан сўнг халқроқ терроризмнинг инсоният бошига қандай қулфатлар ёғдириши мумкин эканлигини, бу бало на миллат, на худуд танламаслигини англаб етишганини тан олишди. Шунинг учун ҳозирги кунда АҚШда терроризмга қарши аёвсиз кураш олиб бориш, уни таг-томири билан қўпориб ташлаш биринчи галдаги вазифага айланган десак, муволага эмас. Бу борада Ўзбекистон тутган позицияни улар яқддлик билан маъқуллаганликларининг гувоҳи бўлдик.

— АҚШда ҳуқуқшунос кадрлар тайёрлаш, қонун яратиш масалалари қай тартибда йўлга қўйилган экан?

— Аввало шунини алоҳида таъкидлаш жоизки, Америкада ҳуқуқшунослик мактабига эга бўлиш осон иш эмас. Бу соҳани эгалламоқчи бўлган ёшлар мактабни тутатганларидан сўнг икки босқичдан иборат малакали ҳуқуқшунослар тайёрлаш тизимида синовдан ўтишлари керак экан. Яъни, бу тўрт йиллик коллеж ва уч йиллик махсус юридик мактаб. Юрист бўлиш учун улар анча-мунча маблаг сарфлашлари лозим. Коллежда ўқиш учун ҳар йили ўртача 10-15 минг доллар, юридик мактабга ҳар йили 20 минг доллар пул

тўланаркан. Америкада кадрлар танлаш ва ишга қабул қилишда мулоқот, имтиҳон, танлов ва тест каби усуллардан кенг фойдаланилади.

Қонун ижодкорлигига келсак, давлат ҳокимияти тизими қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимиятидан иборат. Мамлакат миқёсида қонун чиқарувчи давлат органи Конгресс деб аталади. У ўз навбатида Сенат ва Вакиллар палатасидан ташкил топган. Сенаторлар олти йил, Вакиллар палатаси аъзолари — конгрессменлар икки йил муддатга сайланади.

Ҳозирги кунда Сенат қошида 16 та, Вакиллар палатаси қошида эса 22 та ҳайъат фаолият юритаркан. Уларнинг ваколати

мамлакат Конституциясида аниқ-равшан белгилаб қўйилган. Унга кўра ҳар бир палата ўзи ишлаб чиққан қонун лойиҳасини Конгрессга тақдим этишдан олдин кўриб чиқиш учун шу соҳага дахлдор ҳайъатга юборилади. Ҳайъат лойиҳани ўрганиб чиқиб, қабул қилиш учун Конгрессга тавсия этиши ёки унга маълум бир ўзгартариш ва қўшимчалар киритиш, ё бўлмаса қайта ишлаб чиқиш учун қайтариши ҳам мумкин. Қонун лойиҳаси бир палатанинг тасдиғидан ўтганидан кейин кўриб чиқиш учун иккинчи палатага юборилади. Ҳар иккала палатада кўриб чиқилиб, маъқуллаганидан сўнггина у овозга қўйиш учун Конгресс муҳокама-сига киритилади. Конгресс қабул қилган қонун фақат Президент имзолаганидан сўнггина юридик кучга киради.

— Америкада жиноятчилик аҳоли, унга қарши кураш қай даражада эканлиги билан ҳам қизиқиб қўрдингизми?

— Албатта. Луизиана штати мисолида жиноятчилик аҳоли ҳақида ҳамкасбларимиз бизга батафсил сўзлаб беришди. Уларнинг таҳлилларига кўра нарқобизнес билан шугулланиш, гийҳвандлик моддаларини истеъмол қилиш, ўғирлик жиноятлари сони ортган. Биздагидан фарқли ўлароқ жиноятчини қамолқа олиш ҳуқуқи уларда судларга берилган. Содир этилган жиноятни фош этиш билан асосан полиция шугулланади.

Жиноятчиға жазо белгилаш ҳар бир штатда ҳар хил. Мисол учун, ўта оғир турдаги жиноятларға баъзи штатларда ўлим жазоси қўлланилса, баъзи штатларда қўлланилмайди. Очилмай қолган жиноят ишлари эса йиллаб ҳаракатдан тўхтатилмайди.

Умуман олганда, Америкадан улкан таассуротлар билан қайтдик. У ерда қўрган-кечирганларимиз, ўқиган-билганларимиз келгуси фаолиятимизда муҳим ўрин тутиши шубҳасиз.

Сўхбатдош
Шўхратбек ДЕКҚОНОВ

Сўнгги йилларда мамлакатимизда амалга оширилаётган демократик-ҳуқуқий ислохотларнинг барчаси жамиятда фуқароларнинг ҳуқуқий онгини, савиясини, маданиятини юксалтириш ва мамлакатда ҳақиқий демократик жамият асосларини яратишга қаратилгандир. Президентимиз таъкидлаганларидек, «Аҳолида инсон ҳуқуқлари ва эркинликларига риоя қилиш борасида янги кадриятлар ва қўнқмаларни шакллантириш, пировард натижада эса инсон ҳуқуқларига ҳурмат-эҳтиромни ва уларга риоя этишни умуммиллат даражасида ривожлантиришга қаратилган маданиятни юзага келтириш гоят муҳимдир. Инсоннинг ўз ҳуқуқлари ва мажбуриятларидан яхши хабардор бўлиши шахс ҳуқуқларининг конституциявий қафолатларини рўйбага чиқаришнинг энг асосий шарти бўлиб қолиши керак».

Ушбу масъулиятли вазифаларни амалга оширишда, аввало, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг, жумладан, адвокатуранинг ўрни бекиёсдир. Шу мақсадда жамиятимизда адвокатура тизимини тубдан ислох қилиш, унинг обрўсини янада кўтариш ҳамда адвокатга бериладиган ваколатларини кенгайтиришга қаратилган қатор қонун ва норматив ҳужжатлар, хусусан, «Адвокатура тўғрисида-ги», «Адвокатлик фаолиятининг қафолатлари ва адвокатларнинг ижтимоий ҳимояси тўғрисида-ги» қонунлар ва бо-

та назар ташлайдиган бўлсак, мамлакатимизда адвокатуранинг жамиятдаги маъқеини кўтариш, уни чинакам ҳимоя институти сифатида шакллантириш борасида ҳали талайгина ишларни амалга ошириш кераклиги яққол намоён бўлади.

Шу боисдан ривожланган хорижий давлатлардаги адвокатура фаолияти ва амалиётини чуқур таҳлил қилган ҳолда, унинг

ларда адвокатура фаолиятининг ташкил этилиш асослари, адвокатуранинг тузилиши, адвокатлик фаолияти билан шугулланувчи тузилмаларнинг ўзига хос хусусиятлари, адвокатларнинг фаолият кўрсатиш доираси ва касб этикасиға доир масалаларға алоҳида эътиборимизни қаратмоғимиз лозим.

Агар хорижий мамлакатлар адвокатура тизимига назар таш-

фаолият кўрсатиши учун адвокатларға давлат томонидан кенг ваколатлар бериб қўйилганлиги ҳам алоҳида аҳамиятга эгадир.

Масалан, АҚШ қонунчилигиға кўра, адвокат судда бирон-бир кишининг манфаатини қўзлаб иш юритар экан, нафақат ҳимоячи сифатида, балки айбловни қўллаб-қувватловчи субъект сифатида ҳам иштирок этади.

Табиики, ҳурмат, эътибор, ишонч берилмайди, балки олинади. Албатта, прокуратурадан ёки бошқа бирон ҳуқуқ-тартитот органидан «урилиб» адвокатликка келган кишиларда бундай хусусиятларға эга бўлиш қийин кечади. Билимдон, ташаббускор ва қатъиятли мутахассислар ҳисобига ҳуқуқий жамиятда муҳим аҳамиятга эга бўлган адвокатура институтининг маъқеини яхшилаш мумкин.

А. БУРҚОНОВ,
Тошкент Давлат юридик
институтини магистранти

ХОРИЖ АДВОКАТУРАСИ

шқа ҳимоя ҳуқуқи билан боғлиқ қарорлар ҳамда меъёрий ҳужжатлар қабул қилинди. Яъни Ўзбекистонда замонавий адвокатура тизимини шакллантиришнинг ҳуқуқий асослари яратиб берилди.

Хўш, бу қонун ва қарорларда белгиланган нормалар адвокатура фаолиятининг барча соҳаларини ва жабҳаларини қамраб олади, дея оламизми? Амалиё-

ижобий томонларини давлатимиз адвокатура тизимига татиб қилиш чора-тадбирларини кўриш гоят муҳим вазифалардан ҳисобланади.

Айниқса, адвокатларнинг жамиятдаги маъқеи юқори ўринда турувчи ва чинакам адвокатура институтини шаклланган давлатлар тажрибасини эътиборга олмоқ даркор.

Биз энг аввало, ушбу давлат-

ласак, мамлакат қанчалик ривожланган бўлса, ўша давлатда юристларға эҳтиёж шунчалик катталиги кўзга ташланади.

Шунингдек, илғор хорижий мамлакатларда адвокатликка номзодға қўйиладиган талаблар ниҳоятда қаттиқ эканлигини ҳам қўришимиз мумкин.

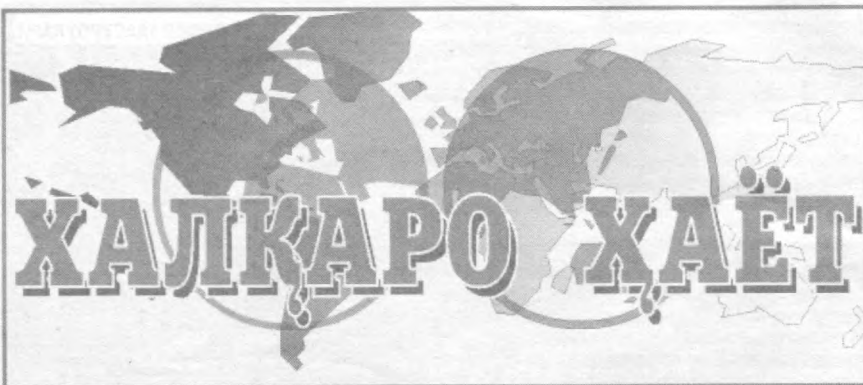
Бундан ташқари, ривожланган хорижий мамлакатларда ҳуқуқнинг барча соҳаларида

КУРОЛ ЗАХИРАСИ ТОПИЛДИ

Ўтган шанба кuni Буюк Британия денгиз пйёдалари бўлини-мси Афғонистондан жанговар куруллар захирасини топишди. Бу куруллар «Ал-Қоида» ёки «Толибон»га қарашли бўлган, деб тахмин қилинмоқда. Афғон-Покистон чегараси яқинида жойлашган Шурвинган қишлоғидаги гордан топилган бу захирада бир қанча миномётлар, ракета комплекслари ва бошқа оғир жанговар куруллар бор. Британия денгиз пйёдалари бўлини-мси раҳбарияти вакилининг айтишича, мазкур топилма Афғонистондан топилган энг катта курул захираларидан бири эмиш.

АЛБАНИЯДА ЯНГИ ПРЕЗИДЕНТ

Албания парламенти сешанба кuni мамлакатнинг янги президенти сайлади. У истефодаги генерал Альфред Моизиудир. Парламентнинг 97 депутаты унинг номзоди учун овоз берган, қаршилар 19, бетарафлар 14 нафарни ташкил этган. Моизиу президент бўлиши учун 140 депутатнинг 84 нафари, яъни депутатларнинг 2/3 қисми унинг учун овоз берса қифоя эди. 74 яшар Моизиу ўз вақтида мамлакат мудофаа вазири лавозимида ишлаган. Энди у собиқ президент Ражаб Майдонийнинг ўрнини эгаллайди. Албания президентининг ваколати муддати — 5 йил.

СУРАТЛАР ЭГАСИГА ҚАЙТАРИЛДИ

Душанба кuni Испания ҳукумати иккита ўғрининг қўлга туширилганлиги ва улардан баҳоси бир неча миллион доллар бўлган суратлар қайтариб олинганлиги тўғрисида хабар тарқатди. 19 та суратдан иборат коллекция ўтган йили августда дунёнинг энг бой аёлларидан бири бўлмиш Эстер Копловитцнинг саройидан ўғирлаб кетилганди. Полиция ҳозирги кунгача Франсиско де Гойя ва Камил Писсаролар мўйқаламига мансуб 10 та суратни топиб, эгасига қайтаришга муваффақ бўлди. Уларнинг умумий баҳоси 29 миллион доллардан ошади.

ЧЕКУВЧИГА ТОВОН ТЎЛНАДИ

АҚШ Федерация суди сигареталар ишлаб чиқарадиган компаниянинг қанзаслик бир чекувчига 15 млн. доллар товон тўлаши лозимлиги тўғрисида ҳукм чиқарди. Аниқланишича, у шахс шу компания сигаретларига ружу қўйгани учун қон-томир касаллигига мубтало бўлиши натижасида врачлар ҳар иккала оёғини кесиб ташлашган экан. Ҳукм округ судьяси Жон Лунгстрем томонидан чиқарилди.

МОДДИЙ ЗАРАР — 500 МИНГ ЕВРО

Душанба кuni Германиянинг Штутгарт шаҳридаги аэропортда бортида 81 нафар йўловчиси бўлган «Боинг» самолёти тўрт ўринли «Сессна» самолётига тегиб кетди. Жабрланганлар йўқ. Ҳодисадан сўнг иккала самолётнинг ҳам парвози бекор қилинди.

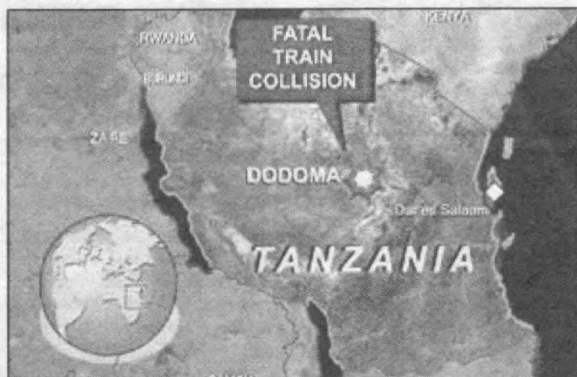
Маълумотларга кўра, ҳодиса туфайли етказилган моддий зарар 500 минг еврои ташкил этди. Грециянинг Салоники ва Афина шаҳарларига учуши керак бўлган йўловчилар бошқа самолётга ўтказилгач, Штутгартдаги аэропорт яна бир маромда ишлаш бошлади.

«ЕВРО»НИНГ ОТАСИ ВАФОТ ЭТДИ

Люксембург бош вазири ҳамда ягона Европа валютасини яратиш ва уни муомалага киритиш ташаббускори Пьер Вернер 89 ёшида вафот этди. Ягона Европа валютасини яратишни ва бу пулни «евро» деб аташни Вернер 1960 йилдаёқ таклиф этган эди. Ўн йиллардан кейин эса Вернер лойиҳаси пайдо бўлди. Бу лойиҳага кўра Европа валютаси 1980 йилдан бошлаб муомалага киритилиши лозим эди. Кўпгина Европа мамлакатлари ҳукуматлари 1971 йилдаёқ евронинг муомалага киритилишини маълум қилган эдилар, аммо ўшанда ёқилги маҳсулотлари кризиси лойиҳани амалга оширишга тўғаноқ бўлганди.

Россиянинг жанубий минтақаларини қамраб олган сув тошқини Қора денгиз соҳилларидаги курортларга таъсир ўтказгани йўқ. Россия Фавкуллода вазиятлар вазирлиги матбуот хизмати хабарига кўра, Анападан Адлергача бўлган курортларнинг барчаси маромида ишламоқда.

ТЕМИРЙЎЛ ФАЛОКАТИ

Душанба кuni Танзанияда темир йўл фалокати туфайли 200 дан ортиқроқ киши ҳаётдан кўз юмди. Дор-ус-салом шахридан мамлакат ғарбига йўл олган йўловчи ташийдиган поезднинг юк поезди билан тўқнашиб кетиши натижасида фалокат юз берган. Поездда тахминан 1000 йўловчи бўлган. Гувоҳларнинг таъкидлашича, 800 га яқин киши турли даражадаги тан жароҳати олган.

ЎЗ ЖОНИГА СУИҚАСД

Якшанба кuni кечкурун япониялик таникли сиёсатчи, Япония либерал-демократик партияси раҳбарларидан бирининг собиқ ёрдамчиси Хуруки Мориваки ўз жонига қасд қилди. Токио полициясининг хабар беришича, Мориваки ўзини метро поезди тагига ташлаган ва олган жароҳатлари натижасида оламдан ўтган. Айтишларига қараганда, у оғир ва бедаво касалга чалинган экан. Кейинги йилларда Мориваки почта ва телекоммуникация вазирлигида масъул вазифаларда хизмат қиларди. Илгари эса у ЛДП йўлбошчиси Хироми Нонакининг ёрдамчиси бўлган.

МАНИЛАДАГИ ОТИШМА

Душанба кuni эртаб Маниланинг серқатнов кўчаларидан бирида полициячилар билан жсиноятчилар ўртасида юз берган отишма натижасида 13 киши турли даражада ярадор бўлди. Гувоҳларнинг хабар беришича, отишма Эдса автомагистралда бўлиб ўтган. Инкассаторга ҳужум қилиб, 1 миллион песо (20 минг доллар) миқдоридagi пулни олиб кетаётган жсиноятчилар полиция таъқибидан қутулиш учун отишма бошлаганлар. Ярадорлар ичида 4 та полициячи ҳам бор. Йўлдан ўтиб кетаётган 9 та йўловчига ҳам ўқ теккан. Жиноятчилар шаҳар ичига яшириниб олдилар. Филиппин пойтахтининг барча полициячилари ҳозир уларни ахтармоқда.

САМОЛЁТ САВДОСИ

Россия Хиндистонга 4 млрд. долларлик шартнома бўйича қирувчи самолётларни жўнатишни бошлади. Ўтган шанба кuni Иркутск авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси (ИАПО)да тайёрланган иккита СУ-30МКИ самолёти буюртмачига жўнатилиди. Бу йил Хиндистонга 10 та кўп функцияли СУ-30МКИ қирувчи самолётлари етказиб берилади. Хиндистон Россиядан ҳаммаси бўлиб 60 та самолёт қабул қилиб олади.

Самолётларни етказиб беришдан ташқари ИАПО мутахассислари Hindustan Aeronautic Limited корпорацияси корхоналарида лицензия асосида СУ-30МКИларни ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. Шу усулда 140 тага яқин самолёт ишлаб чиқариш мўлжалланмоқда.

Польшада мамлакатнинг ғарбий чегаралари яқинида фаолият юритган жиноий гуруҳ тугатилди. Гуруҳ шу пайтгача етти юз кишини Германия ҳудудига ноқонуний равишда ўтказиш ва товар ортилган қирққа яқин юк машиналарини ўғирлаш билан шугулланган. Бу ҳақда Польша полицияси марказий тергов бюроси ходими Славомир Цисовский душанба кuni хабар тарқатди.

КЎЗА КУНИДА СИНАДИ...

Уюшган ва ўта оғир жиноятларга қарши кураш билан шугулланувчи мазкур бюро маълумотларига кўра, ушбу гуруҳ воситасида чегарадан яширинча ўтиб олишни истовчилар орасида Ғарбга интилаётган афғонлар кўпчиликини ташкил этади. Ушбу жиноий иш бўйича полиция 21 кишини ҳибсга олган, уларнинг орасида бир нафар чегара хизмати ҳарбий хизматчиси ҳам бор.

ШОДЛИК ВА ҒАМ ЁНМА-ЁН

Корея Республикаси оммавий ахборот воситалари таркатган хабарларга кўра, мамлакат миллий терма командаси чорак финалда Испания термасини мағлубиятга учратган бошланиб кетган умум-халқ шодидеаларида уч киши

халок бўлган, ўнлаб кишилар эса турли даражада жароҳатланишган. Мамлакат шифохоналарига ҳаммаси бўлиб 100 дан зиёд киши қўл-оёқлари лат еб, шилиниб, синиб мурожаат қилишган.

Севибли жамоаси ютса, 77 яшар кампирга нима қилиб берад экан-а? Ўйин тугаши билан кампир хурсандчилигидан шунчалик қаттиқ қичқирди-ки, бунга юраги дош беролмай, стадионнинг ўзига вафот этди.

Уша куни кечкурун Тажун шахрида кайфчоғлиқдан «шароб нўш этган» ўспирин бошқариб бораётган автомобиль ёритичи устунига урилиб кетди. Ҳайдовчи тирик қолгани билан машинадаги икки йўловчи халок бўлиб, ўткинчилардан етти киши жароҳатланишди.

Кўриниб турибдики, ҳар нарса меъёрида бўлгани маъқул. Умумхалқ тантаналари эса яқшанба куни эрталабгача давом этган.

ЙИҚИЛГАН КУРАШГА ТЎЙМАЙДИ

АММО БУ МАҚОЛ ҲАММАГА ҲАМ ТААЛЛУҚЛИ ЭМАС

ФИФА раҳбари-яти яқшанба куни ЖЧ-2002 ўйинларида ҳакамлар йўл қўйган хатолар тасвирга туширилган видеоёзувлар муҳокама қилинмаслигини расман маълум қилди. Ҳакамлар учрашувларни ноҳолис бошқармоқда дея ҳисобловчи иш-тироқчи-давлатлар сони тўхтовсиз ўсиб бораётганлиги шундай қарор чиқарилишига олиб келди.

Норозилар рўйхатининг охирида шанба куни чорак финалда мезбонлар — корейликларга ютқазиб қўйган испанияликлар туришибди. Рўйхатдаги Португалия, Мексика ва АҚШ терма командаларидан фарқли равишда испанияликларга нисбатан «Йиқилган курашга тўймас» деган ўзбекча мақолни ишлатиб бўлмайди. Негаки, асосий ва қўшимча вақтда ҳам ҳисоб очилмаган, томонлар пенальтилар бўйича баҳслашишга мажбур бўлишди. Мутахассислар буни лотереяга қиёслашди. Испанларнинг нимчорак финалдаги рақиблари бўлиши ирландияликлардан фарқли равишда бу гал омад корейликларга қулиб бокди — 5:3. Ҳақиқат эвасидан улар 11 метрик белгидан тўп тепишда биронта ҳам хатога йўл қўймаганлигини таъкидлаш жоиз. Бунгача эса учрашув ҳаками ўйин пайтида уларнинг дарвозасига киритилган бир эмас, иккита эмас, учта голни ҳисобга олмаган эди. Ҳакамларнинг фикрича, уларнинг дастлабки иккитаси ўйиндан ташқари ҳолатда киритилган. Учинчи гол эса қанот ҳаками тўп майдондан чиқиб кетди дея байроқчасини кўтарган маҳал киритилиб, барчани ҳаяжонга солган эди. Ушбу ҳолатнинг видеоёзуви қайта намойиш этилганда испанларнинг бу галги эътирози ўринли эканлиги маълум бўлди: тўп ҳақиқатан майдондан чиқиб кетмаган экан.

Начора, Испания терма жамоаси ҳакам хатосининг қурбони бўлди дейиш мумкин. Чемпионатдан сўнг хатога йўл қўйган ҳакамларга нисбатан жиддий чоралар қўрилиши шубҳасиз. Бироқ, таассуфки, учрашувлар натижаси ўзгармасдан қолаверади.

Мазкур рўйхатнинг бошида Италия термаси турибди. Чемпионат мобайнида италияликлар томонидан киритилган 5 та гол ҳисобга олинмади. Нимчорак финалда яна ўша корейликларга 1:2 ҳисобда ютқазиб қўйган италияликларнинг эътирозларида ҳам жон бор. Аммо ҳисобга олинмаган биргина ҳаққоний гол ҳам ўйин натижасига салбий таъсир этиши мумкин. Дейлик, Корея — Италия ўйинида мезбонлар дарвозасига киритилган тўпни учрашув ҳаками ўйиндан ташқари ҳолатда, қондага хилоф равишда киритилди дея ҳисобламаганида воқеалар ривожини бутунлай бошқача тарафда кенаримди...

Италияда мамлакат миллий терма командаси келишув қурбони бўлди дея ҳисоблашмоқда. RAI корпорацияси эса терманинг баҳсни эрта тўтатганлиги туфайли уоштирилмай қолган трансляциялардан қўрилиши зарур бўлган фойдани ундириб олиш учун ФИФАни судга бериш тараддуидида. Шу ўринда айтиш жоизки, италияликларнинг «қелишув» тўғрисидаги айбловини ФИФА матбуот котиби Кит Купер яқшанба куни «99 фоиз асосланмаган гаплар» дея баҳолади. Айни пайтда у ҳакамлар томонидан «безовталанишга арзийдиган бир-иккита йирик хатоларга йўл қўйилган»лигини тан олди. Шунга қарамай, ФИФА ҳакамлар қўмитаси раҳбари туркиялик Сенеш Эрзкиннинг эътирофича, ҳакамлар чемпионатга пухта тайёргарлик қўришган.

Ҳакамлар фаолиятини баҳолаш бизнинг ваколатимизга кирмаслиги боис ҳар ким ўз фикрида қолш ҳуқуқига эга эканлигини таъкидламоқчимиз. Шундайми, азиз мухлис?..

НЕМИСЛАР ЯХШИ ҲАМ, ЁМОН ҲАМ ЎЙНАМАЙДИ...

Аввал бошданок чемпионат шов-шувли натижа билан бошланган эди. Гап эндиликда собиқ жаҳон чемпиони французларнинг сенегалликларга ютқазиб қўйиши ҳақида бораётди. Қўтилмаган натижалар шундан кейин ҳам давом этди. Аргентина ва Португалиянинг гуруҳда қолиб кетиши, жаҳон чемпионатларида тўрт бора совриндор бўлган Швециянинг нимчорак финалда турнир дебютанти Сенегалга, уч карра жаҳон чемпиони италияликларнинг корейликларга ютқазиб қўйиши бошқача изоҳлаб бўлмайди.

Шундай қилиб, чорак финалда айни пайтдаги жаҳоннинг энг кучли саккиз терма жамоаси ўзаро учрашдилар.

21 июнь. Англия — Бразилия — 1:2. Германия — АҚШ — 1:0.

22 июнь. Испания — Корея — 0:0, пенальтилар бўйича 3:5. Сенегал — Туркия — 0:0, қўшимча вақтда 0:1.

Испанияда чиқадиган «Паис» газетаси немисларнинг ўйинини шарҳлар экан, «Немислар яхши ҳам, ёмон ҳам ўйнамайди, улар умуман футбол ўйнашмайди, бироқ, яқунда ютиб чиқишди», — деб ёзади. Машҳур футбол юлдузи Юрген Клинсманн Германиянинг ярим финалга чиққанлиги учун ватандошлари асосан дарвозабон Оливер Кандин миннатдор бўлишлари кераклигини таъкидлади. Каннинг ўзи эса камтарлик қилди: «Қолган ўнта ўйинчисиз майдонда мен ҳеч кимман!» Ҳозирча германияликлар бразилияликлар билан биргаликда олтин медаллар учун асосий даъвогар бўлиб туришибди.

Шу пайтгача чемпионат доирасида ўтказилган 61 та ўйинда дарвозаларга 153 та тўп киритилди, ҳар бир ўйинга ўртача 2,50 тадан.

Кеча дастлабки ярим финал ўйини бўлиб ўтди: Германия — Корея — 1:0. Воқеалар ривожини ҳақида газетамизнинг кейинги сониди ҳикоя қиламиз.

ҲАЗИЛ-ҲУЗУЛ УЧУН МАВЗУ

Маълум ва машҳур Роналдонинг юлдузи узоқ вақт мобайнида майдонда порламади.

Ўтган йил давомида у кўплаб жароҳатларини даволатиш билан машғул бўлди. Кўплаб ишқибозлар ундан умидини узиб бўлаёзган эдилар.

— *Ўтган гагга жаҳон чемпионатидан сўнг роллароса 4 йил давомида сизни муваффақиятсизликлар таъкиб қилди. Шу кулларида муҳлисизларга нималарга қодир эканлигинизни исботлаш вақти келмадими-кин?*

— Ўтган йиллар мобайнида жуда қийналдим. Тасаввур қиласизми? Ҳаётимнинг навқирон йиллари ўтиб борар, мен эса ҳеч нарса қилолмасдим, вазият ўзгаришига қафолат йўқ эди.

Ҳаммаёқда «Роналдо тамом бўлди, ишончларни оқламади», — деган гаплар. 4 йил олдин мен Франция жаҳон чемпиони бўлган, деган ниятда келган эдим, лекин ақсина бўлиб чиқди. Бу сафар албатта ниятимага етмаган.

— *Нега бунча ишонч билан гапираяпсиз?*

— Чунки биз энг кучлимиз. Биз каби нафақат галаба қозонаётган, балки чиройли ўйин кўрсатиб, ажойиб натижага эришаётган жамоа йўқ деса ҳам бўлади. Шахсан мен ўйиндан-ўйинга тобора ўзини яхшироқ хис қилаяпман. Ҳамда чемпион бўлишнинг

на эмас, энг яхши тўпурақ бўлиши ҳам қўзалапман.

— *Сиз немис тўпураги Клауссга етиб олингиз.*

— Энди ундан ўтиб кетишим керак.

— *Ривалдо майдонда кўрсатган «артистик»ка муносабатингиз?*

— Ўша вақтда мен ўйинга шунчалик киришиб кетган эдимки, нима бўлганини кўрмай қолдим. Бир қарасам, Ривалдо ерда ётар эди. Кейин телевидениеда ушбу эпизодни шунчалик кўп қайтариб қўйишди-ки, мугомбирликни кўрмасликнинг иложи йўқ эди. Аммо бу ўйин! Ҳар бир ўйиннинг ўзига хос шумликлари бўлади. Ишончим қомилки, ҳар бир футболчи бутун фаолияти давомида ҳеч бўлмаса бир марта ўзига етказилган зарарни ошириб кўрсатиб, жарима тўпи ёки пенальти талаб қиладиган ҳоллар бўлади. Жамоада Ривалдонинг ҳеч ким жиддий айбалаётгани йўқ. Аммо ҳазил-ҳузул учун унинг қилиги бизга тайёр мавзу бўлиб қолди.

ИСТЕЪФО

Гуруҳдан чиқолмай, чемпионатни эрта тарк этган Польша

терма командаси бош мураббийи Ежи Ангель Польша футбол уюшмаси (ПФУ) раҳбарияти томонидан вазифасидан озод этилди. «Ангель билан тузилган шартнома терма жамоаси олдиндан белгиланган натижага эриша олмаганлиги туфайли бекор қилинади», — деди ПФУ раиси Михал Листкевич.

Унинг сўзларига кўра, команда олдида 1/8 финалга чиқиш вазифаси қўйилган экан. «Вазифа бажарилмаганлиги учун биринчи навбатда бош мураббий айбдордир», — дея таъкидлади Листкевич. Шу билан бирга ПФУ ҳаёти Ангель ва унинг ўринбосари Хенрик Апостелга 15 июлгача терма жамоа бош мураббийлигига номзодларни танлаш вазифасини топширган.

Номзодлар рўйхатида чет эллик мутахассисларнинг номлари пайдо бўлиши эҳтимолдан узоқ эмас.

га тушиши ҳаққоний ҳакамлик гаровидир.

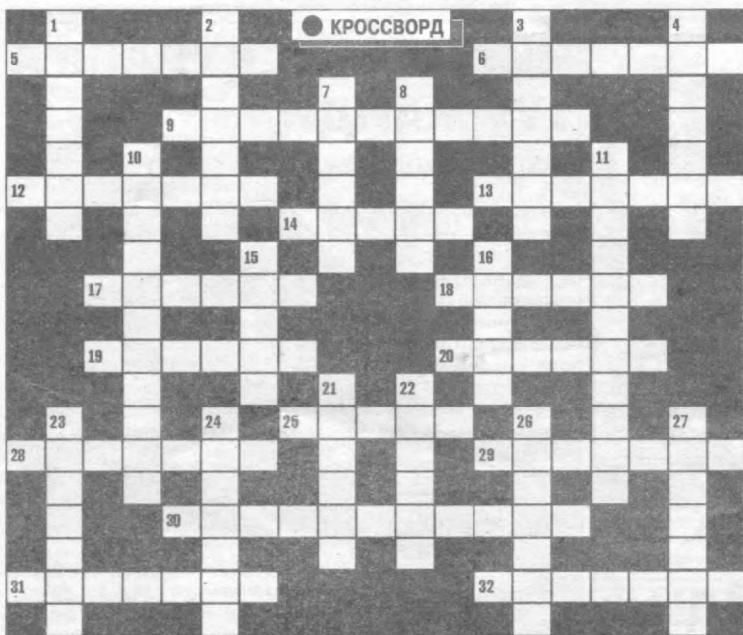
Германия ва Корея ўртасидаги ярим финал ўйинини швейцариялик тажрибали ҳакам Урс Майер бошқаради. Бразилия — Туркия ўйинида бош ҳакамлик қилиш эса даниялик 34 яшар Ким Милтон Нильсенга топширилган. Дунёдаги энг яхши футбол ҳакамлари рейтингига Нильсен учинчи ўринда турибди.

Жаҳон чемпионатининг охириги ўйинларига энг яхши ҳакамларнинг тайинланиши ҳакамлар шайнига айтилаётган ҳар хил таъна-ю дашномларга ФИФанинг ўзига хос жавоби дейиш мумкин.

КОЛЛИНА ЯНА МАЙДОНДА

Футбол тарихи ва статистикаси халқаро федерацияси (ФТСХФ) томонидан 2001 йилнинг энг яхши футбол ҳаками деб тан олинган италиялик Пьерлуижи Коллина 30 июнь куни Йокогама шахрида ўтказила-жак ЖЧ-2002 финал ўйинини бошқариб борадиганга ўхшайди. ФИФА-га яқин кишиларнинг сўзларига асосланиб, душанба куни интернетда шундай хабар тарқатилди.

42 яшар Коллина шу пайтгача мазкур чемпионат доирасида Англия — Аргентина (1:0) ва Япония — Туркия (0:1) ўйинларида бош ҳакам сифатида майдонга тушган эди. Англия терма командаси бош мураббийи швед Свен Йоран Эрикссоннинг фикрича, Коллинанинг майдон-

Ральф ВИНЕР, немис ёзувчиси

МУТОЙБА

ТЕЛЕФОН ҲАНТОМАСИ

Биронтаси сут-ёғ комбинатига телефон қилгудек бўлса, аксига олгандай менинг телефоним жиринглайди. Шу ҳам иш бўлди? Йўқ, йўқ, бунақа-си кетмайди. Сут-ёғ комбинатининг телефон рақами 2022, менинг рақамим эса 2023. Балки биронта мурвати бўшаб қолган бўлса керак.

Телефон жиринглайди: — Алло, эшитаман, — дедим мен. — 309-озик-овқат магазинидан гапираялман, — эшитилди трубкадан бир аёлни овози. У менинг исмиمنى эътиборга олмади, эҳтимол сут-ёғ комбинатиди шунақа исмли ходим ишлар экан-да, деб ўйлаган бўлса керак.

— Нега бугун бизга бир кило ҳам сузма жўнатмадингиз? — деди у таъна қилгандек.

— Ҳа, биламан. — Ҳўш, нега жўнатмадингиз? — Хоним, айтгинчи, нима сабабдан мен сизга сузма жўнатишим керак?

— Нима-нима, ахир ҳар кун иш зотлаб жўнатиб турардинглар-ку. — Тўхтаг-чи, ким гапираяпти ўзи? Аёлнинг жаҳли чикди шекли, қичқирди:

— 309-озик-овқат магазини бу. — Қарда жойлашган бу магазин? — Гартенштрассе, биринчи ўйда, сиз буни жуда яхши биласиз.

— Шунанки, ҳа, ҳа, Гартенштрассе, биринчи ўй, — дедим мен эсимга тушгандек, — демак сиз ўша нозиккина, сариқ соч...

— Ўйлаб гапираясизми? Мен қораман, — деди у гапимни бўлиб, — аммо бунинг ишга қандай алоқаси бор? — Адашаяпсиз, алоқаси бор, хоним, — дедим мен ласт товуш билан, — яқиндан бошлаб биз сузмани фақат сариқ сочи, оппоқчона сотувчиларга жўнатадиган бўлганмиз. Балки сиз ҳам отинг думига ўшаган сочларингизни оққа бўяиб, шохлимин равишда бир кўриниш бериб кетарсиз. Сузмани бўлса кейин бир иложини қилармиз.

— Бу чиндан ҳам сут-ёғ комбинатими? — сўради у ишончсиз. — Йўқ, хоним. Бу селёдка баглиқларини сирқага босадиган заводлар бирлашмаси, — дедим мен дона-дона қилиб, — сиздан илтимос, минерал сувлар билан даволаётганингизда...

Аёл трубкани тақ этказиб қўйиб қўйди. Мен хаёлга берилдим. Кимдир қимгадир қўнчирқоқ қилади-ю, нега мен жавоб беришим керак? Нега мен доимо адашиб қақирланган киши бўлиб чиқаман? Бўшаб қолган мурват учун бирор марта ўч олиш мумкин эмасмикан? Сөөғилим Лилонинг телефон номери

2027, радио асбоб-ускуналари сотиладиган магазиннинг номери эса 2028. Мен Лилонинг номерини тердим.

— Ханел эшитадми, — деди у. — Салом, — қичқирдим мен трубкага, — радио заводидан гапираялман. Бугун сизларга саккизта телевизор жўнатаймиз. Қабул қилиб олишга тайёرمىсиз?

Лило ўзини йўқотиб қўйди, шекли, бир нафас жим қолди. Бир оздан сўнг эса дудуклана-дудуклана деди:

— Нега энди саккизта телевизор? Бундан ташқари...

— Бундан ташқари сиз яна ўн иккита радио оласиз, — давом эттирдим мен унинг гапини бўлиб, — учта магнитофон, еттига...

— Жаноб, бўлмагур гапларингизни бас қилинг. Керак эмас менга бунақа совғалар. Мен ахир унаштириб қўйилганман.

— Нима, бу радио магазини эмасми? — сўрадим мен ажаблангандек бўлиб.

Алоқа ўзилиб қолди. Зўр-а, нима дедингиз? Бир йўла мана Лилонинг унаштириб қўйилганини ҳам билиб олдим. Телефон китобини қайтадан титқилаб бошладим. Аллахандай профессор Фромхольднинг телефон рақами 2236 экан. Траутвайндига балет мактабининг рақами эса 2237.

— Фромхольд эшитадми, — деди бир эркак майин овоз билан. Мен аппаратда унинг рақамини терган эдим.

— Салом, «Орион» эстрада театридан гапираялман. Сизга ҳозир иккита ёш рақосани юбораялман. Сиз улар билан шуғулланиб, малакасини оширишингиз лозим. Аммо биринчи навбатда сиз уларни ечинтириб, қадди-қоматини текшириб кўринг.

— Нималар деяпсиз? — сўради профессор қалтираб.

— Сиз уларнинг қадди-қоматини текшириб кўринишгиз керак, — тақрорладим мен. — Уларнинг оёқлари жуда келишган, аммо юқори гавда қисми, нима десам экан, қисқаси текширасизда. Сиз ҳар бунча ишларни биздан кўра яхшироқ биласиз-ку.

— Ҳа, ҳа, аммо... — профессорнинг овози титради, — эй худойим... Мен бунақа ёш хонимларни... Бу нима деган гап ўзи?

Сўнгра хўрсинибгина қўшиб қўйди: — Майли келишсин, розиман.

Мен ғолиб сифатида трубкани қўйдим.

Энди фақат ўртоғим Леопольд қолди. Унинг телефон рақами 2021, сут-ёғ комбинатининг телефон рақами эса юқориди айтилганидек 2022 эди. Рақамларнинг уйғунлигини қаранг. Мана бунинг учун олиш деса бўлади.

Аппаратда 2021 рақамини тердим. Леопольд жавоб қилди.

— Салом, — қичқирдим мен. — Айтгинчи, сизларни нима жин урди ўзи? Нега сут жўнатмаяпсизлар? Сизлар бугун менга 30 литр сут жўнатишларинг керак эди-ку. 12,5 кило сузма жўнатиш ҳам балки эсларингдан чиқиб қолгандир? Ярим соатда ҳаммаси мўҳайб бўлсин, тушунарлими? Ҳа, айтгандай, саккиз кунти сариқ ёғ қўшиб келтириш ҳам эсдан чиқмасин.

Леопольд менинг ҳазилимни давом эттиришни истаб қолди чамаси, сўради:

— Ҳўш, буларнинг ҳаммасини қаерга жўнатаяллик?

— Қаерга бўларди, меникига-да, хомкалла — қичқирдим мен ва адресимни айтдим. Ярим соатдан кейин буюртма қилган нарсаларимнинг барчасини бекаму-кўст олдим, пулини тўлаб, албатта. Наҳора, бу сафар мен чиндан ҳам сут-ёғ комбинати билан боғланиб қолган эканман.

Немис тилидан
Йўлдош ПАРДА таржимаси

ЭНИГА: 5. Ёмғирдан сўнг самодат турли хилдаги ранглар кўриниши. 6. Шимолий Америка қора айғи. 9. Биринчи рус математик аёли. 12. Ўзбек халқ куйи. 13. «Шахзод» гуруҳи хонандаси Рашид Ҳолиқовнинг клипи. 14. Қонуннинг рақам (харф) билан ажратиладиган мустақил бўлими. 17. Чорва молларини тунда ўтлатиш. 18. Цирк томошалари кўрсатиладиган катта кўча палатка. 19. Завқланганликни ифодаловчи олқиш сўзи. 20. Оммавий ўйин-қўлғи. 25. Сакратадиган сим ёки қапон тўр. 28. Қуръон сураларидан бири. 29. Ёгда пиширилган нон. 30. Ўзбек халқ куйларидан бири. 31. Маҳаллий бугдой. 32. Гусарлар кийган тор шим.

БЎЙИГА: 1. Жойнинг ҳақиқий ўлчами билан унинг ҳаритадаги ўлчами орасидаги нисбат. 2. Эронлик таниқли моделчи хоним. 3. Туркияда шахар коммунал хўжалик ишлари бошқармаси. 4. Ёнг қўтлуг ой. 7. Ўз-ўзидан тўпланган одамлар. 8. Ўз-ўзидан ивиб қолган нарсаси. 10. Қимматбаҳо тошларни сотувчи киши. 11. Грузиянинг буюқ романтик шоири. 15. 13-14 асрларда мўғуллар ва турклар орасида муомалада бўлган тилла ва қумуш пўл. 16. Камалак ўқдони. 21. Асадбекнинг қизи. 22. Кўзга қон қўйилиши. 23. Душман ҳужумини қайтариш. 24. Ёнг митти қўш. 26. Қўсқа стволли милтиқ. 27. Ўрта Осиёдаги сув ҳавзаларидан бири.

Тўзувчи: Т. УМАРОВ

ГАЗЕТАНИНГ ЎТган СОНИДА БЕРИЛГАН КРОССВОРД ЖАВОБЛАРИ:

БЎЙИГА: 1. Гуша. 2. Бирён. 3. Симоб. 4. Нуга. 7. Дуэль. 8. «Бобби». 9. Умаро. 14. «Замин». 15. Кадет. 18. Сирин. 19. Гумма. 20. «Чорсу». 23. Гашек. 24. Роман. 26. Огий. 27. Квас.

ЭНИГА: 5. Бўйин. 6. Ўлсу. 10. Луза. 11. Амма. 12. Набоб. 13. Ялғиз. 15. Кубро. 16. «Бомба». 17. Дидро. 21. Бидун. 22. Титов. 23. Гомер. 25. Ридо. 27. Коса. 28. Пикет. 29. Тамал.

КРИМИНАЛ

ХАР КИМКИ ЁМОН БЎЛСА!..

Жиноятга жазо муқаррар.

Фақат бунинг қай тарзда амалга ошишини жиноятчининг ўзи ҳам билмайди.

Панамалик Освальдо Мартинес шу йилнинг 5 июнь кўни мамлакат пойтахтида судья

Хармодио Марикалани тунаетганда иш чаппасига кетаётганини кўргач, бояқишни ўлдириб қўя қолган эди. Мазкур қилмиш учун қўшни Коста-Рикада

ҳибсга олинган Мартинес қамоқхонадан қочиб, мамлакат жанубидаги Тераба дарёси орқали Панамача ўтиб олмоқчи бўлди. Буни қарангки, ярим

йўлда уни тимсоҳлар «ўртага олишди». Бунинг оқибати ҳақида гапирмасак ҳам бўлар.

Шунга айтсалар керак-да, ҳар кимки ёмон бўлса жазо топқусиндир, деб...

ЎҚИНГ, ҚИЗИК

УРУШ ЖАРОҲАТЛАРИ

Иккинчи жаҳон уруши тугаганига ярим асрдан ошибди ҳамки, жангу жадаллар бўлиб ўтган ҳудудларда уруш ҳамон одамларни ўзи ҳақида эслаб туришга мажбур қилмоқда. Бу нафақат 22 июнь ёки 9 май саналари балки кимнингдир торморқасқидан толиб олинган патрон билан ҳам боғлиқ бўлиши мумкин.

Яқинда Украина ИИБ ходимлари мамлакатда ўтказган тозалаш тадбири натижасида Харьков вилоятидаги қишлоқлардан бирида яшовчи пенсионер спанхоннинг ҳусусий хўжалигидан уруш йилларидан қолиб кетган 45 мм. калибрдаги тўп топилди. Бундан ташқари, вазирликнинг жамоатчилик билан алоқалар маркази маълумотига кўра, аҳолидан битта винтовка, иккита қирқма ов милтиғи, учта қўлбола тўппонча, учта граната, 500 грамм портловчи модда, 340 дона ўқ-дори мусодара қилинган.

Кўриниб турибдики, бунча аслоҳа билан бутун бошли жанговар гуруҳни ҳурроллантириш мумкин. Демак, ҳушқўш оқибатларнинг олдини олиш мақсадида бу қабил тадбирларни тез-тез ўтказиб туриш керакка ўхшайди.

Газетамизнинг навбатдаги соғи 10 июль кўни чоп этилади.

ЎТАНЛАРИНИНГ ОХИРАТИ ОВОД БЎЛСИН

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси жамоаси республикада хизмат кўрсатган юрист, республика прокуратурасининг фахрий ходими

Вали Кабирович ҚОСИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

Донишлар емишкис...

✓ Бағзи нодон кишилар ўзларига фойда келтирадиган нарсаларгагина интилади. Уларнинг олдида нафис санъат асарлари ёки қимматбаҳо ашёларнинг қадри бўлмайди.

✓ Ўзaro пайдо бўлган ҳусумат ва жанг ҳар икки томон учун оғир мусибатлар келтиради.

✓ Номувofiқ дўст ва ҳийлакор душмандан қочмоқ ва эҳтиёт бўлмоқ зарурдир. Чунки вафосиз дўст ва қорадил душман ўз ҳамдамларини қурбон қилиб бўлса ҳам ўз манфаатига етишиш учун интилади.

✓ Ҳар кимга давлат ва иқбол ёр бўлган пайтда ўз ёру биродарларига ёрдам қўлини чўзмаса, у ҳам кўни келиб хорлик занжирини билан боғланганда, дўстлари у тугган қабил йўл тутадилар.

✓ Ҳаётда ҳар кимса ўз ўрнини ва қадри қимматини билмоғи, шунга яраша одамлар орасида ҳам ўз ёшига ва ишига мос феъл-ҳаракат қилмоғи лозим. Чунки биронинг феъл-ҳаракати, тутатган иши ўзига ярашиб турса ҳам, ўзга киши томонидан тақрорланса номақбул кўринади.

✓ Дўнда каттаю кичикнинг иши бир-бирига боғлиқдир. Уларнинг ўзаро ёрдами ва иттифоқидан яхши ишлар ҳосил бўлади. Душманлигидан эса, душманлик юз беради. Қўсқа қилиб айтганда, «яхшиликка яхшилик, ёмонликка ёмонлик» қайтади.

✓ Дўст билан душмани фарқламай, душманга ишонч билдириш оқибати фалокатдир.

✓ Бирор киши лаганбардорлик қилиб, ширин ва ёқимли сўзлар айтса, совғалар берса ёки тўхфа-лар юборса, ундай кишидан шубҳаланмоқ лозим.

✓ Қариб қуч-қувватдан қолган содиқ ходим ва хизматчиларни таҳқирлаш ва уларни менсимаслик калтафаҳм кишиларнинг ишидир.

[«Хикойти дилписанд»дан].